

## บทที่ 4

### การลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติดของประเทศไทย

ปัญหาเสพติดในประเทศไทยถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ได้มีการพัฒนารูปแบบที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จากในอดีตที่การกระทำความผิดเป็นการกระทำโดยกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่คน การดำเนินการต่างๆ ก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อน มีวัตถุประสงค์เพื่อทรัพย์สินจำนวนไม่มากนัก ซึ่งเราอาจเข้าใจกันได้ง่ายในรูปแบบของอาชญากรรมทั่วไป หรืออาชญากรรมธรรมดา (Street Crime) แต่การประกอบอาชญากรรมดังกล่าวก็ได้มีการพัฒนารูปแบบเรื่อยมา จนในปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นการกระทำโดยกลุ่มอาชญากรซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลายๆ ด้านมารวมกลุ่มกัน โดยจะดำเนินการอย่างรัดกุม ปกปิดความลับ มีแบบแผน และความสลับซับซ้อน มีวัตถุประสงค์เพื่อทรัพย์สินและผลประโยชน์จำนวนมาก ซึ่งเราเรียกว่าองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) และในที่สุดองค์กรอาชญากรรมก็ได้พัฒนาไปจนกลายเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ที่เป็นการกระทำความผิดอาญาโดยลักษณะแห่งการกระทำเกิดขึ้นในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือขั้นตอนที่สำคัญของการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด หรือการวางแผน การสั่งการและการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง หรือเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่มีการดำเนินการอยู่ในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือเป็นการกระทำความผิดอาญาในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดในอีกรัฐหนึ่ง ไม่ว่าผู้กระทำจะมีความประสงค์ให้ผลนั้นเกิดขึ้นในอาณาจักรของอีกรัฐหนึ่งหรือไม่ก็ตาม<sup>1</sup> ทั้งนี้ ที่ผ่านมาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับยาเสพติดมักจะอาศัยความแตกต่างของระบบกฎหมายของประเทศต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงเงื้อมมือของกฎหมาย อาทิ หลบหนีการจับกุมไปพำนักในประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในประเทศที่ยังไม่มีกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่ารูปแบบในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้มีความสลับซับซ้อนมาก การค้นหาข้อมูลของหน่วยงานของรัฐเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดก็ทำได้ยากขึ้น ทำให้

---

<sup>1</sup> อ้างแล้วในบทที่ 1 เจริญธรรมที่ 2

ผู้กระทำความผิดรายใหญ่หรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังขบวนการยังลอยนวล ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับตัวได้ก็เป็นเพียงผู้กระทำความผิดรายเล็กหรือลูกน้อง ซึ่งไม่สามารถให้ข้อมูลที่จะขยายผลไปถึงหัวหน้าขบวนการได้ เพราะหัวหน้าขบวนการมักระวังตัวมาก และมักจะสั่งงานให้กระทำไปเป็นทอดๆ ทำให้ผู้รับคำสั่งจะรู้ข้อมูลแต่เพียงสิ่งที่ตนต้องไปกระทำ ยกตัวอย่างเช่น จับกุมตัวคนขับรถบรรทุกที่ขนยาเสพติดได้ ผู้กระทำผิดก็ให้การเพียงว่าได้รับคำสั่งให้ขับรถไปจอดไว้ที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งและจะมีผู้มาขับรถต่อไปเอง เขาก็ให้ข้อมูลได้แค่ข้อมูลที่ใกล้ๆ ตัว แต่จะถามว่าใครคือหัวหน้าขบวนการ หรือปลายทางที่ไปส่งคือที่ไหน ส่งยาเสพติดให้กับใคร เขาไม่อาจรู้ได้เลย และแม้เขาถูกจับดำเนินคดีไป ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อหัวหน้าขบวนการ เพราะผู้ที่ถูกจับเป็นเพียงผู้กระทำความผิดระดับล่างซึ่งสามารถหาคนอื่นมาทำแทนได้โดยง่าย<sup>2</sup> หรือในกรณีที่จับกุมตัวผู้กระทำความผิดระดับหัวหน้าหรือผู้ที่มีอำนาจสั่งการได้ แต่ก็ยังเป็นเรื่องยากที่จะให้เขายอมเปิดเผยข้อมูลเพื่อทำลายองค์กรอาชญากรรมของตนหรือให้การเพื่อขยายผลถึงตัวผู้ที่มีอำนาจเหนือตนเองขึ้นไป ทำให้การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงยังไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยมีการประกาศสงครามกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์จะปราบปรามผู้กระทำความผิดและด้วยยาเสพติดอย่างจริงจัง ดังนั้นการดำเนินการทั้งในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ รวมทั้งศาลก็มุ่งหวังเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้มีการหาวิธีการต่างๆ ในการที่จะทำให้การปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งผู้เขียนจะขออธิบายในลำดับต่อไป

#### 4.1 แนวคิดของการเกิดกฎหมายเกี่ยวกับการให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติด

จากปัญหายาเสพติดที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า การประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเป็นเรื่องยากที่เจ้าหน้าที่จะสามารถหาพยานหลักฐานมาใช้ในการดำเนินคดีได้ แต่ก็มี ความเชื่อที่ว่าคนที่รู้ข้อมูลการกระทำความผิดได้ดีที่สุดก็คือผู้กระทำความผิดเอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเกิดแนวคิดที่ว่า ต้องเอาตัวผู้ร่วมกระทำผิดหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดมาเป็นพวกของเจ้าหน้าที่ให้ได้ เพื่อให้เขาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมยาเสพติด ที่จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลนั้นไปขยายผลเพื่อจับกุมผู้ร่วมกระทำผิดรายอื่น หรือสามารถยึดอายัดของกลางยาเสพติด

<sup>2</sup> กอบกุล จันทวโร. ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส., กรรมการพิจารณาศึกษาและแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด สภาผู้แทนราษฎร. สัมภาษณ์ 29 กันยายน 2554.

คิด หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้ อันถือเป็นการปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### 4.1.1 การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยาน

การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เป็นวิธีการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งถือเป็นเทคนิคการสอบสวนพิเศษที่พนักงานสอบสวนใช้ในการสอบสวนคดีที่ต้องอาศัยคำให้การของผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลผู้กระทำความผิดด้วยกัน และเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ยากแก่การได้พยานหลักฐานมาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้โดยตรง ดังนั้น การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานจึงจำเป็นต้องใช้ในคดีความผิดร้ายแรงหรือเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม เจ้าพ่อ มาเฟีย หรือผู้มีอิทธิพล เช่น การค้ายาเสพติด การค้ายมนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการที่ผู้กระทำความผิดเป็นราชการประจำซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นตัวการสำคัญหรือตัวการใหญ่ในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรง<sup>3</sup> โดยถ้าหากผู้ต้องหายอมให้การเป็นพยาน ก็จะไม่ฟ้องร้องหรือไม่นำคำให้การนั้นมาใช้พิสูจน์ความผิดของพยานในภายหลัง

##### 4.1.1.1 วิธีการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยาน

สำหรับในประเทศไทยนั้น พนักงานสอบสวนได้ใช้การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานในการสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาแล้ว ซึ่งการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานเป็นเสมือนดาบสองคม เพราะเป็นวิธีการที่ใช้บุคคลผู้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐานในการนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำความผิดอื่นที่เป็นตัวการสำคัญได้ แต่ในขณะเดียวกันบุคคลที่ถูกกันไว้เป็นพยานเหล่านี้ ก็เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดรายอื่น เมื่อกันไว้เป็นพยานแล้วก็เท่ากับปล่อยให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ ดังนั้น การใช้วิธีการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานจึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวังและบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างยิ่ง ซึ่งวิธีการกันผู้ต้องหาเป็นพยาน มี 2 วิธี ได้แก่ การขอกันเป็นพยานหลังจากผู้นั้นตกเป็นผู้ต้องหาและการขอกันเป็นพยานก่อนผู้นั้นตกเป็นผู้ต้องหา<sup>4</sup>

<sup>3</sup> อุทัย อาทิวะช ก (2554). คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 3 การสอบสวน มาตรการบังคับในคดีอาญา. หน้า 133-134.

<sup>4</sup> วิจิต อุปะละ. การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน (บทความพิเศษ) สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.corehoononline.com/index.php/2011-03-14-05-46-05/2011-03-14-05-47-26/22973-2011-07-08-15-46-16>

1) การขอกันเป็นพยาน หลังจากผู้ต้องหาตกเป็นผู้ต้องหา

(1) ในชั้นพนักงานสอบสวนของตำรวจ

การกันผู้ต้องหาเป็นพยานมิได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เป็นวิธีการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานอีกแบบหนึ่งตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 8 บทที่ 7 ซึ่งกรมตำรวจได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือที่ มท 0606.6/614 ลงวันที่ 19 มกราคม 2541 และหนังสือที่ 0001(ป)/124 ลงวันที่ 28 มกราคม 2542 ดังนี้

ก. คดีที่มีเหตุพิเศษหรือยุ่งยากซับซ้อนหรือร้ายแรงที่คนจำนวนมากพากันเกรงกลัวหรือคดีบางเรื่องเกิดในที่ลับ โดยบุคคลอื่นไม่สามารถรู้เห็นได้ นอกจากเป็นผู้กระทำผิดด้วยกัน หรือคดีที่มีการกระทำในรูปขบวนการ (Organized Crime) ซึ่งพนักงานสอบสวนได้พยายามแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทุกวิธีทางแล้วก็ไม่ทำให้ได้พยานหลักฐานในคดีนั้นอีก พนักงานสอบสวนอาจพิจารณากันผู้ต้องหาซึ่งร่วมกระทำผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นพยาน โดยให้ชี้แจงเหตุผลแห่งความจำเป็นตามรูปคดีเสนอต่อหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้สั่ง เว้นแต่คดีที่มีลักษณะเป็นเหตุฉกรรจ์หรือเหตุที่ต้องรายงานด่วนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 1/2498 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 6/2502 ให้เสนอผู้บังคับการขึ้นไปเป็นผู้สั่ง ถ้าเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ให้เสนอสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาสั่ง

ข. ในการสอบสวนปากคำผู้ต้องหาที่ขอกันเป็นพยาน ให้ทำการสอบสวนปากคำในฐานะผู้ต้องหาให้ปรากฏข้อเท็จจริงตามรูปคดีโดยละเอียดที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ พนักงานสอบสวนพึงระมัดระวังในการสอบสวนเพราะผู้ต้องหาอาจให้การบิดเบือน หรือขัดทอด และซ้ำเติมพวกเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นความเท็จได้ นอกจากนั้นสิ่งที่พนักงานสอบสวนพึงจะต้องยึดถือและปฏิบัติคือ ห้ามมิให้ดำเนินการใดๆ โดยใช้ถ้อยคำอันเป็นการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใดๆ ซึ่งอาจทำให้เสียหายต่อรูปคดีได้

อย่างไรก็ตามมีข้อที่พนักงานสอบสวนพึงต้องระมัดระวังไว้อย่างยิ่ง คือการกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานนั้น จะต้องมิพยานอื่นๆ หรืออาศัยถ้อยคำพยานชนิดนี้สืบสวนให้ได้พยานหลักฐานอื่นๆ เพิ่มเติมเพราะการที่พนักงานสอบสวนกันผู้ต้องหาคนใดเป็นพยานนั้น พนักงานอัยการมีอำนาจที่จะให้พนักงานสอบสวนส่งตัวไปฟ้องก็ได้ จึงจำเป็นที่พนักงาน

<sup>5</sup> อุทัย อาทิวะช ก เล่มเดิม. หน้า 134.

สอบสวนจะต้องไต่ตรองผลได้ผลเสีย ก่อนที่จะวินิจฉัยเด็ดขาด ขอกันผู้ต้องหาคนใดไว้เป็นพยานตามเหตุแห่งคดี

ค. เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนทำความเข้าใจทางคดีตามทางการสอบสวนที่ได้ความนั้น โดยไม่ต้องแยกสำนวนการสอบสวน สำหรับผู้ต้องหาที่ได้รับอนุญาตให้กันเป็นพยานให้มีความเห็นทางคดีด้วย ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือเข้าอยู่ในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราวหรือขอให้ศาลปล่อยตัวแล้วแต่กรณี และให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติในเรื่องการคุมพยานและป้องกันพยานสำคัญในคดีอาญา ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 บทที่ 6 โดยเคร่งครัดด้วย

หลังจากพนักงานอัยการออกคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่กันไว้เป็นพยานแล้ว ให้ทำการสอบสวนถ้อยคำผู้นั้นในฐานะเป็นพยานตามคำสั่งของพนักงานอัยการ โดยให้สาบานหรือปฏิญาณตนก่อนให้ถ้อยคำเช่นเดียวกับพยานอื่น

## (2) การกันผู้ต้องหาเป็นพยานในชั้นพนักงานอัยการ

การกันผู้ต้องหาเป็นพยานในชั้นพนักงานอัยการ เป็นการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องตาม ป.วิ อาญา มาตรา 143 นอกจากนี้ยังมีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 79 วางไว้ว่า "ในกรณีที่พนักงานสอบสวนกันผู้ต้องหา ซึ่งได้ร่วมกระทำผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการพิจารณาโดยรอบคอบ โดยคำนึงถึงว่าถ้าไม่กันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งเป็นพยานแล้ว พยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดนั้นได้หรือไม่ และอาจแสวงหาพยานหลักฐานอื่นแทนเพื่อให้เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดนั้นได้หรือไม่

ถ้อยคำของบุคคลนั้นรับฟังเป็นความสัตย์ได้เพียงใด รวมทั้งความคาดหมายในการที่ผู้นั้นจะเบิกความเป็นประโยชน์ในการพิจารณาหรือไม่ด้วย และพึงพิจารณากันผู้กระทำความผิดน้อยที่สุดเป็นพยาน เมื่อพนักงานอัยการได้วินิจฉัยตามนัยแห่งวรรคหนึ่งแล้ว และพนักงานอัยการเห็นควรกันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการออกคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น และเมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาดังกล่าวแล้ว ให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนถ้อยคำผู้ที่กันไว้เป็นพยานนั้นเป็นพยานประกอบสำนวนต่อไป..." ข้อ 80 วางไว้ว่า "ถ้าพนักงานอัยการเห็นสมควรให้สอบสวนผู้ต้องหาที่สั่งไม่ฟ้องบางคนเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการสั่งพนักงานสอบสวน สอบสวนผู้นั้นภายหลังจากมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว"

## 2) การกันเป็นพยานก่อนผู้นั้นตกเป็นผู้ต้องหา

ยังไม่มีระเบียบหรือกฎหมายใดกำหนดหรือวางแนวปฏิบัติไว้ แต่ก็ยังมีคดีสำคัญอีกคดีหนึ่งซึ่งพนักงานสอบสวนมิได้ดำเนินการตามแนวทางข้างต้น แต่ใช้วิธีการสอบปากคำผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันเป็นพยานไปเลย โดยมีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาเหมือนอย่างวิธีการที่ตำรวจกำหนดแนวทางไว้ข้างต้น คดีดังกล่าวคือร่วมกันฆ่าผู้อื่น เหตุเกิดในท้องที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวพันกันเมื่อเดือนกันยายน 2536 โดยพนักงานสอบสวนได้สอบสวนบุคคลผู้มีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำผิดดังกล่าวโดยเป็นผู้ติดต่อกันร้ายคนอื่นให้ฆ่าผู้ตายเป็นพยาน โดยมีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาก่อนแล้วส่งไม่ฟ้อง ซึ่งศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 5244/2539 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2539 พิพากษาว่าจำเลยทั้งสี่มีความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้ตายจริง และยังได้มีการกล่าวถึงกรณีบุคคลผู้มีส่วนรู้เห็นในตอนหนึ่งด้วยว่า

"...มีปัญหาคำเบิกความของผู้ร่วมกระทำผิดดังกล่าวจะรับฟังได้เพียงใด เห็นว่าแม้พยานเป็นผู้ร่วมกระทำผิด แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้ดำเนินคดีกับพยานและได้สอบสวนเป็นพยานนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิได้มีบทบัญญัติใดที่ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกันผู้กระทำผิดเป็นพยาน ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนกันพยานให้การต่อพนักงานสอบสวนตามเอกสารหมายเลข จ.31 ตลอดจนเบิกความต่อศาลมิได้เกิดจากแรงจูงใจ ให้คำมั่นสัญญา ของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 และ 226 พยานไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยที่ 1 มาก่อน ไม่มีเหตุให้ระแวงสงสัยว่าจะปรักปรำจำเลยที่ 1 คำเบิกความของพยานเชื่อมโยงสอดคล้องสมเหตุผล แม้จะเป็นคำขัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน แต่ก็มิได้เป็นการขัดทอดเพื่อให้ตนพ้นผิดหรือได้รับประโยชน์จากการขัดทอดนั้นแต่อย่างใด จึงรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์และโจทก์ร่วมได้.."

นอกจากนี้ในชั้นศาลอุทธรณ์ยังมีการกล่าวถึงพยาน ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 3 ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2538 ในตอนหนึ่งว่า "...ที่จำเลยที่ 2 และที่ 4 อุทธรณ์ว่าพนักงานสอบสวนกันพยานไว้เป็นพยานโดยไม่แจ้งข้อหาโจทก์และโจทก์ร่วมจึงไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่าแม้พนักงานสอบสวนไม่แจ้งข้อกล่าวหาแก่พยาน แต่เมื่อสอบสวนพยานแล้ว เห็นว่าพยานเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ จึงกันพยานไว้เป็นพยานได้ ไม่มีบทบัญญัติใดของกฎหมายห้ามฟ้องคดีผู้ต้องหาหรือจำเลยอื่นก่อนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาที่กันเป็นพยาน ทั้งพนักงานสอบสวนได้สอบสวนจำเลยคดีนี้และพยานอื่นในความผิดตามฟ้องแล้ว คดีจึงมีการสอบสวนโดยชอบ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง การที่โจทก์ร่วมถือเอาคำฟ้องของโจทก์เป็นคำฟ้องของโจทก์ร่วม โจทก์ร่วมจึงมีอำนาจฟ้องเช่นกัน ..."

### ข้อสังเกต<sup>6</sup>

1) แม้ศาลจะยอมรับฟังคำเบิกความของผู้ร่วมกระทำความผิดที่พนักงานสอบสวนกันไว้เป็นพยาน แต่พยานประเภทนี้มีน้ำหนักน้อย และอาจเป็นที่ระวางสงสัยในการรับฟัง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพยานอื่นๆ หรืออาจอาศัยถ้อยคำจากพยานชนิดนี้สืบสาวให้ได้พยานหลักฐานอื่นๆ มาประกอบการรับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้ด้วย

2) การกันผู้ต้องหาเป็นพยานแบบแจ้งข้อหาแล้วส่งไม่ฟ้องนั้น พนักงานอัยการสามารถสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหานั้นมาฟ้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 (1) แต่การกันผู้ต้องหาเป็นพยานแบบไม่แจ้งข้อหาที่พนักงานอัยการไม่สามารถสั่งพนักงานสอบสวนให้แจ้งข้อกล่าวหาดำเนินคดีพยานนั้นได้ ตามนัยบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องอำนาจสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ เรื่องเสร็จที่ 402/2546

#### 4.1.1.2 หลักเกณฑ์ในการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยาน

การพิจารณาเพื่อกันผู้ร่วมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดรายใดไว้เป็นพยานนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาให้รอบคอบตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ร่วมกระทำความผิดที่จะกันไว้เป็นพยานนั้น ต้องไม่ใช่ตัวการสำคัญ
- 2) ถ้าไม่กันผู้ร่วมกระทำความผิดคนนั้นไว้เป็นพยาน พยานหลักฐานที่มีอยู่จะไม่เพียงพอในการดำเนินคดี และไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดได้อีก
- 3) ผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานนั้นต้องให้การเป็นประโยชน์แก่การสอบสวน และจะไปบิกความชั้นศาลตามที่เคยให้การไว้ในชั้นสอบสวนในเวลาต่อมา

หากพนักงานสอบสวนเห็นว่า ควรกันผู้ร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดรายใดไว้เป็นพยาน ให้พนักงานสอบสวนขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบ หากผู้บังคับบัญชาอนุมัติ ให้พนักงานสอบสวนรีบทำการสอบสวนให้แล้วเสร็จ แล้วมีความเห็นควรส่งไม่ฟ้องผู้กระทำความผิดรายดังกล่าว

#### 4.1.1.3 การนำมาใช้ในคดีอาญา

ประเทศไทยได้นำเอาการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานมาใช้ในคดีอาญาเพื่อให้ผู้ร่วมกระทำความผิดขัดทอดกันเอง โดยหวังว่าจะทำให้การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถนำข้อมูลนั้นไปขยายผลเพื่อจับกุมตัวผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือยึดอาชญากรรมของกลางอาชญากรรมรวมทั้งทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด

<sup>6</sup> แหล่งเดิม. หน้า 136-137.

เพิ่มได้ แต่เมื่อนาคดีฟ้องต่อศาล กลับเกิดปัญหาขึ้น แม้ศาลจะยอมรับฟังคำเบิกความของผู้ร่วมกระทำผิดที่พนักงานสอบสวนกันไว้เป็นพยาน แต่พยานประเภทนี้ขัดต่อสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปรปักษ์ต่อตนเองในทางอาญา เพราะเป็นการให้การโดยยอมรับว่าตนเองกระทำผิด และก็เป็นทำให้การขัดทอดผู้ร่วมกระทำผิดคนอื่นด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการบิดเบือนความจริง เพื่อโยนความผิดของตนให้คนอื่นรับแทน ทำให้พยานประเภทนี้มีน้ำหนักน้อย โดยเฉพาะหากไม่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบทำให้การของพยานแล้ว ศาลมักจะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยเพียงเพราะคำให้การของพยานผู้ร่วมกระทำผิดแต่เพียงอย่างเดียว ทำให้ในคดีที่เกิดข้อเท็จจริงเช่นนี้ขึ้น ศาลมักจะพิพากษายกฟ้อง ทำให้ผู้กระทำความผิดรายใหญ่ลอยนวลและออกไปกระทำความผิดซ้ำ<sup>7</sup> ดังนั้น ในคดีอาญา พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจึงใช้วิธีการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานน้อยลง และคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อที่จะปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### 4.1.2 การต่อรองคำรับสารภาพ

ปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยนั้นนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นที่ห่วงเกรงกันถึงอนาคตของชาติจะถูกบั่นทอนความเจริญไป หากประชากรของประเทศเป็นผู้ที่พึ่งพาอาชญากรรม ดังนั้น จึงได้มีการรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหากันทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันและปราบปราม เท่าที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยจะได้ใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการปราบปรามอาชญากรรม ถึงแม้ว่าจะมีการเพิ่มโทษทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมแล้วก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็มิได้ลดน้อยถอยลง แต่กลับสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นกับองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องทุ่มเททรัพยากรทั้งด้านบุคคลและทรัพย์สิน ไปเป็นจำนวนมาก ทั้งพนักงานตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ จึงมีแนวความคิดในการที่จะพัฒนากระบวนการบางประการที่เหมาะสมกับการดำเนินคดีอาชญากรรม เพื่อหวังผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งรวมไปถึงการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในการดำเนินคดีอาชญากรรมด้วย

อย่างที่คุณเขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.1.1.3 ว่าประเทศไทยได้เริ่มนำเอาวิธีการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานมาใช้ในคดีอาชญากรรม แต่ก็ประสบกับปัญหาที่ว่า คำพยานที่เกิดขึ้นจากวิธีการดังกล่าวมีน้ำหนักน้อย เพราะเป็นการขัดทอดผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง ผลที่ตามมาคือศาลไม่ค่อยรับฟังถ้าหากไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ ทำให้วิธีการดังกล่าวไม่ค่อยประสบ

<sup>7</sup> อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. กรรมาธิการร่างกฎหมายประจำผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สัมภาษณ์ 21 กรกฎาคม 2554.

ความสำเร็จในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากนัก จึงมีการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้แทน ซึ่งผู้เขียนจะขออธิบายในลำดับต่อไป

#### 4.1.2.1 วิธีการต่อรองคำรับสารภาพ

การต่อรองคำรับสารภาพเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างจำเลยและพนักงานอัยการที่ทำข้อตกลงกัน โดยจำเลยตกลงที่จะให้การรับสารภาพภายใต้ข้อตกลงที่จะละสิทธิการได้รับการพิจารณาอย่างเต็มรูปแบบ หรือรวมถึงการให้ความร่วมมือกับรัฐในด้านต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการยอมรับการลดโทษลดจำนวนข้อหาลง หรือเปลี่ยนข้อหาเป็นข้อหาที่เบากว่า

การต่อรองคำรับสารภาพอาจกระทำได้โดยตรงและโดยอ้อม กล่าวคือ การต่อรองคำรับสารภาพโดยตรงหมายถึง การต่อรองคำรับสารภาพระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยหรือทนายจำเลย ส่วนการต่อรองคำรับสารภาพโดยอ้อมหมายถึง การต่อรองคำรับสารภาพระหว่างศาลกับจำเลยหรือทนายจำเลย วิถีธรรมค่าพื้นฐานที่สุดของการต่อรองคำรับสารภาพ คือการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพเพื่อแลกเปลี่ยนกับการลดโทษ เช่น การลดโทษจากความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) มาเป็นความผิดลหุโทษประเภท Misdemeanor หรือการลดโทษจากความผิดอุกฉกรรจ์ที่ร้ายแรงเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ที่เบากว่า เป็นต้น<sup>8</sup>

วิธีการต่อรองคำรับสารภาพนั้น ประเทศไทยไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายโดยชัดเจน จึงต้องศึกษาจากกฎหมายของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นประเทศแรกๆ ที่นำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้อย่างกว้างขวางนั้น ข้อเสนอที่รัฐอาจเสนอให้แก่จำเลยแบ่งได้เป็น 2 กรณี ได้แก่ การต่อรองข้อหา (Charge Bargaining) และการต่อรองการลงโทษ (Sentence Bargaining) การต่อรองข้อหาเป็นการเสนอการลดจำนวนข้อหาหรือยกเลิกข้อหาใดข้อหาหนึ่งหรือมากกว่านั้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับการรับสารภาพ ส่วนการต่อรองการลงโทษจะรวมถึงข้อเสนอซึ่งขยายไปเกินกว่าข้อเสนอที่จะลงโทษสถานเบาเพื่อแลกเปลี่ยนการรับสารภาพ<sup>9</sup> อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามในการจำแนกวิธีการต่อรองการรับสารภาพไว้ดังนี้<sup>10</sup>

<sup>8</sup> คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการชะลอการฟ้องและมาตรการต่อรองคำรับสารภาพ. เล่มเดิม. หน้า 55.

<sup>9</sup> Douglas D. Guidorizzi. Op.cit. p.4. ซึ่งอธิบายไว้ว่า “The variety of concessions the state offers defendants extends to the limits of the prosecutor’s or judge’s imagination. These concessions generally can be divided into two categories: charges bargaining concessions and sentence bargaining concessions. Charges bargaining involves offering a reduction of the charges or the dismissal of one or more of the charges in

1) จำเลยให้การรับสารภาพเพื่อแลกเปลี่ยนกับข้อหาที่เบากว่าหรือข้อหาที่แตกต่างกันออกไป โดยจำเลยอาจคาดหวังว่าการให้การรับสารภาพจะมีผลต่อการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิพากษาลงโทษ กล่าวคือ ความผิดตามข้อหาที่จำเลยให้การรับสารภาพจะมีโทษสูงสุดที่ต่ำกว่าความผิดตามข้อหาเดิม และเป็นแรงจูงใจให้จำเลยรับสารภาพในข้อหาที่เบากว่านั้น

2) จำเลยให้การรับสารภาพในข้อหาใดข้อหาหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกับการสั่งไม่ฟ้องในข้อหาอื่นๆ เช่น ในคดีวอเตอร์เกต ได้มีการต่อรองข้อหาระหว่างรองประธานาธิบดี สไปร์ส์ที่ แอ็กนิว กับพนักงานอัยการ โดยรองประธานาธิบดียอมลาออกจากตำแหน่ง และขอให้ศาลพิจารณาคดีในข้อหาหลีกเลี่ยงการเสียภาษี เพื่อแลกเปลี่ยนกับข้อตกลงของรัฐที่จะถอนฟ้องข้อหาอื่นๆ ที่อยู่ในระหว่างพิจารณา

3) จำเลยให้การรับสารภาพเพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่พนักงานอัยการจะเสนอให้ศาลลงโทษในข้อหาที่เบากว่า แม้ว่าโดยทั่วไปข้อเสนอดังกล่าวจะไม่มีผลผูกพันศาล แต่ศาลก็มักจะตัดสินลงโทษตามที่พนักงานอัยการเสนอ โดยวิธีการนี้ จำเลยได้นำสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเต็มรูปแบบแลกเปลี่ยนกับคำมั่นสัญญาของพนักงานอัยการว่า พนักงานอัยการจะพยายามไม่นำพยานมาให้ศาลพิพากษาลงโทษตามข้อเสนอแนะของพนักงานอัยการ ซึ่งโดยทั่วไปพนักงานอัยการมักจะเสนอให้ศาลใช้วิธีการคุมประพฤติ (Probation) แก่จำเลย

4) จำเลยให้การรับสารภาพโดยคาดหวังว่า หากให้การรับสารภาพจะได้รับความกรุณาจากศาลที่จะทำให้จำเลยได้รับโทษน้อยลง ซึ่งโดยแท้จริงแล้ววิธีการนี้ไม่ได้เป็นผลอันเนื่องมาจากการต่อรองการรับสารภาพระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยหรือทนายจำเลย วิธีการนี้สามารถใช้ได้ทั้งกรณีที่จำเลยทราบและไม่ทราบถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับการต่อรองคำรับสารภาพกับพนักงานอัยการ

ดังนั้น การต่อรองคำรับสารภาพจึงมีความหมายครอบคลุมถึงการต่อรองคำรับสารภาพโดยชัดแจ้งและการต่อรองคำรับสารภาพโดยปริยาย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่จำเลยมิได้เจรจาต่อรองเพื่อผลที่จะได้รับประโยชน์บางประการ แต่เป็นสถานการณ์จริงที่ว่าหากจำเลยเลือกที่จะได้รับการพิจารณาคดีแล้วจำเลยจะได้รับโทษที่รุนแรงขึ้น การต่อรองคำรับสารภาพประเภทนี้มักจะขึ้นอยู่กับจำเลยโดยชัดแจ้งเนื่องจากเป็นกระบวนการที่ปราศจากการเจรจาต่อรองอย่างเป็นทางการ

---

exchange for the guilty plea. Sentence bargaining, on the other hand, includes a wide range of offers that extends beyond merely an offer for a lighter sentence in return for a guilty plea.”

<sup>10</sup> นิจรินทร์ องค์พิสุทธิ. เล่มเดิม. หน้า 44-46.

5) จำเลยให้การรับสารภาพเพื่อแลกเปลี่ยนกับการรับประกันจากพนักงานอัยการว่าจะยื่นฟ้องจำเลยต่อผู้พิพากษาที่จะไม่พิพากษาลงโทษหนัก

อนึ่ง ในการลดความแออัดของปริมาณคดีอาญา ด้วยวิธีการต่อรองคำรับสารภาพ พนักงานอัยการจะมีความสะดวกในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพราะในปัจจุบันพนักงานอัยการมักปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีจำกัด และการต่อรองคำรับสารภาพถือเป็นวิธีการจัดการปริมาณคดีที่สูงด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ โดยที่การพิสูจน์ความผิดของจำเลยในศาล พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติงานในการพิสูจน์ให้ความปรากฏแก่ศาลโดยปราศจากข้อสงสัย พนักงานอัยการจึงได้ประโยชน์จากมาตรฐานที่เบากว่านั้น ทั้งนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากการประเมินผลของพนักงานอัยการจะพิจารณาจากอัตราการชนะคดี ในทางปฏิบัติ พนักงานอัยการจึงถูกบังคับให้พยายามทำคดีให้ชนะในทุกคดี เพื่อให้คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี การต่อรองคำรับสารภาพจึงเป็นวิธีการที่สามารถแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการได้

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีพนักงานอัยการอาจไม่ต้องการให้มีการต่อรองคำรับสารภาพ ในคดีอุกฉกรรจ์หรือคดีที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชนหรือคดีทางการเมือง พนักงานอัยการมักจะลังเลที่จะเสนอข้อตกลงใดๆ ต่อจำเลย เช่น ในคดีข่มขืนและเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย พนักงานอัยการไม่อาจเสนอข้อตกลงใดๆ ต่อผู้กระทำผิดได้ เพราะการกระทำดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่า จำเลยควรได้รับโทษสูงสุดตามกฎหมาย นอกจากนี้ ในคดีการเมืองจะมีความเคลือบคลุมมาก เพราะพนักงานอัยการได้รับการจ้างจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานอัยการจึงมีข้อผูกมัดทางการเมือง โดยในคดีที่มีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกคนสำคัญของพรรคการเมือง พนักงานอัยการอาจจะปฏิเสธที่จะเสนอการต่อรองคำรับสารภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงการคัดค้านของฝ่ายที่สนับสนุนนักการเมือง ในกรณีของจำเลย แม้จำเลยจะได้รับประโยชน์แลกเปลี่ยนจากการให้การรับสารภาพที่จะได้รับการยกเลิกหรือลดข้อหา หรือได้รับโทษอันเป็นที่พอใจจากการเจรจาต่อรองแล้ว ในบางกรณีจำเลยอาจปฏิเสธข้อเสนอให้มีการต่อรองคำรับสารภาพและเลือกที่จะใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุนและเข้าสู่ระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาปกติก็ได้ หากจำเลยเห็นว่าโอกาสหรือความเป็นไปได้น้อยที่จะได้รับการปล่อยตัว<sup>11</sup>

ในประเทศอังกฤษ การต่อรองคำรับสารภาพได้รับความสนใจน้อยกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากที่ประเทศอังกฤษมีคดีค้างพิจารณาอยู่ในชั้นศาลน้อยกว่า

<sup>11</sup> "Plea bargaining : A Shortcut to Justice." *West's Encyclopedia of American Law*. p.92.

ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบกับอัยการในประเทศอังกฤษไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดการลงโทษและระบบการลงโทษในอังกฤษมีความยืดหยุ่นกว่า แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไป ศาลในประเทศอังกฤษโดยเฉพาะศาลชั้นต้นเริ่มประสบปัญหาคดีค้างพิจารณา ทำให้เกิดมีการต่อรองคำรับสารภาพมากขึ้น ในประเทศอังกฤษ ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อรองการลงโทษอย่างเปิดเผย โดยกระทำได้ 2 วิธี คือ<sup>12</sup>

1) โดยการที่ผู้พิพากษาที่นั่งทำการพิจารณาคดี ได้เจรจากับจำเลยโดยตรง เช่น ในกรณี queผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเห็นว่าจำเลยไม่มีทางจะชนะคดีได้ การต่อสู้คดีต่อไปจะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ จึงแนะนำให้จำเลยเลือกสถานะของจำเลยเองซึ่งนำไปสู่การต่อรองคำรับสารภาพ

2) โดยการที่ผู้พิพากษาที่นั่งทำการพิจารณาคดี อาจทำการต่อรองคำรับสารภาพกับจำเลยได้ คือ การใช้ทนายความเป็นผู้สื่อความไปยังจำเลย ซึ่งมองได้ว่าเป็นการต่อรองคำรับสารภาพโดยทางอ้อมก็ได้

การต่อรองคำรับสารภาพมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานอย่างมาก โดยการกันตัวผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานนั้นเป็นผลมาจากวิวัฒนาการของกฎหมายพยานหลักฐานในระบบกฎหมาย Anglo-American เพื่อหาหนทางสายกลางระหว่างความจำเป็นเกี่ยวกับนโยบายทางอาญาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม กับเอกสิทธิ์ของบุคคลที่จะไม่ให้เกิดการเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่บุคคลว่าเขาจะไม่ถูกดำเนินคดีเนื่องจากคำให้การของเขาเอง

การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานนี้ถือเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้กับอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมและเมื่อมีการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานแล้ว ผู้กระทำความผิดนั้นก็จะรอดพ้นจากการถูกฟ้องร้องและบังคับตามกฎหมาย

ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่างการต่อรองคำรับสารภาพกับการกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานก็คือ การต่อรองคำรับสารภาพไม่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่และความรับผิดชอบการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดยังคงมีฐานะเหมือนเดิมและยังคงถูกลงโทษตามกฎหมายแต่การกันผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยานจะมีผลทำให้ผู้นั้นเปลี่ยนฐานะและความผิดจากผู้ต้องหาหรือจำเลยไปเป็นเพียงพยานในคดีที่ตนมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และไม่ต้องรับโทษในผลแห่งการกระทำของตน โดยปริยาย

<sup>12</sup> ธีระพงษ์ บุญญากาศ. (2543). “การนำวิธีการต่อรองการลงโทษมาปรับใช้กับระบบกฎหมายไทย.” วารสารกฎหมาย ฉบับพิเศษ ครอบรอบ 20 ปี วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์, 20, 2. หน้า 28.

เมื่อศึกษาถึงวิธีการต่อรองคำรับสารภาพ ทำให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการต่อรองคำรับสารภาพได้ว่า สามารถแยกออกเป็น 2 ประการ คือ<sup>13</sup>

1) ลดการพิจารณาอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้คดีเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และบุคลากร เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดี

2) เป็นประโยชน์ในด้านพยานหลักฐาน สำหรับอาชญากรรมที่ยากที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐาน เช่น องค์กรอาชญากรรม อาชญากรรมข้ามชาติ หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

#### 4.1.2.2 การต่อรองคำรับสารภาพในประเทศไทย

การต่อรองคำรับสารภาพเป็นกระบวนการหนึ่งของการกลั่นกรองคดีอาญาก่อนที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาล เพื่อประโยชน์และความจำเป็นในด้านต่างๆ นอกเหนือไปจากวิธีการอื่นๆ เช่น การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน การชะลอการฟ้อง หรือการไต่สวนมูลฟ้อง<sup>14</sup> เป็นต้น

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติให้ใช้มาตรการในการต่อรองคำรับสารภาพได้หรือไม่ นั้น จะต้องพิจารณาถึงบริบทพื้นฐานของกฎหมายไทยเป็นอันดับแรกก่อน ว่ามีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะรองรับมาตรการต่อรองคำรับสารภาพนั้น

1) แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของประเทศไทย เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีโดยรัฐ แต่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายมีบทบาทอยู่บ้าง รัฐและผู้เสียหายจึงมีอำนาจที่จะฟ้องคดีได้เอง บทบาทในการดำเนินคดีของผู้เสียหายจึงมีมาก แตกต่างกับประเทศที่กฎหมายให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีได้เองและมีการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพ ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการระงับการดำเนินคดีของผู้เสียหายได้ หากการดำเนินคดีของผู้เสียหายขัดกับประโยชน์สาธารณะ แต่ประเทศไทย พนักงานอัยการไม่สามารถยับยั้งการดำเนินคดีของผู้เสียหายได้ แม้การดำเนินคดีของผู้เสียหายนั้นจะขัดกับประโยชน์สาธารณะ

2) ระบบการดำเนินคดีของประเทศไทยเป็นระบบกล่าวหา แม้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดให้ศาลมีอำนาจดำเนินการพิจารณาในลักษณะไต่สวน ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วศาลมักวางตัวเป็นกลางเช่นเดียวกับการวางตัวของศาลในระบบที่ถือว่าคู่ความเป็นปฏิปักษ์กัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ศาลประเทศไทยจึงมีลักษณะเป็นศาลในระบบกล่าวหาหรือระบบที่ถือว่าคู่ความเป็นปฏิปักษ์กันมากกว่า

3) การดำเนินคดีของประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีตามดุลพินิจ โดยความเห็นของพนักงานสอบสวนที่เสนอต่อพนักงานอัยการ และคำสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ตลอดจน

<sup>13</sup> แหล่งเดิม. หน้า 27.

<sup>14</sup> สำนักงานศาลยุติธรรม. เล่มเดิม. หน้า 5.

ความเห็นแย้งของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือความเห็นแย้งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือคำสั่งชี้ขาดการฟ้องคดีของอัยการสูงสุด ล้วนแต่เป็นการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจทำความเห็นหรือคำสั่ง

4) ประเทศไทยมีระบบการพิจารณาคดีโดยศาล ไม่มีการใช้คณะลูกขุนในการพิจารณาคดี จึงแตกต่างกับประเทศสหรัฐอเมริกา

บริบทพื้นฐานของกฎหมายไทยตามที่กล่าวข้างต้น มีลักษณะผสมดังที่กล่าวในข้อ 2 แต่มีความโน้มเอียงไปทางระบบที่ถือว่าคู่ความเป็นปฏิปักษ์กันมากกว่า โดยระบบกฎหมายไทยก็มีเอกลักษณ์ในตัวเอง แม้จะไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน แต่ก็เปิดโอกาสให้นำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ได้ เพียงแต่ในทางปฏิบัติ ขั้นตอนในการดำเนินการยังไม่สอดคล้องกัน ตลอดจนมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยยังไม่เพียงพอ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าประเทศไทยไม่มีการต่อรองคำรับสารภาพอย่างชัดเจนอย่างประเทศที่ถือว่าคู่ความเป็นปฏิปักษ์กันทั่วไป แต่โดยการเทียบเคียงกับผลที่จำเลยได้รับการต่อรองคำรับสารภาพนั้นคือ จำเลยได้รับโทษน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อดูจากผลของการต่อรองคำรับสารภาพแล้ว กฎหมายก็ได้ให้หนทางกับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้เหมือนกัน ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันออกไปทั้งที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายและวิธีการปฏิบัติ<sup>15</sup> ดังต่อไปนี้

#### 1) กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้

(1) วิธีการที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ในเรื่องเหตุบรรเทาโทษ ซึ่งตามแนวคำพิพากษาฎีกา เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลมักจะลดโทษที่กำหนดให้จำเลยเสมอ เพราะถือว่าจำเลยได้ให้ความรู้แก่ศาลในการพิจารณา ทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม

(2) ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 79 ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาที่กระทำความผิดค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป ซึ่งก็ถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยการที่ผู้ต้องหาขอรับความผิดของตน

(3) ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ ถ้าผู้ต้องหาชำระค่าปรับในอัตราโทษอย่างสูงสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือคดีลหุโทษ หรือที่มีโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ เมื่อเจ้าพนักงานกำหนดค่าปรับและผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เจ้าพนักงานก็มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ และคดีอาญาก็เลิกกัน

<sup>15</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส. เล่มเดิม. หน้า 29-30.

#### (4) ความตกลงตามกฎหมายอื่น เช่น

ก. ความตกลงตามพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2496 ได้กำหนดว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 102 ทวิ ถ้าบุคคลใดจะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัตินี้และบุคคลนั้นยินยอมใช้ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง อธิบดีจะงดฟ้องเสียก็ได้ และการที่อธิบดีงดการฟ้องร้องเช่นนี้ ถือว่าเป็นอันลบล้างการพิจารณาพิพากษาในการที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในความผิดนั้น” จะเห็นได้ว่า ตามกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้อธิบดีกรมศาลการทำความตกลงกับผู้ต้องหาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้

ข. ความตกลงตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ในมาตรา 153 ทวิ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้คล้ายกับพระราชบัญญัติศาลการแพททุกประการ

#### 2) กรณีที่มีวิธีในทางปฏิบัติ

ในความผิดบางประเภท เช่น ความผิดฐานประมาทจนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส พนักงานสอบสวนจะใช้วิธีการต่อรองคำรับสารภาพเสมอๆ กล่าวคือ ในกรณีเป็นความผิดที่มีลักษณะจรรยาต้องได้รับโทษหนักขึ้นนี้ หากผู้ต้องหาและผู้เสียหายสามารถตกลงกันได้จนเป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่ายแล้ว พนักงานสอบสวนจะให้ผู้ต้องหารับสารภาพในข้อหาที่เบา หรือในกรณีที่ผู้ต้องหากระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัสก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากคู่กรณีตกลงกันได้ พนักงานสอบสวนจะให้ผู้ต้องหารับสารภาพในข้อหาที่เบากว่า คือ ฐานทำร้ายร่างกายธรรมดาซึ่งมีโทษเบาลง เช่นผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัสซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 อันมีโทษหนัก พนักงานสอบสวนต้องทำสำนวนส่งฟ้องศาล แต่หากคู่กรณีตกลงชดเชยค่าเสียหายกันจนเป็นที่พอใจแล้ว พนักงานสอบสวนจะให้ผู้ต้องหารับสารภาพในฐานทำร้ายร่างกายโดยไม่เกิดอันตรายแก่กายและจิตใจตามมาตรา 391 ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษเบากว่าและเป็นความผิดที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ด้วย

การต่อรองคำรับสารภาพในคดีอาญาของไทยอาจทำได้โดยเมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่า คำรับสารภาพของผู้ต้องหาจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาและการต่อรองคำรับสารภาพนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ พนักงานสอบสวนอาจทำความเข้าใจแสดงถึงประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นจากการต่อรองคำรับสารภาพ โดยทำความเข้าใจควรฟ้องหรือไม่ฟ้องในข้อหาที่เหมาะสมตามมาตรา 142 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อพนักงานอัยการ เมื่อพนักงาน

อัยการเห็นชอบก็อาจส่งสำนวนไปตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ก็จะถือว่าเป็นการต่อรอง คำรับสารภาพอย่างหนึ่ง อาจเรียกได้ว่าเป็นการต่อรองฟ้องโดยปริยาย<sup>16</sup>

แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่า การกระทำความผิดกล่าวหาความเหมาะสมหลาย ประการ ไม่ว่าจะเป็นการไม่มีการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการต่อรองคำรับสารภาพ หรือการ ต่อรองคำรับสารภาพนั้นไม่ถูกตรวจสอบโดยศาล หรือไม่มีการควบคุมการใช้ดุลพินิจอย่าง เหมาะสม อันแสดงถึงการดำเนินคดีตามดุลพินิจในขั้นตอนการสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนไม่ สามารถกระทำได้ พนักงานสอบสวนจะใช้ดุลพินิจได้เฉพาะกรณีทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่ง ไม่ฟ้องเสนอต่อพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 141 และมาตรา 142 เท่านั้น ในขั้นตอนการสอบสวนพนักงานสอบสวนต้องทำข้อเท็จจริงให้ปรากฏขึ้น หาก สามารถใช้ดุลพินิจในการที่จะทำข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นหรือไม่ก็ได้ เช่น แสดงข้อเท็จจริงไม่หมด จนทำให้สามารถตั้งข้อหาทำร้ายตามมาตรา 391 ได้ ทั้งที่จริงแล้วผลที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายเป็น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 เช่นนี้ จะส่งผลเสียหาย ต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างยิ่งในอนาคต

#### 4.1.2.3 การนำมาใช้ในคดีอาชญากรรม

อย่างที่ได้อธิบายมาแล้วว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีความรุนแรงมากขึ้น เรื่อยๆ และยากต่อการปราบปราม เพราะการกระทำความผิดได้พัฒนารูปแบบที่ซับซ้อน กลายเป็น องค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคน แบ่งหน้าที่กันทำงานและมีผู้บงการอยู่ เบื้องหลัง ซึ่งจะอยู่ห่างไกลจากการลงมือกระทำความผิดจริง และรวมไปถึงการมีผู้กระทำความผิด ที่อยู่ต่างประเทศยากแก่การสืบสวนสอบสวนและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงหาวิธีการเพื่อจะปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม และก็ได้ เริ่มใช้การกันตัวผู้กระทำความผิดไว้เป็นพยาน แต่มีปัญหาที่น้ำหนักของพยานดังกล่าวมีน้อย ศาล ไม่ค่อยรับฟังเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายมาแล้วในหัวข้อ 4.1.1.3

ต่อมาจึงได้มีการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้แทนการกันผู้กระทำความผิดไว้ เป็นพยาน เพื่อมุ่งแก้ปัญหาที่สำคัญคือการนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้บงการหรือผู้อยู่เบื้องหลัง มาลงโทษให้ได้เพื่อตัดสายใยขององค์กรอาชญากรรมและลดจำนวนการกระทำความผิดลง โดย ประเทศไทยได้นำแนวคิดการต่อรองคำรับสารภาพของประเทศอเมริกาไปปรับใช้ ซึ่งการต่อรองคำ รับสารภาพของประเทศอเมริกานั้นต้องมีการฟ้องตัวผู้กระทำความผิดต่อศาล แต่มีเงื่อนไขว่า พนักงานอัยการจะไม่ฟ้องหรือถอนฟ้องคดีอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือฟ้องผู้กระทำความผิดในข้อหาที่เบา

<sup>16</sup> วรรณพ ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และคมกริช หาญไชย, เล่มเดิม, หน้า 228-229.

แทนข้อหาที่หนัก หรือพนักงานอัยการอาจทำความเห็นเสนอต่อศาลให้ลงโทษสถานเบาหรือไม่ คัดค้านในการที่ศาลจะลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งอาจตกลงกันให้ศาลมีคำพิพากษา เฉพาะคดีที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด เพื่อตอบแทนที่เขายอมรับสารภาพและให้ข้อมูลที่ สามารถนำไปขยายผลเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่น หรือยึดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สิน ที่ได้จากการกระทำความผิดเพิ่มได้

แต่การต่อรองคำรับสารภาพที่นำมาใช้ในประเทศไทยมีรูปแบบแตกต่างออกไป อันเนื่องมาจากการดำเนินคดีตามดุลพินิจของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ กล่าวคือ เมื่อมีการต่อรองคำรับสารภาพจนผู้กระทำความผิดยอมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การปราบปรามการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการก็ตกลงที่จะไม่ฟ้อง ผู้กระทำความผิดต่อศาลเลย โดยไม่มีหน่วยงานที่คอยตรวจสอบการใช้ดุลพินิจดังกล่าว จึงมี นักวิชาการหลายท่านที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติเช่นนี้ เพราะเห็นว่าไม่ถือเป็นการต่อรองคำรับ สารภาพโดยแท้<sup>17</sup> ที่ไม่มีการฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาล

และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่มาตรการต่อรองคำรับสารภาพไม่ค่อยประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควร คือ การไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรมารองรับการกระทำเช่น วนั้น กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องแนวทางรูปแบบการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล จึงได้กำหนดให้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพเป็นส่วนหนึ่งในหลายๆ มาตรการที่จะนำมาใช้เพื่อ ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล และได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำ ความผิดในคดีอาญา พ.ศ. .... ขึ้น ซึ่งเนื้อหาตามร่างพระราชบัญญัตินี้ก็คือวิธีการต่อรองคำรับ สารภาพที่จะนำมาใช้ในคดีอาญา แต่ก็เกิดปัญหามีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยฝ่ายที่เห็น ด้วยก็มองว่าการต่อรองคำรับสารภาพเป็นแนวคิดสมัยใหม่ เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์ที่จะสามารถทำให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็วและสามารถปราบปรามองค์กร อาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็มองว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมากเกินไป โดยสามารถตกลงกับผู้กระทำความผิดและ ดำเนินการตามดุลพินิจของตนได้อย่างอิสระ ไม่มีหน่วยงานคอยตรวจสอบ ผลที่ตามมาอาจจะทำให้ เกิดการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวได้ และจะเกิดผลเสียหยา ต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก

เมื่อมีความเห็นแตกต่างกันจนไม่สามารถหาข้อยุติ ทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ สามารถออกเป็นกฎหมายได้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมจึงได้ตั้งคณะอนุกรรมการศึกษา

<sup>17</sup> อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. แหล่งเดิม.

ผลกระทบกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการชะลอการฟ้องและมาตรการต่อรองคำรับสารภาพขึ้นเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพในคดีอาญา จนในที่สุดคณะอนุกรรมการกรรมการฯ ก็ได้ทำการศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา และมีข้อวิจารณ์ว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้<sup>18</sup>

1) ไม่มีลักษณะของการต่อรองอันมีผลผูกพันกัน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพียงแต่อ้างถึงประโยชน์อันเกิดจากการให้การของผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ไม่มีลักษณะเป็นข้อต่อรองที่เป็นข้อผูกพัน เนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์จะต้องจับกุมตัวการ ผู้จ้างวานได้ก่อนหรือไม่ เมื่อเงื่อนไขเหล่านี้ไม่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ จึงเป็นการให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางว่าเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเห็นว่าคำให้การเป็นประโยชน์แล้วอาจจะสั่งยุติคดีหรือไม่ฟ้องทันที

2) ข้อมูลความผิดหรือพยานหลักฐานอันเป็นประโยชน์ เนื่องจากร่างกฎหมายบัญญัติไว้เพียงอย่างกว้างๆ การตีความคำว่า “ประโยชน์” นั้น ควรจะมีลักษณะที่เป็นประโยชน์และจับผู้กระทำความผิดได้จริง ผู้ต้องหาจึงจะได้รับผลของความร่วมมือนั้น มิใช่เป็นเพียงแต่คำให้การขาดทอดทิ้งไม่เป็นประโยชน์และมีน้ำหนักน้อย

3) กรณีผู้กระทำความผิดคนเดียว สำหรับคดีที่มีผู้กระทำความผิดคนเดียว ไม่มีตัวการหรือผู้ใช้ให้กระทำความผิด หากผู้ต้องหาให้การเป็นประโยชน์ต่อคดีแล้ว มีปัญหาว่าพนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องหรือไม่ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติในมาตรา 100/1 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า หากคำให้การเป็นประโยชน์ต่อการสอบสวน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ซึ่งให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจอันแตกต่างจากร่างกฎหมายฉบับนี้

4) ขาดการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ

5) ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติได้ คือ กรณีที่พนักงานสอบสวนจับกุมและแจ้งข้อหาแก่ผู้นั้นจนตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว จึงใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพ แต่ถ้ายังไม่ได้แจ้งข้อหา กรณีนี้สามารถกันผู้นั้นไว้เป็นพยานได้อยู่แล้ว

6) การต่อรองคำรับสารภาพ แม้จะได้ข้อเท็จจริงทั้งหมดแต่ก็อาจไม่ได้ตัวการสำคัญมาลงโทษ ซึ่งก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

<sup>18</sup> คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการชะลอการฟ้องและมาตรการต่อรองคำรับสารภาพ. เล่มเดิม. หน้า 84-85.

จากข้อวิจารณ์ของคณะกรรมการศึกษาผลกระทบกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการชะลอการฟ้องและมาตรการต่อรองคำรับสารภาพ ดังกล่าว จะพบว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา พ.ศ. .... ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ และถึงแม้ว่ายังไม่มีความหมายลายลักษณ์อักษรออกมา แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการก็ดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้<sup>19</sup> ทำให้เมื่อมีการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพในคดีอาญา และคดีขึ้นสู่ศาล ศาลมักจะไม่วอมรับการต่อรองคำรับสารภาพเช่นนั้น ทำให้การใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพในคดีอาญาเสียดังกล่าวจึงยังไม่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาเท่าที่ควร

#### 4.1.3 การต่อรองการให้ข้อมูลสำคัญในคดีอาญาเสียดังกล่าว

##### 4.1.3.1 การเกิดขึ้นของหลักการให้ข้อมูลสำคัญในคดีอาญาเสียดังกล่าว

จากที่ผู้เขียนได้อธิบายไปแล้วว่า ก่อนหน้าปี 2545 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้มาตรการหลายอย่างเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาญาเสียดังกล่าว ซึ่งมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่น่ามาใช้ คือการต่อรองคำรับสารภาพ โดยพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการได้ใช้วิธีการดังกล่าวในทางปฏิบัติอย่างกว้างขวาง จนในที่สุดก็มีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการต่อรองคำรับสารภาพออกมาเพื่อหวังที่จะมารองรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว คือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา พ.ศ. .... ที่ได้มีการร่างไว้หลายปีแล้ว แต่จนในที่สุดร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังไม่ได้ตราออกมาเป็นกฎหมาย เพราะหลายฝ่ายมองว่ามาตรการต่อรองคำรับสารภาพนั้น เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่มากเกินไป โดยไม่มีหน่วยงานที่คอยตรวจสอบถ่วงดุล ดังนั้น ถ้ามีการตรากฎหมายออกมารองรับ ก็อาจจะเป็นช่องทางที่เจ้าหน้าที่จะเอาอำนาจนั้นไปใช้ในทางที่ผิด เช่น ไปเรียกรับผลประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสที่จะเข้ามาต่อรองคำรับสารภาพ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับการถอนฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีที่เกี่ยวข้อง หรือฟ้องผู้กระทำความผิดในข้อหาที่เบาแทนข้อหาที่หนัก หรือพนักงานอัยการอาจทำความเห็นเสนอต่อศาลให้ลงโทษสถานเบาหรือไม่ตัดสินในการที่ศาลจะลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งอาจตกลงกันให้ศาลมีคำพิพากษาเฉพาะคดีที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด แต่เมื่อมองในความเป็นจริงแล้ว คำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดในบางกรณี เป็นคำพูดที่เลื่อนลอยที่ไม่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้หรือไม่สามารถนำไปขยายผลในการปราบปรามอาญาเสียดังกล่าวได้ แต่ผู้กระทำความผิดก็ได้รับประโยชน์จากการรับสารภาพนั้นไปแล้ว ซึ่งตรงจุดนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของมาตรการ

<sup>19</sup> คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษาแนวทางและวิธีการของการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพ

ต่อรองคำรับสารภาพ ทำให้ผู้ที่กระทำความผิดจริงๆ ไม่ได้รับการลงโทษ และก็ไปกระทำความผิดซ้ำเรื่อยๆ เป็นวัฏวนเช่นนี้ไม่รู้จบ อันเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ แตกต่างกับการต่อรองคำรับสารภาพในต่างประเทศ เพราะเขาเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ว่ากระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ผลที่ตามมาก็คือเกิดการทุจริตกันน้อย และในทางกลับกันก็ทำให้รัฐสามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยข้อมูลจากคำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดนั่นเอง

ในช่วง พ.ศ. 2545 แม้จะมีร่างกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา แต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการทำให้หลายฝ่ายไม่ยอมรับ รวมทั้งศาลด้วย ดังนั้นเมื่อคดีที่มีการต่อรองคำรับสารภาพขึ้นสู่ศาล ศาลมักจะไม่ค่อยยอมรับคำเบิกความของผู้กระทำความผิดทำให้เกิดปัญหาในการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพในทางปฏิบัติขึ้น แต่ในขณะนั้นปัญหาหาเสพติดในประเทศไทยก็ยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนยากที่จะควบคุม เพราะการเข้าถึงผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมทำได้ยากมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ก็ยังคงเห็นว่าหลักการเกี่ยวกับการต่อรองคำรับสารภาพมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อหน่วยงานทั้งสองเห็นว่าการต่อรองคำรับสารภาพคงจะไปไม่ไหว จึงมีการประชุมร่วมกันและก็เสนอบทบัญญัติมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ขึ้นโดยมองว่าอย่างน้อยก็น่าจะมีหลักการเกี่ยวกับการให้สิทธิประโยชน์กับบุคคลที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการเกิดขึ้น<sup>20</sup> แต่ต้องไม่ถึงกับเป็นการต่อรองคำรับสารภาพ เพราะถ้าเป็นการต่อรองคำรับสารภาพก็อาจจะถูกโต้แย้งได้ ซึ่งตามมาตรา 100/2 นี้ ต้องเป็นการที่ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ โดยที่ตัวเขายังไม่รู้ว่สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น การลงโทษสถานเบา ซึ่งไม่ได้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เลย แต่เป็นดุลพินิจของศาลที่จะลดโทษให้หรือไม่ก็ได้ เพียงแต่จะต้องให้เจ้าหน้าที่เป็นคนเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการให้ข้อเท็จจริงไปให้ศาลพิจารณา ซึ่งเรื่องนี้ก็มีหลักการเช่นเดียวกับการต่อรองคำรับสารภาพในต่างประเทศ คือมิได้กระทำการโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องมีบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ให้พนักงานอัยการเข้ามารับรู้ถึงข้อตกลงกันระหว่างผู้กระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ และจึงเสนอให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณา ซึ่งการต่อรองคำรับสารภาพของต่างประเทศ มีกฎหมายเขียนไว้ชัดเจน ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

<sup>20</sup> กอบกุล จันทวโร. แหล่งเดิม.

#### 4.1.3.2 ที่มาของการให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติด

อาจกล่าวได้ว่าที่มาของบทบัญญัติมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เกิดจาก 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1) สภาพปัญหาเสพติด กล่าวคือ ปัญหาเสพติดได้ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นได้มีการพัฒนารูปแบบที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จากที่มีผู้กระทำความผิดเพียงไม่กี่คน การดำเนินการเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ก็ได้พัฒนากลายเป็นองค์กรอาชญากรรมที่กระทำโดยกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญในหลายๆด้าน มีการดำเนินการที่รัดกุมมากขึ้น มีความสลับซับซ้อน ทำให้การค้นหาข้อมูลของหน่วยงานของรัฐเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดก็ทำได้ยากลำบาก ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดก็เป็นผู้ที่มีอิทธิพล ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจ ทำให้การสาวถึงตัวบุคคลดังกล่าวนั้นแทบจะไม่สามารถกระทำได้ ผู้กระทำความผิดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ก็เป็นเพียงแค่ลูกน้องที่รู้ข้อมูลเพียงแต่ในสิ่งที่ตนได้รับคำสั่งมา แต่ไม่สามารถขยายผลไปจับตัวหัวหน้ากลุ่มได้ ทำให้การดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ประสบปัญหาอย่างหนัก

องค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดก็มีการขยายตัวตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากสถิติการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2544 มีการยึดและอายัดทรัพย์สินคิดเป็นมูลค่าได้ 487.2 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 ยึดและอายัดได้ 709.6 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2546 ก็เพิ่มสูงขึ้นถึง 2,318 ล้านบาท<sup>21</sup> ส่วนจำนวนผู้กระทำความผิดก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่แพร่ระบาดในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวกเฮโรอีน ยาบ้า ผิ่น หรือกัญชา ซึ่งถือเป็นยาเสพติดที่อยู่ในบัญชีตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อกฎหมายการต่อรองคำรับสารภาพยังมีปัญหาอยู่ กระทรวงสาธารณสุข กับ ป.ป.ส. จึงผลักดันให้มีการบัญญัติมาตรา 100/2 ลงในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ เพื่อเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการปราบปรามผู้ที่อยู่เบื้องหลังขององค์กรอาชญากรรมที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงได้ยาก แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ใช่กฎหมายวิธีพิจารณาความ เป็นเพียงกฎหมายสารบัญญัติ จึงเขียนแค่เป็นแนวทางที่จะให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ต่อรองข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการ

<sup>21</sup> สรุปผลการดำเนินงานตามมาตรการปราบปรามยาเสพติด (มาตรา 27) ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2554, จาก

ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเมื่อเจ้าหน้าที่นำข้อมูลนั้นไปขยายผลสำเร็จ ก็ต้องเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวไปในสำนวน เพื่อให้ศาลพิจารณาและเป็นผู้ที่จะใช้ดุลพินิจว่าจะลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่

2) มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อนานาอารยประเทศได้ตระหนักถึงปัญหามักรักรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับยาเสพติด จึงได้มีการประชุมกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา โดยมีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ที่กล่าวถึงลักษณะของการกระทำความผิดทั้งที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเองและด้วยยาเสพติด รวมทั้งกำหนดมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ และต่อมาก็ได้มีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (UNTOC) ที่กล่าวถึงมาตรการต่างๆ ที่จะเป็เครื่องมือในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้ร่วมลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาทั้งสองฉบับ ดังนั้นประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายภายในที่มีอยู่แล้ว หรือออกกฎหมายใหม่ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าว<sup>22</sup> ซึ่งประเทศไทยก็ได้ออกมาตรการทางกฎหมายมารองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 อาทิ มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรการต่อต้านการฟอกเงิน และมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา มาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษ (การดักฟังทางโทรศัพท์ การตรวจค้นหาสารเสพติดในร่างกาย) เป็นต้น โดยได้ปรับใช้อย่างผสมผสานกับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่แล้ว อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน กฎหมายว่าด้วยการโอนตัวนักโทษ<sup>23</sup> ต่อมาภายหลังจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 โดยความในมาตรา 36 ให้เพิ่มบทบัญญัติมาตรา 100/2 ลงในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งการออกบทบัญญัติมาตรา 100/2

<sup>22</sup> อุทัย อาทิวา และ ศศิณ สุขจรฐ. (2547). ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล. หน้า 2.

<sup>23</sup> วิทยา บวรศิริน. (2550). มาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานตำรวจในการต่อรองข้อมูลสำคัญจากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด. หน้า 106-108.

นั้น เป็นการอนุวัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (อนุสัญญากรุงเวียนนา) ข้อ 3 วรรค 6 ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคี พยายามที่จะกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจตามกฎหมายภายในของตนอันเกี่ยวกับการฟ้องร้องบุคคลในความผิดซึ่งอนุสัญญาได้บัญญัติไว้ เพื่อการปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้นให้ได้ ประโยชน์สูงสุด และนอกเหนือจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 100/2 ยังสอดคล้องกับบทบัญญัติในข้อ 26 ของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ที่มีใจความโดยสรุป กล่าวถึง รัฐภาคีต้องส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม รวมถึงมาตรการที่จะป้องกันบุคคลดังกล่าวนั้น จากการถูกฟ้องคดี หรือถ้ามีการฟ้องคดีแล้ว ก็ควรให้เขาได้รับการลดโทษ ซึ่งการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นการบัญญัติกฎหมายไปตามหลักการพื้นฐานภายในของตน โดยมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงเพื่อประโยชน์ของรัฐ ในการแก้ไขปัญหาในการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนการรวบรวมพยานหลักฐานที่จะนำไปสู่การจับกุมผู้ที่อยู่เบื้องหลังองค์กรอาชญากรรมยาเสพติด และเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

#### 4.2 วิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา 100/2 การให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติถึงเหตุผลโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในมาตรา 100/2 ความว่า

“ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลดโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”

ซึ่งผู้เขียนจะขออธิบายถึงหลักเกณฑ์ พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาบทบัญญัติมาตราดังกล่าว รวมทั้งยกแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ที่มีการออกระเบียบ หรือคำสั่งภายใน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามมาตรา 100/2

##### 4.2.1 หลักเกณฑ์การให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติด

1) อำนาจในการพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 100/2 นี้ ได้ให้อำนาจแก่ศาลที่จะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่ผู้นั้นกระทำก็ได้ หากศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อพนักงานฝ่ายปกครอง

หรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานสอบสวน ดังนั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่า ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 100/2 แล้ว ศาลจะต้องนำมาประกอบการพิจารณาในการลดโทษให้แก่จำเลย

2) ด้วยเหตุที่ศาลไทยเป็นศาลที่ปฏิบัติงานตามระบบกล่าวหา ข้อเท็จจริงใดๆที่จะนำมาประกอบการพิจารณาจึงต้องได้มาจากการนำเสนอของพนักงานอัยการ จำเลย หรือทนายจำเลย ไม่ว่าจะโดยการนำเสนอในคำฟ้อง คำให้การ คำร้อง คำแถลง หรือการสืบพยาน ดังนั้นผู้ที่นำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 100/2 ให้ศาลทราบจึงได้แก่

(1) จำเลย โดยจำเลยอาจนำเสนอในคำให้การ คำร้อง คำแถลง หรือการสืบพยานที่อาจะมีขึ้น

(2) พนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการอาจนำเสนอในคำฟ้อง คำขอท้ายฟ้อง คำร้อง คำแถลง หรือการสืบพยานที่อาจะมีขึ้น

3) การจะพิจารณาว่า ข้อมูลใดเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น จะต้องพิจารณาถึงประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเนื่องจากข้อมูลนั้น โดยการลดโทษนั้นหากพิจารณาโดยสัดส่วนแล้ว คุณค่าของข้อมูลจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะได้ส่วนกับประโยชน์สาธารณะที่ต้องเสื่อมเสียลงเนื่องจากการบรรเทาโทษให้จำเลย การพิจารณาถึงคุณค่าที่เป็นประโยชน์สาธารณะของข้อมูลนั้น อาจพิจารณาได้ดังนี้

(1) การให้ข้อมูลโดยการให้การ หรือให้ความร่วมมือ เป็นผลให้สามารถจับกุมฟ้องคดี และลงโทษผู้ร่วมกระทำความผิดในระดับที่สูงกว่า

(2) การให้ข้อมูลโดยการให้การ หรือให้ความร่วมมือ เป็นผลให้สามารถจับกุมฟ้องคดี และลงโทษผู้ร่วมกระทำความผิดในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่าจำนวนมาก

(3) การให้ข้อมูลนั้นนำไปสู่การยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือของกลางอื่นเพิ่มเติมรวมทั้งการยึดอายัดทรัพย์สินอื่นที่พบจากการตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดได้ในที่สุด

(4) การให้ข้อมูลนั้นนำไปสู่การทำลายล้างงานหรือองค์กรอาชญากรรมโดยสามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ในที่สุด

4) มาตรา 100/2 ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่รับข้อมูล ซึ่งได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนซึ่งพิจารณาลักษณะของการรับข้อมูล ดังนี้

(1) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนคดีอาญา โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่ เพื่อรักษา

ความสงบเรียบร้อย และเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด เมื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดแล้ว จึงดำเนินการตามกฎหมายให้มีการจับกุมและยึดของกลาง โดยข้อมูลที่อยู่กระทำความผิดได้ให้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น ต้องปรากฏว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติดังนี้

- ก. จับกุมผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นๆ
- ข. สามารถยึดอายัดของกลางเพิ่มเติมในคดีอาชญา
- ค. สามารถยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพิ่มเติมได้

(2) พนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่สอบสวนคดีอาญา โดยการรวบรวม พยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายตามกฎหมายเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ข้อมูลที่อยู่กระทำความผิดได้ให้แก่ พนักงานสอบสวนนั้นต้องปรากฏว่าข้อมูลนั้นนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

- ก. สามารถทำให้การรวบรวมหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือ ผู้ร่วมกระทำความผิดอื่นเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง สมบูรณ์เพียงพอที่จะฟ้องคดี
- ข. ทำให้สามารถจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิด หรือการยึดอายัดของกลางเพิ่มเติม จากของกลางในคดี หรือยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพิ่มเติม ซึ่งถูกปกปิดหรือซุกซ่อนไว้ หรือซึ่งใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิด คนอื่น โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทราบแต่เพียงผู้เดียว

#### 4.2.2 ข้อสังเกตในการให้ข้อมูลสำคัญในคดีอาชญา

จากการที่ได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ของมาตรา 100/2 ผู้เขียนมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1) การให้ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่เคยรู้มาก่อน ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ดังนั้น ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้อยู่ก่อนแล้ว ศาลไม่สามารถลดโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ ส่วนผู้กระทำความผิดจะเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่ตนได้รับรู้มาหรือไม่นั้น ไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ แต่ประเด็นอยู่ตรงที่ว่า ข้อมูลที่เปิดเผยออกมานั้น เพียงพอที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้หรือไม่ ถ้าเพียงพอแม้เปิดเผยแต่เพียงบางส่วนก็เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 100/2 แล้ว ในทางกลับกันแม้จะเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดแต่ไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตราดังกล่าว นอกจากนี้ การให้ข้อมูลจะต้องเป็นการให้ข้อเท็จจริงที่จับต้องได้ เช่น การระบุชื่อผู้ร่วมกระทำความผิด หรือการเปิดเผยถึงการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดของผู้ร่วมกระทำความผิด การบอกแหล่งที่ซ่อนของยาเสพติด เป็นต้น การให้ข้อมูลในลักษณะที่เป็นข้อสันนิษฐานใด ๆ ไม่ถือว่าเป็นการเพียงพอ

2) การให้ข้อมูลดังกล่าว ต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดเชื่อว่าตนเองจะให้ข้อมูลหรือไม่ก็ได้ถือว่ากระทำโดยสมัครใจ แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำได้รับแรงกดดันจนเชื่อว่าไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากที่จะให้ข้อมูลแล้ว ถือว่าไม่ได้กระทำโดยสมัครใจ ส่วนมูลเหตุจูงใจในการให้ข้อมูลไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ เช่น ความกลัวว่าจะถูกจับหรือถูกลงโทษ ไม่ทำให้การให้ข้อมูลเป็นไปโดยไม่สมัครใจ

3) การให้ข้อมูลต้องมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ จากการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดจะต้องทำให้สามารถระบุตัวของผู้สงสัยว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และต้องสามารถพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัยดังกล่าวได้ด้วย ดังนั้น การให้ข้อมูลในลักษณะที่เลื่อนลอย ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 100/2 ส่วนปัญหาว่าศาลจะลงโทษผู้ร่วมกระทำความผิดที่ถูกชักจูงหรือไม่นั้น ไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ นอกจากนี้ การให้ข้อมูลต้องสามารถทำให้การกระทำความผิดที่ยังไม่เปิดเผยได้รับการเปิดเผย หรือการกระทำความผิดที่เปิดเผยแล้วได้รับการเปิดเผยมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การที่ผู้กระทำความผิดเป็นแต่เพียงมีความพร้อมที่จะให้การ แต่ไม่อาจที่จะให้ข้อมูลใด ๆ ได้ จึงไม่อาจได้รับการลดโทษตามมาตรา 100/2 แต่ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

4) แม้ว่าข้อมูลที่ถูกเปิดเผยนั้นจะมีความเหมาะสมก็ตาม แต่การที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับการลดโทษตามมาตรา 100/2 นั้น ก็ยังอยู่ในดุลพินิจของศาล ซึ่งศาลต้องใช้ดุลพินิจ โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความหนักเบาของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดและความสำคัญของข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยจากบุคคลดังกล่าว

และการที่จะลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 100/2 หรือไม่นั้น ถือเป็นดุลพินิจของศาลโดยแท้ เพราะมีความเชื่อว่าถ้าให้เจ้าหน้าที่มีดุลพินิจเพื่อลดโทษได้ จะเกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันตามมา และเป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ ในทางกลับกันผู้กระทำความผิดก็จะใช้เป็นช่องทางเพื่อให้ตนเองและผู้ร่วมกระทำความผิดหลุดพ้นจากการดำเนินคดีหรือได้รับโทษน้อยลง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้ต้องหาถูกจับโดยมียาเสพติด 1000 เม็ด แต่เจ้าหน้าที่บอกว่าถ้าจ่ายเงินมาให้แก่ตน ตนจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้ โดยจะเขียนข้อเท็จจริงในสำนวนเป็นว่าพบยาเสพติดแค่ 5 เม็ด พร้อมทั้งบอกว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การปราบปรามยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งไม่ใช่ความจริง ตรงจุดนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะจะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษอย่างสาสมกับการกระทำ และข้อมูลที่ได้อาจที่จะไม่สามารถนำไปขยายผลเพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วย อีกทั้งจะทำให้การดำเนินคดีไม่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

ที่กล่าวว่าการลดโทษตามมาตรา 100/2 เป็นดุลพินิจของศาลนั้น หมายถึงศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าข้อมูลที่จำเลยให้นั้นเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญแล้วศาลก็มีดุลพินิจที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลดโทษต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในคดีว่าจำเลยมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมากน้อยเพียงใด และการให้ข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากน้อยเพียงใดด้วย

ส่วนการลดโทษนั้นก็ต้องลดทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ศาลจะใช้ดุลพินิจลดให้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้<sup>24</sup>

5) มีปัญหาว่าการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 100/2 นั้น ต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายอื่นหรือไม่ และต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายที่ใหญ่กว่าตนเองหรือไม่ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

เจตนารมณ์ของมาตรา 100/2 นั้น มีไว้เพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการปราบปรามนั้นมีใช้เพียงแต่การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการปราบปรามด้วยยาเสพติดเพื่อไม่ให้แพร่ระบาดไปสู่ชุมชน และปราบปรามตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อตัดโอกาสในการที่ผู้กระทำความผิดจะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่นในอนาคต ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าไม่ใช่แค่ลงโทษตัวผู้กระทำความผิดแล้วจะทำให้องค์กรอาชญากรรมถูกทำลาย เพราะในปัจจุบันยังปรากฏข้อเท็จจริงอยู่ว่า แม้ผู้กระทำความผิดถูกจำคุกอยู่ ก็ยังสามารถส่งยาเสพติดจากภายนอกมาขายภายในเรือนจำได้ หรือมีเงินที่ได้จากการกระทำความผิดอีกมหาศาลอยู่ภายนอก เมื่อเขาออกมาจากคุก ก็นำเงินนั้นไปใช้กระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นจากปัญหาลักษณะนี้ ผู้เขียนจึงขออธิบายดังนี้

(1) ไม่จำเป็นต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายอื่น เพราะบทบัญญัติของกฎหมายนั้น บัญญัติไว้อย่างกว้างๆ ไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายอื่น ดังนั้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนเอง ก็เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการพิจารณาลดโทษแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ไปจับผู้กระทำความผิดพร้อมด้วยของกลางได้จำนวนหนึ่ง แต่ผู้กระทำความผิดได้บอกเจ้าหน้าที่ว่ามีเงินฝากที่ได้จากการกระทำความผิดอยู่อีก

<sup>24</sup> กรณีเช่นนี้ ศาลได้เคยปรึกษาหารือกันในเรื่องการเพิ่มโทษแก่จำเลยฐานไม่เจ็ดหลบ และมีข้อสรุปว่าการเพิ่มโทษนั้นต้องเพิ่มทั้งโทษจำคุกและโทษปรับไปด้วยกัน จะเพิ่มอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

และยาเสพติดฝังอยู่อีกหนึ่งล้านเม็ด ยาไอซ์อีกยี่สิบกิโลกรัม ซึ่งเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่รู้มาก่อน เมื่อไปค้นก็พบตามที่ผู้กระทำความผิดบอกจริง เช่นนี้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้ประโยชน์อย่างมาก หนึ่งคือสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้ สองคือยึดของกลางยาเสพติดเพิ่มได้ และสามคือยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพิ่มได้ จึงตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรา 100/2 ที่บัญญัติขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ<sup>25</sup>

ดังนั้น หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 526/2551 ที่ว่า “การที่ศาลฎีกาในคดีนี้ลดโทษให้ จำเลยตามมาตรา 100/2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทั้งๆ ที่จำเลยไม่ได้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างอื่นนอกเหนือจากการกระทำความผิดของตนเองเลยนั้น ทำให้มีข้อ ที่น่าคิดว่าการกระทำความผิดกล่าวของจำเลยจะเป็นการทำลายเครือข่ายยาเสพติดได้อย่างไร” ด้วยความ เคารพ ผู้เขียนไม่เห็นพ้องด้วยตามเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

(2) ไม่จำเป็นต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายที่ใหญ่กว่า เพราะแม้ ผู้กระทำความผิดรายใหญ่ให้ข้อมูลจนสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดรายย่อยได้ ก็เป็นการ ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ผู้ค้ารายใหญ่ (ยาบ้า 1 ล้าน เม็ด และเงินอีก 5 ล้านบาท) ให้ข้อมูลแล้วสามารถจับกุมผู้ค้ารายย่อย (ยาบ้า 8 แสนเม็ด และเงินอีก 8 ล้านบาท) ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่รู้มาก่อน เมื่อพิจารณาจากจำนวนยาเสพติดและทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ยึด ได้จากผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ก็จะพบว่าถ้าหากผู้ค้ารายใหญ่ไม่ให้ข้อมูลผู้ค้ารายย่อยจนเจ้าหน้าที่ สามารถขยายผลจับกุมได้แล้ว ยาเสพติดของผู้ค้ารายย่อยจำนวน 8 แสนเม็ดก็จะมีโอกาสแพร่ระบาด สู่ชุมชน อีกทั้งเงินที่ได้จากการกระทำความผิด 8 ล้านบาท ก็อาจจะถูกนำไปใช้ในการกระทำ ความผิดอย่างอื่นได้ เช่นนี้จึงถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ในการ ปราบปรามยาเสพติดแล้ว ตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรา 100/2 ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่จึงควรได้รับ การพิจารณาลดโทษจากศาล

อย่างไรก็ตาม ก็มีได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป ในบางกรณีผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ให้ข้อมูลจน สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยได้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่เปิดเผยข้อมูลของผู้ ที่มาซื้อขายยาเสพติดไปเสฟ โดยสิ่งทีเจ้าหน้าที่ยึดได้มีเพียงยาเสพติดจำนวน 5 เม็ด และเงินอีก 300 บาท เช่นนี้จะพบว่าข้อมูลดังกล่าวแทบจะไม่ได้เป็นประโยชน์ในการปราบปรามองค์กร อาชญากรรมเลย และเมื่อมองในทางกลับกันผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่อาจใช้ช่องว่างของกฎหมายนี้ เป็นช่องทางเพื่อหวังให้ตนได้รับการลดโทษ ทั้งๆ ที่ข้อมูลดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่

<sup>25</sup> กอบกุล จันทวโร. แหล่งเดิม.

เลย ดังนั้นการพิจารณาว่าข้อมูลอย่างใดบ้างเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติด จึงควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องของการชั่งน้ำหนักระหว่างความหนักเบาของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดกับความสำคัญของข้อมูลที่ถูกเปิดเผย อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2777/2547 ที่ว่า “การที่ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วสามารถขยายผลไปจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยได้ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะลดโทษให้ได้ตามมาตรา 100/2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพราะหากให้ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้รับประโยชน์จากมาตราดังกล่าว นอกจากจะเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของมาตรา 100/2 ที่มีไว้เพื่อที่จะจัดการกับผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ยังทำให้การตีความกฎหมายขาดความแน่นอน” ด้วยความเคารพ ผู้เขียนไม่ค่อยเห็นพ้องด้วยเสียทีเดียว ตามเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

6) การเสนอข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลสำคัญตามมาตรา 100/2 นั้น ต้องเป็นการเสนอก่อนที่คดีจะถึงที่สุด ซึ่งในระหว่างการดำเนินคดีไม่ว่าในศาลชั้นใดก็ตาม ถ้าผู้กระทำความผิดต้องการนำเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณา ก็สามารถกระทำได้โดยอาจนำเสนอในคำให้การ คำร้อง คำแถลง หรือการสืบพยานที่อาจมีขึ้น หรืออาจให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่และให้พนักงานอัยการนำเสนอในคำฟ้อง คำขอท้ายฟ้อง คำร้อง คำแถลง หรือการสืบพยานที่อาจมีขึ้น เพราะถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ได้นำข้อมูลนั้นไปขยายผลสำเร็จ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามยาเสพติด และผู้กระทำความผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาลดโทษจากศาล ดังนั้น จะเสนอข้อเท็จจริงต่อศาลในเวลาใดก็ได้ แต่ต้องก่อนคดีถึงที่สุด

7) ส่วนการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดนั้นต้องเป็นการให้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนเท่านั้น จะไปให้ข้อมูลต่อศาลไม่ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ให้กระทำได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าการให้ข้อมูลต่อศาลนั้นเป็นเรื่องยากต่อการพิสูจน์ว่าข้อมูลนั้นจะนำไปขยายผลอันเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามยาเสพติดได้หรือไม่ และศาลก็ไม่มีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่มารับฟังว่ามีข้อมูลดังกล่าว เจ้าหน้าที่ต้องมาติดตามเอง แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ก็จะไม่ค่อยได้ติดตามอยู่แล้ว

และการให้ข้อมูลดังกล่าวจะให้ในชั้นไหนก็ได้ แต่ต้องให้ก่อนคดีถึงที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะกฎหมายก็ไม่ได้จำกัดไว้ว่าจะต้องให้ก่อนฟ้องคดี หรือก่อนศาลมีคำพิพากษา อีกทั้งการให้ข้อมูลนั้นก็ประโยชน์แก่รัฐโดยตรงที่จะเอาข้อมูลนั้นไปขยายผลเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ถ้าผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลล่าช้า ผลเสียก็จะตกแก่ตัวเขาเอง เพราะ

การการที่เจ้าหน้าที่จะนำข้อมูลนั้นไปขยายผลเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็อาจจะต้องใช้เวลาาน ซึ่งอาจล่วงเลยจนคดีถึงที่สุดไปแล้ว ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติมาตรา 100/2 แม้จะเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่จำเลยอาจจะได้รับการลดโทษแล้วก็ตาม

8) ถ้าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่จนสามารถขยายผลได้สำเร็จ แต่ปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาลว่าไม่ได้กระทำความผิด เช่นนี้ ถ้าศาลเห็นว่าการให้ข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลก็ลดโทษให้ได้ เพราะมาตรา 100/2 นั้น สาระสำคัญอยู่ที่ว่าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดให้นั้น เจ้าหน้าที่สามารถนำไปขยายผลจนถือเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ มิใช่อยู่ที่ว่าจำเลยต้องรับสารภาพด้วย ยกตัวอย่างเช่น จำเลยถูกจับกุมในขณะที่กระทำความผิด แต่จำเลยปฏิเสธว่าไม่รู้ว่ากระทำความผิดอยู่ มีคนจ้างให้จนมาให้ โดยบอกชื่อที่อยู่ของผู้จ้างจนเจ้าหน้าที่ขยายผลจับกุมได้ ถือเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว แม้ในชั้นศาลจำเลยให้การปฏิเสธอีก แต่ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิด ศาลก็ลดโทษให้แก่จำเลยตามมาตรา 100/2 ได้ แต่ถ้าเห็นว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ก็พิพากษายกฟ้อง ส่วนเรื่องว่าจะลดโทษให้หรือไม่ก็ไม่จำเป็นต้องยกขึ้นพิจารณาอีก แต่ถ้าเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นในชั้นเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ต้องหาควรมาเป็นเรื่องจริง ก็อาจจะมีคำสั่งไม่ฟ้องแต่แรกแล้ว และเรื่องการให้ข้อมูลว่าสำคัญหรือไม่ก็ไม่ต้องพิจารณาเช่นกัน

9) อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มาตรา 100/2 มีขึ้นเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการปราบปรามก็คือ การปราบปรามตัวผู้กระทำความผิด การปราบปรามตัวยาเสพติด และการปราบปรามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น ถ้าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ เจ้าหน้าที่สามารถนำไปขยายผลจนปราบปรามสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ในสามประการนี้ ก็ถือว่าข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว

#### 4.2.3 แนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

ในช่วงที่บทบัญญัติของกฎหมายมาตรา 100/2 ออกมาในตอนแรก จะพบว่ากฎหมายบัญญัติไว้เพียงแค่นั้น เพราะเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ จึงไม่ได้เขียนแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายไว้อย่างชัดเจนดังเช่นกฎหมายวิธีพิจารณาความ อีกทั้งไม่ได้ให้อำนาจในการวางหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติตามมาตรานี้แก่คณะกรรมการตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 หรือแม้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น คณะกรรมการหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข จึงไม่มีอำนาจในการวางหลักเกณฑ์ปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมาก กล่าวคือ ในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ก็ตีความอย่างหนึ่ง พนักงาน

ก็ตีความอย่างหนึ่ง ศาลก็ตีความอย่างหนึ่ง ทำให้ข้อเท็จจริงที่มีความคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันรวมทั้งผลของคำพิพากษาของศาลก็แตกต่างกันด้วย ทำให้ผู้กระทำความผิดที่สมควรได้รับการลดโทษเพราะตนเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่มีฐานะเป็นกรม อาจอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยอาศัยอำนาจของอธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในกรมนั้นวางหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติภายในของกรม เพื่อปฏิบัติตามมาตรา 100/2 นี้ก็ได้ ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ด้วยเหตุที่การดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอยู่หลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ซึ่งก่อนที่จะออกระเบียบภายในของตนนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มีการประชุมร่วมกันก่อนแล้ว เพื่อให้ระเบียบภายในมีความสอดคล้องกัน แต่การออกระเบียบดังกล่าวจะกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะเป็นแนวทางเพื่อปฏิบัติตามมาตรา 100/2 เท่านั้น จะไม่ก้าวล่วงไปถึงการใช้อำนาจของศาล กล่าวคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้เสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นต่อศาล แต่ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจว่าจะลดโทษหรือไม่ยังงั้น หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายไม่อาจไปก้าวล่วงได้

และสิ่งที่สำคัญที่สุด เมื่อหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายได้อออกระเบียบภายในแล้ว ต้องส่งระเบียบนั้นให้ศาลพิจารณา แม้ระเบียบต่างๆ เหล่านั้นจะไม่เกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลเลย แต่ก็ควรให้ศาลได้รับรู้ว่าหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายมีการดำเนินการในทางปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ศาลสามารถเข้าใจและตีความบทบัญญัติของกฎหมายได้ตรงตามเจตนารมณ์<sup>26</sup> อันจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะได้รับความเป็นธรรมในการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่าจะลดโทษให้แก่เขาหรือไม่ และทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำให้การปราบปรามองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุดด้วย

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างแนวทางในการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา 100/2 ซึ่งเป็นระเบียบหรือคำสั่งภายในของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานในชั้นเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้

<sup>26</sup> แหล่งเดิม.

#### 4.2.3.1 คำสั่งศูนย์อำนาจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 31/2548

ศูนย์อำนาจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ หรือ ศตส. จัดตั้งขึ้นในสมัยรัฐบาลภายใต้การนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีนโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด และได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 จึงจำเป็นต้องมีหน่วยบัญชาการเพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น ศูนย์อำนาจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ จึงถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธเป็นผู้อำนวยการ และมีกลไกเพื่อรองรับการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและพื้นที่โดยกำหนดให้มีศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับต่างๆ เช่น ศตส.จ./กทม., ศตส.อ./กิง, อ. ศตส.น.1-9 และศตส.ทก.1-4 ดังนั้น เพื่อให้มีการนำมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา 100/2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาใช้ประโยชน์ในการปราบปรามผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย รวมทั้งผู้สมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขยายผลการจับกุมไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทำลายเครือข่าย หรือขบวนการยาเสพติดให้โทษได้อย่างกว้างขวาง ศูนย์อำนาจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ จึงมีคำสั่งที่ 31/2548 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติการผู้กระทำความผิดได้ให้หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการถือปฏิบัติ ดังมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

##### 1) หลักการ

อาชญากรรมยาเสพติดในปัจจุบันมีการกระทำที่มีลักษณะเป็นองค์กร มีเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการหรือพฤติกรรม การกระทำความผิดอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ยากต่อการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่เดิมมีข้อจำกัด ในขณะที่นักค้ายาเสพติดมีการพัฒนาตัวเองให้เดิมโตและขยายเครือข่ายอย่างรวดเร็ว นับเป็นภัยคุกคามและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และคุณภาพประชากรอย่างรุนแรง จึงจำเป็นต้องนำมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาบังคับใช้เพื่อให้สามารถขยายผลการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนเครือข่ายหรือขบวนการค้ายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

##### 2) องค์ประกอบ

(1) ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เป็นผู้ให้หรือเปิดเผยข้อมูล

(2) ต้องเป็นการให้ หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน

(3) ข้อมูลที่ให้หรือเปิดเผยต้องมีความสำคัญ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้

(4) ข้อมูลที่ให้หรือเปิดเผยจะต้องถูกนำเสนอต่อศาลก่อนมีคำพิพากษา

3) การขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามคำสั่งนี้ หมายถึง

(1) การขยายผลกรณีจับกุมผู้ค้ารายย่อยแล้ว ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้ความร่วมมือในการติดต่อซื้อยาเสพติดให้โทษจากผู้ค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่ จนสามารถทำการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดให้โทษดังกล่าวได้

(2) การขยายผลกรณีจับกุมผู้ค้าเล็ดยาเสพติดให้โทษพร้อมของกลาง แล้วผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้ความร่วมมือในการนำยาเสพติดให้โทษไปส่งให้ผู้ซื้อตามที่ได้รับการว่าจ้าง ภายใต้อการควบคุมของเจ้าหน้าที่ จนสามารถทำการจับกุมผู้ซื้อ หรือผู้ว่าจ้าง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวได้

(3) การขยายผลกรณีเมื่อจับกุมผู้ต้องหาได้แล้วในระหว่างการสอบสวนผู้ต้องหาให้ความร่วมมือ โดยการให้หรือเปิดเผยข้อมูลจนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานขอหมายจับหรือจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นได้

(4) การขยายผลกรณีผู้ต้องหาให้หรือเปิดเผยข้อมูล จนสามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติดให้โทษที่หลบหนีการจับกุมตามหมายจับหรือหลบหนีการถูกดำเนินคดีระหว่างมีหมายปล่อยของศาล

4) เงื่อนไขในการพิจารณาว่าเป็น “ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ”

(1) ผู้ให้ข้อมูลได้เปิดเผยข้อมูลด้วยตนเองและด้วยความสมัครใจ

(2) ข้อมูลที่ให้หรือเปิดเผย จะต้องเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เคยล่วงรู้มาก่อน

(3) ข้อมูลที่ได้รับจะต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจับกุมหรือเป็นพยานหลักฐานในทางคดีได้

(4) ข้อมูลที่ได้รับจะต้องสามารถนำไปสู่การจับกุมหรือการดำเนินคดีกับผู้ค้ายาเสพติดให้โทษรายอื่นได้

5) แนวทางการปฏิบัติ

(1) ชั้นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

ก. แจ้งประโยชน์ที่ผู้ต้องหาอาจได้รับจากการให้ความร่วมมือในการให้หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 100/2

ข. ให้ผู้ต้องหาบันทึกคำให้การด้วยตนเอง และลงลายมือชื่อไว้ หากผู้ต้องหาไม่อาจบันทึกคำให้การเองได้ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้บันทึกข้อมูลนั้น แล้วลงลายมือชื่อของผู้ต้องหาที่ให้ข้อมูลดังกล่าว และลงลายมือชื่อผู้บันทึกพร้อมด้วยลายมือชื่อพยาน (ถ้ามี)

ค. รวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นในการพิสูจน์หรือยืนยันว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ง. ส่งบันทึกการให้ข้อมูลของผู้ต้องหาและบันทึกการจับกุม พร้อมทั้งผลจากการนำข้อมูลที่ให้หรือเปิดเผยไปใช้ขยายผลให้พนักงานสอบสวน

## (2) ชั้นพนักงานสอบสวน

ก. แจ้งประโยชน์ที่ผู้ต้องหาอาจได้รับจากการให้ความร่วมมือในการให้หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 100/2

ข. บันทึกคำให้การเกี่ยวกับการให้หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา รวมถึงบันทึกผลการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวน

ค. ในกรณีที่ผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลไว้ในชั้นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ทำการจับกุม ให้ทำการสอบสวนหรือสอบปากคำพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ง. รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดในการพิสูจน์ความผิดและพยานหลักฐานเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวน

จ. ทำความเห็นเกี่ยวกับการให้หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาไว้ในสำนวนการสอบสวน แล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

## (3) ชั้นพนักงานอัยการ

ก. พิจารณาว่าผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อันนำไปสู่การขยายผลการปราบปราม

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เช่น การจับกุมหรือขายยาเสพติดตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นอย่างไรหรือไม่

ข. กรณีตามข้อ ก. ถ้าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอ ให้พนักงานอัยการพิจารณามีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนหรือรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อันนำไปสู่การขยายผลปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนอย่างไรหรือไม่

ค. ถ้าพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า เข้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีเหตุผลสมควร ให้พนักงานอัยการบรรยายฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องขอให้ศาลพิจารณาลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย

#### 6) การให้หรือเปิดเผยข้อมูลภายหลังจากยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว

กรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ได้รับข้อมูลจากการให้หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของผู้ต้องหา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ได้ภายหลังจากที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือขยายผล หรือพนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการทราบโดยเร็ว เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำฟ้อง เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับประโยชน์จากมาตรา 100/2 ก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา

#### 7) การติดตามประเมินผลและรายงาน

เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามและติดตามคดีรายสำคัญ ให้แต่ละหน่วยงานรายงานผลการดำเนินการตามคำสั่งนี้ ต่อคณะอนุกรรมการเครือข่ายปราบปรามยาเสพติดภูมิภาคตามคำสั่งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติที่ 43/2547 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2547 และส่งสำเนารายงานให้เลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อรวบรวมรายงาน ศตส. ทุกเดือน

#### 4.2.3.2 หนังสือภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0016/ว136

หนังสือภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดฉบับนี้ ลงวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2546 มีเนื้อหาดังกล่าวถึงเรื่องการบรรยายฟ้องคดีอาญาให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน โดยหากปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาและเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตราต่างๆ ก็ให้พนักงานอัยการบรรยายฟ้องให้ตรงกับข้อเท็จจริงนั้นๆ ด้วย

หนังสือฉบับนี้ออกมาสืบเนื่องจากนายกรัฐมนตรีนคร ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 61/2546 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการการติดตามการให้ความคุ้มครองผู้ให้ความร่วมมือต่อทางราชการในการปราบปรามยาเสพติด โดยมีอัยการสูงสุดเป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า ควรมีมาตรการช่วยเหลือทางคดีอาญาเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ให้ความร่วมมือต่อทางราชการดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้ารายงานตนต่อทางราชการที่มีหมายจับและถูกดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 หากผู้นั้นยินยอมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการขยายผลไปสู่ผู้ค้าระดับที่สำคัญกว่า ก็มีเหตุผลสมควรที่จะให้ความช่วยเหลือคุ้มครองทางด้านคดีอาญา โดยใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ว่าด้วยการขอให้ศาลลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด หากผู้นั้นให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือนำไปสู่การปราบปรามการค้ายาเสพติดรายสำคัญได้สำเร็จ

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นพ้องกับความเห็นของคณะกรรมการว่า มาตรการให้ความช่วยเหลือทางคดีอาญาดังกล่าวข้างต้น จะสนับสนุนให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สมควรให้ความร่วมมือ ดังนั้น จึงให้พนักงานอัยการพิจารณาข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนด้วยว่า ในกรณีที่ผู้ต้องหาได้ให้ความร่วมมือต่อทางราชการโดยการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามนัยมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ให้พนักงานอัยการบรรยายข้อเท็จจริงที่เป็นคุณต่อผู้ต้องหาดังกล่าวในฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดด้วย

#### 4.2.3.3 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ. 2553

ระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดฉบับนี้ ออกมา โดยเห็นว่าสมควรให้มีระเบียบกำหนดแนวทางในการประสานงานการดำเนินคดียาเสพติดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดียาเสพติด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานงานและการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตลอดทั้งดำเนินการกับทรัพย์สินและขยายผลไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดรายสำคัญและเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

และระเบียบฉบับนี้ยังได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 100/2 โดยได้กำหนดไว้ใน หมวดที่ 2 ส่วนที่ 8 ว่าด้วยการดำเนินการตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังต่อไปนี้

ข้อ 23 เมื่อผู้ถูกจับประสงฆ์จะให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ให้ผู้ถูกจับบันทึกรายละเอียดแห่งข้อมูลด้วยตนเองและลงลายมือชื่อไว้ หากผู้ถูกจับไม่อาจบันทึกข้อมูลเองได้ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้บันทึกข้อมูลแล้วลงลายมือชื่อของผู้ถูกจับ ผู้บันทึกและพยาน (ถ้ามี)

ให้ผู้จับกุมรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นในการพิสูจน์หรือยืนยันว่า เป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ส่งบันทึกรายละเอียดการให้ข้อมูลของผู้ถูกจับกุมพร้อมพยานหลักฐานจากการนำข้อมูลที่ให้หรือเปิดเผยไปใช้ขยายผลให้พนักงานสอบสวน

ข้อ 24 ให้พนักงานสอบสวนบันทึกคำให้การเกี่ยวกับการให้หรือเปิดเผยข้อมูลสำคัญของผู้ต้องหา รวมถึงบันทึกการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวน โดยให้สอบสวนผู้ต้องหาในฐานะเป็นพยานในคดีที่สามารถขยายผลการจับกุมได้

ในกรณีผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลไว้ในชั้นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ทำการจับกุม ให้ทำการสอบสวนหรือสอบปากคำพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดในการพิสูจน์ความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาไว้ในสำนวนการสอบสวน แล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ 25 ให้พนักงานอัยการพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันนำไปสู่การขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เช่น การจับกุมเครือข่ายยาเสพติดตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นอย่างไรหรือไม่

ถ้าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอ ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนหรือรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันนำไปสู่การขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนอย่างไรหรือไม่

กรณีที่พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีเหตุผลอันสมควร ให้พนักงานอัยการบรรยายฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องขอให้ศาลพิจารณาลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้อ 26 กรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนได้รับข้อมูลจากการให้หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญของผู้ต้องหาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้ในภายหลังจากที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยต่อศาลแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือขยายผลหรือพนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการทราบเพื่อพนักงานอัยการพิจารณาแจ้งข้อเท็จจริงให้ศาลทราบต่อไป

#### 4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรา 100/2 กับเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

##### 4.3.1 เหตุบรรเทาโทษตามกฎหมายไทย

ในการลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดแล้ว ยังต้องพิจารณาต่อไปว่าไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิดและไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ ศาลจึงจะทำการกำหนดโทษจำเลยต่อไป โดยในการกำหนดโทษของศาลนี้ ศาลยังต้องพิจารณาด้วยว่าจำเลยมีเหตุบางประการที่อาจลดโทษ หรือบรรเทาโทษให้แก่จำเลยหรือไม่<sup>27</sup> ซึ่งเหตุบรรเทาโทษเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจลดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด<sup>28</sup> โดยเหตุบรรเทาโทษตามกฎหมายอาญากรณีหนึ่ง คือ การบรรเทาโทษตาม มาตรา 78 เป็นการลดโทษภายหลังการเพิ่มหรือลดโทษแล้ว ซึ่งหมายถึง กรณีที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้อีก แม้ศาลได้ลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดในกรณีอื่นๆ มาก่อนแล้ว ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาลโดยแท้ที่จะลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ได้

<sup>27</sup> นฤมล อังคณาภิวัฒน์. (2539). เหตุบรรเทาโทษ : ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการใช้ศาลไทยกับศาลต่างประเทศ. หน้า 71.

<sup>28</sup> นพพร โพธิ์รังสิยากร. (2524). การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ. หน้า 252.

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นแล้ว หรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินครึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้”

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โศกเศร้าบาปบุญ ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายของความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน และให้ความรู้แก่ศาลในการพิจารณา หรือมีเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีความสมควรลดโทษ

ในมาตรานี้กฎหมายใช้คำว่า “บรรเทาโทษ” ซึ่งหมายความว่าเหตุที่จะนำมาอ้างต้องเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องแก่คดีหรือเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและเป็นเหตุที่จะทำให้โทษที่จะต้องลงแก่ผู้กระทำความผิดบรรเทาลงได้<sup>29</sup> ซึ่งสามารถแยกพิจารณา ได้เป็น 2 กรณี คือ พฤติการณ์ที่เกิดก่อน และหลังการกระทำความผิด<sup>30</sup>

#### 1) พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนกระทำความผิด ซึ่งได้แก่

(1) ผู้กระทำเป็นผู้โศกเศร้าบาปบุญ เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับความผิดปกติของจิต หรือความรู้ผิดชอบ แต่เป็นความโง่เขลาหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น จำเลยเป็นหญิงมีอายุมากแล้ว จึงร่วมมือด้วยความโง่เขลา ศาลลงโทษเบาลง<sup>31</sup>

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส ซึ่งภาวะที่ตกอยู่ในความทุกข์นี้จะหมายความว่าความถึงในขณะกระทำความผิด คงไม่หมายความว่าภาวะในเวลาพิพากษา<sup>32</sup> เช่น บิดาป่วยลงอย่างกะทันหัน ทำให้ครอบครัวซึ่งยากจนมากอยู่แล้วทรุดหนักลงไปอีก จึงจำเป็นต้องวิ่งร่ำหารายได้เพื่อเอาเงินไปรักษาบิดา

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีคุณความดีมาก่อน หมายถึง ประวัติดังของผู้กระทำความผิดเคยมีมาในทางที่ดี ประพฤติตนเรียบร้อย ไม่เคยทำเสียชื่อเสียงหรือประกอบคุณความดีแก่ประเทศชาติ ทั้งในทางส่วนตัวและในทางราชการ<sup>33</sup>

<sup>29</sup> โอฟาร กุลวิจิตร และอมรพจน์ กุลวิจิตร. (2552). เหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษ เหตุลดโทษและเหตุลดโทษกำหนดโทษ. หน้า 156.

<sup>30</sup> ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ช. (2554). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 203.

<sup>31</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 1851/2522

<sup>32</sup> จิตติ ดิงศภัทัย. (2536). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 823.

<sup>33</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 744/2521

## 2) พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นหลังกระทำความผิด ซึ่งได้แก่

(1) ผู้กระทำความรู้สึกถึงความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น เช่น จุดคร่าหญิงมาแล้ว ขอขมาเลี้ยงเป็นภรรยา<sup>34</sup> วางเพลิงเผาบ้านเขาแล้วช่วยดับ ทำร้ายเขาแล้วช่วยนำไปรักษา<sup>35</sup>

(2) ผู้กระทำความรู้แก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หมายถึงบอกความผิดของตนเพื่อขอความกรุณา เช่น ขอมอบตัวต่อเจ้าพนักงานก่อนที่ความผิดปรากฏไม่ว่ารับสารภาพหรือไม่ก็ตาม แม้จะมอบตัวเพื่อต่อสู้คดีก็เข้าหลักเกณฑ์ในข้อนี้<sup>36</sup> หรือยิงเพราะบันดาลโทสะแล้วเข้ามามอบตัว แต่ถ้าเข้ามามอบตัวหลังจากที่ตำรวจออกหมายจับแล้วไม่มีเหตุลดโทษ หรือเข้ามามอบตัวต่อเจ้าพนักงานหลังเกิดเหตุ 2 เดือน ต่อสู้คดีปฏิเสธอาชญาฐานที่อยู่ ไม่เป็นการรู้แก่โทษ<sup>37</sup>

(3) ผู้กระทำให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา เช่น คำรับสารภาพขึ้นสอบสวนโดยประกอบให้หลักฐานของโจทก์หนักแน่นขึ้นมาก<sup>38</sup> แต่หากสารภาพเพราะจำนนต่อหลักบาน<sup>39</sup> หรือมิได้ให้ความรู้แก่ศาล ไม่เป็นการลดโทษ

ที่ว่า “ให้ความรู้” แก่ศาลนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นคำรับสารภาพเสมอไป ถ้าคำของจำเลยในคดีใดทำให้ศาลรับฟังข้อเท็จจริงข้อหนึ่งข้อใดได้ แม้เพียงส่วนหนึ่งของข้อเท็จจริงทั้งหมดในคดีก็ถือว่าได้เป็นการให้ความรู้แก่ศาล เช่น จำเลยให้การว่าตนอยู่ในที่เกิดเหตุ แม้จะชี้ว่าคนอื่นเป็นผู้ทำร้าย ตนเองเป็นแต่ช่วยฝั่งศพ ถ้าศาลฟังความข้อนี้จากจำเลยด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์แก่คดี ก็เป็นเหตุลดโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 84-85/2463) อย่างไรก็ตามก็เพียงพอแต่ให้ถ้อยคำเป็นความรู้แก่ศาลเท่านั้นยังไม่พอเป็นเหตุบรรเทาโทษ ยังต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่อไปว่าต้องเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของศาลด้วย โดยเหตุนี้จึงมีตัวอย่างที่ศาลไม่ลดโทษ เพราะคำรับมีข้อต่อสู้ หรือเบี่ยงบ่ายขัดทอดผู้อื่นเพื่อเอาตัวรอด ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะคำรับเช่นนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีนั้นๆ เช่น มีคำพยานอื่นในข้อที่รับนั้นอยู่เพียงพอแล้ว

การให้ความรู้ นั้นหมายถึงให้ความรู้แก่ศาล ตามปกติย่อมได้แก่คำให้การหรือคำแถลงหรือคำเบิกความเป็นพยานซึ่งเป็นการที่จำเลยแสดงข้อเท็จจริงต่อศาล อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นการให้ความรู้แก่ศาลโดยทางอ้อม ศาลก็ยอมรับว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษได้ เช่น คำรับต่อเจ้าพนักงานหรือ

<sup>34</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 1665/2520

<sup>35</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 414-415/2465

<sup>36</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 347/2500

<sup>37</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 1666/2520

<sup>38</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 564/2509

<sup>39</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 1875/2520

พนักงานสอบสวน แม้จะปฏิเสธในชั้นศาล ถ้าเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีก็เป็นเหตุบรรเทาโทษได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 744/2521)

คำของจำเลยที่ให้ความรู้แก่ศาลนั้นต้องเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา กล่าวคือ ศาลชี้ขาดข้อเท็จจริงได้ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยอาศัยคำของจำเลยนั้นอย่างน้อยก็บางส่วน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2042/2515) และการให้ความรู้แก่ศาลนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นคำรับสารภาพตลอดข้อหา แม้จำเลยให้ความรู้แต่เพียงบางข้อโดยมีข้อต่อสู้อยู่ ถ้าความรู้ที่ให้นั้นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาก็เป็นเหตุลดโทษได้ ถ้าไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาแล้ว แม้จะรับสารภาพตลอดข้อหา ก็ไม่เป็นเหตุลดโทษ<sup>40</sup>

นอกจากนี้เหตุบรรเทาโทษยังรวมถึงเหตุอื่นๆ ในลักษณะทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวมาด้วย เช่น ช่วยผู้ใหญ่วัยชราช่วยคนร้าย แต่ทำเกินกว่าเหตุ<sup>41</sup> หรือสมัคใจวิวาทกัน จำเลยแทงผู้วิวาทตาย และจำเลยก็ถูกผู้อื่นยิงประกับกับเหตุผลต่างๆ ไปในท้องสำนวน จำเลยควรได้รับการลดโทษเพราะเหตุบรรเทาโทษ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 29/2498)

#### 4.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรา 100/2 กับเหตุบรรเทาโทษ

เมื่อศึกษาถึงเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 แล้ว จะพบว่าเหตุบรรเทาโทษอันเนื่องมาจากการที่จำเลยให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีความคล้ายคลึงกับเหตุลดโทษในกรณีที่จำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามตามมาตรา 100/2 แห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545) เพราะทั้งสองกรณีเป็นการให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินคดีและเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการทั้งสิ้น โดยในการพิพากษาของศาลนั้น ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะลดโทษให้แก่จำเลยได้ถ้าเห็นว่าการให้ข้อมูลของจำเลยนั้นเป็นประโยชน์แก่ทางราชการที่เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลนั้นไปขยายผลจนจับตัวผู้กระทำความผิดรายอื่น ผู้ร่วมขบวนการ ยึดของกลางยาเสพติดให้โทษเพิ่มได้ หรือยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ศาลก็จะลดโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ตามมาตรา 100/2 หรือถ้าศาลเห็นว่าถ้อยคำที่จำเลยได้ให้ไว้ ซึ่งอาจจะเป็นการรับสารภาพหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นการให้ความรู้แก่ศาลในการพิจารณาคดี ศาลจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ ตามมาตรา 78 ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษทั้ง

<sup>40</sup> จิตติ ดิงสัทย์. (2536). เล่มเดิม. หน้า 829-232.

<sup>41</sup> คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 190/2482

สองกรณีในคดีเดียวกันได้เลย โดยลดโทษตามมาตรา 100/2 ก่อน และเมื่อเหลือโทษสุทธิเท่าใด ก็ลดโทษตามมาตรา 78 ได้อีก

#### 4.3.2.1 ศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกา

จากการที่ผู้เขียนศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาในคดีที่ศาลพิพากษาลดโทษให้แก่จำเลยในคดียาเสพติด โดยศาลพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 100/2 และ มาตรา 78 สามารถแยกได้เป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1) ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ให้การขัดทอดจนสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือสามารถยึดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพิ่มได้ ศาลก็ลดโทษให้ตามมาตรา 100/2 และถ้าคำให้การของจำเลยไม่ว่าในชั้นจับกุม หรือชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลก็ลดโทษให้ตามมาตรา 78 อีก ยกตัวอย่างเช่น

(1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5329/2552 จำเลยที่ 3 ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในการมีเมทแอมเฟตามีนจำนวน 46,000 เม็ด ของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนจำเลยที่ 5 และที่ 6 นอกจากร่วมกันกับจำเลยอื่นมีเมทแอมเฟตามีนจำนวนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้วจำเลยที่ 5 และที่ 6 ยังร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนอีก 2,000 เม็ด โดยถือว่าเมทแอมเฟตามีนทั้งหมดเป็นจำนวนเดียวกันไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามฟ้องจริง โดยจำเลยที่ 5 รับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 6 แล้วมอบให้จำเลยที่ 3 จากนั้นจำเลยที่ 3 มอบให้จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 1 นำไปมอบให้จำเลยที่ 2 เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ลูกค้าแล้วนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายไปแบ่งปันกันเป็นทอดๆ อันมีลักษณะของการกระทำความผิดเป็นขบวนการ

ในส่วนของจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 พยานหลักฐานตามทางนำสืบของโจทก์ปรากฏว่า ในชั้นจับกุมจำเลยที่ 1 รับว่าจำเลยที่ 1 รับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 3 เมื่อจับจำเลยที่ 3 ได้ จำเลยที่ 3 รับว่ารับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 5 และเมื่อจับจำเลยที่ 5 ได้ จำเลยที่ 5 รับว่ารับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 6 โดยจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 ได้ช่วยติดต่อเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถวางแผนขยายผลการจับกุมจำเลยที่ 3 ที่ 5 และที่ 6 ผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติดให้โทษในคดีนี้ได้ จำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 จึงเป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเห็นสมควรลดโทษจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 และคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 5 กับคำให้การรับ

สารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยที่ 6 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คนละหนึ่งในสาม

สรุป คดีนี้มีการกระทำความผิดเป็นขบวนการ จำเลยให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจจนสามารถจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิดได้ที่ละราย เป็นทอดๆ จึงเป็นการให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติด ศาลจึงลดโทษให้ตามมาตรา 100/2 และทำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลย เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงลดโทษให้ตาม มาตรา 78 อีก

(2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1904/2551 สำเนาบันทึกการจับกุมและสำเนาคำให้การของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยที่ 2 กับพวก เอกสารแนบท้ายฎีกาของจำเลยที่ 2 ซึ่งโจทก์มิได้โต้แย้งคัดค้านปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในวันเกิดเหตุหลังจากที่จำเลยที่ 2 กับพวกถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางแล้ว จำเลยที่ 2 กับพวกให้การรับสารภาพว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจาก ถ. และสมัครใจเป็นสายลับล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถล่อซื้อจับกุม ถ. พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวน 570 เม็ด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน จึงเห็นสมควรวางโทษจำเลยที่ 2 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามนัยแห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 และจำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

สรุป คดีนี้มีการกระทำความผิดเป็นขบวนการ จำเลยให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและสมัครใจเป็นสายล่อซื้อยาเสพติดจนสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ จึงเป็นการให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติด ศาลจึงลดโทษให้ตามมาตรา 100/2 และจำเลยให้การรับสารภาพอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงลดโทษให้ตาม มาตรา 78 อีก

2) ถ้าศาลเห็นว่าข้อมูลที่จำเลยได้ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่ไม่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ข้อมูลที่จำเลยให้เป็นคำพูดที่เลื่อนลอย ไม่สามารถนำไปขยายผลได้ เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่รู้อยู่แล้ว หรืออยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่สามารถจะรู้เองได้ เช่นนี้ศาลก็อาจจะไม่ลดโทษให้แก่จำเลยตามมาตรา 100/2 แต่ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลก็ลดโทษให้ตามมาตรา 78 ได้ ยกตัวอย่างเช่น

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 6637/2553 แม้จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ ก็เป็นเพียงเหตุบรรเทาโทษที่ศาลสามารถลดโทษให้ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง ตาม ป.อ. มาตรา 78 ส่วนที่จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยชัดทอว่าได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 2 และต่อมาเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 2 ได้นั้น ก็เป็นเรื่องที่จำเลยที่ 1 ให้การในรายละเอียดของคดีเท่านั้น การที่เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 2 ได้ก็เป็นคดีเดียวกันกับที่ได้ร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิด ซึ่งโจทก์มีพยานรู้เห็นการกระทำความผิดของจำเลยที่ 2 อยู่แล้ว การที่จะถือว่าจำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนอันจะเป็นเหตุให้ศาลลดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำได้นั้น จะต้องเป็นเรื่องที่นำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษรายอื่น หรือนำไปสู่การยึดได้ยาเสพติดให้โทษอีกจำนวนหนึ่ง โดยไม่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของกลางคดีนี้ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากที่เกิดเหตุ กรณีของจำเลยที่ 1 จึงไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ศาลจะลดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

สรุป คดีนี้แม้จำเลยได้ให้ข้อมูลของผู้ร่วมกระทำความผิด จนภายหลังสามารถจับกุมตัวได้ แต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่โจทก์มีพยานรู้เห็นอยู่แล้ว และก็ไม่สามารถยึดของกลางยาเสพติดเพิ่มได้ ข้อมูลของจำเลยไม่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจึงไม่ลดโทษให้แก่จำเลยตามมาตรา 100/2 แต่คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลย ถือเป็นประโยชน์ในการพิจารณา ศาลจึงลดโทษให้ตาม มาตรา 78

(2) คำพิพากษาฎีกาที่ 3072/2553 แม้ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 100/2 จะให้ศาลมีอำนาจลดโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร มิใช่บทบังคับ ซึ่งข้อเท็จจริงที่จำเลยแจ้งดำเนินรูปพรรณ ก. และ ป. ให้พนักงานสอบสวนทราบ จนมีการออกหมายจับบุคคลทั้งสอง แต่ทางนำสืบของโจทก์และจำเลยไม่ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนสามารถจับกุม ก. และ ป. มาดำเนินคดีได้หรือไม่ อย่างไร คำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลยจึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะฟังว่าจำเลยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานสอบสวน จึงไม่มีเหตุสมควรที่จะกำหนดโทษจำเลยให้น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่คำให้การรับสารภาพชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนและทางนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง ลดโทษให้หนึ่งในสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

สรุป คดีนี้จำเลยได้ให้ข้อมูลของผู้ร่วมกระทำความผิด แต่เป็นคำพูดที่เลื่อนลอย และไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ขยายผลจนจับกุมบุคคลที่จำเลยอ้างถึงได้ ข้อมูลของจำเลยจึงไม่เป็น

ประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลไม่ลดโทษให้แก่จำเลยตามมาตรา 100/2 แต่คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนและทางนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง ศาลจึงลดโทษให้ตามมาตรา 78

#### 4.3.2.2 ข้อเหมือนและข้อแตกต่าง

##### ข้อเหมือน

1) ทั้งเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 และเหตุลดโทษตามมาตรา 100/2 นั้น เป็นเหตุที่กฎหมายให้ดุลพินิจแก่ศาลทั้งคู่ กล่าวคือ แม้จะมีเหตุบรรเทาโทษหรือลดโทษ แต่ก็เฉพาะเมื่อศาลเห็นสมควรที่จะลดโทษให้ ศาลจึงจะลดโทษให้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กฎหมายไม่บังคับให้ศาลต้องลดโทษเสมอไปแม้จะมีเหตุบรรเทาโทษหรือเหตุลดโทษก็ตาม<sup>42</sup>

2) ทั้งเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 และเหตุลดโทษตามมาตรา 100/2 มีไว้เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ กล่าวคือ เหตุบรรเทาโทษในกรณีที่ผู้กระทำความผิดให้ความรู้แก่ศาล ก็เป็นประโยชน์ต่อเจ้าพนักงานในการดำเนินคดี และศาลในการพิจารณาคดี ทำให้การพิจารณาคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็วเป็นประโยชน์ต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม ช่วยขจัดความล่าช้าในเรื่องการพิจารณาคดี ส่วนเหตุลดโทษที่จำเลยให้ข้อมูลสำคัญในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปขยายผลเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่น สามารถยึดของกลางยาเสพติดเพิ่มได้ หรือยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่ม ซึ่งถือเป็นการปราบปรามเครือข่ายยาเสพติดหรือองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ให้กระทำความผิดอีก เป็นการลดการระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชน และเป็นการตัดช่องทางที่ผู้กระทำความผิดจะนำทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบนั้นไปกระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดในรูปแบบอื่น อันถือว่าเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างมาก

##### ข้อแตกต่าง

1) การลดโทษตามมาตรา 100/2 สามารถลดได้ทันที ถ้าศาลเห็นว่าข้อมูลของจำเลยนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่การลดโทษเพราะเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 นั้น เป็นการลดโทษที่จะลง คือจะลดได้ก็ต่อเมื่อมีการเพิ่มโทษหรือลดโทษในกรณีอื่นเรียบร้อยแล้ว จึงมาคำนวณโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดอีกที แต่อย่างไรก็ตามการลดโทษทั้งสองกรณีสามารถใช้พร้อมกันได้อย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว คือ ลดโทษตามมาตรา 100/2 ก่อน โทษสุทธิเป็นเท่าใดแล้ว จึงลดตามมาตรา 78 อีกครั้งหนึ่ง

<sup>42</sup> หุุด แสงอุทัย. (2551). กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 174.

2) แม้การลดโทษทั้งสองกรณีกฎหมายจะให้เป็นครุพินิจของศาลที่จะลดโทษให้แก่จำเลยหรือไม่ก็ได้ แต่กฎหมายก็บัญญัติถึงความอิสระในการใช้ดุลพินิจของศาลไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ การลดโทษตามมาตรา 78 นั้นกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลลดโทษได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น จึงเหมือนเป็นข้อจำกัดในการใช้ดุลพินิจของศาล ที่ศาลจะลดโทษต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นมิได้ ต่างกับการลดโทษตามมาตรา 100/2 ที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเท่าใดก็ได้ ดังนั้นศาลจะลดโทษให้ต่ำเท่าใดก็ได้ จึงไม่เป็นการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลในการลดโทษ

3) การให้ถ้อยคำของผู้กระทำความผิดที่ศาลจะใช้ดุลพินิจเพื่อลดโทษตามมาตรา 78 นั้น เป็นการให้ถ้อยคำในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนต่อพนักงานสอบสวน หรือให้ในชั้นพิจารณาต่อศาล และถ้อยคำที่ให้นั้นเป็นประโยชน์ในการพิจารณา ส่วนการให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 นั้น เป็นการให้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน และบุคคลดังกล่าวจึงบันทึกรายงานแล้วเสนอไปในสำนวนเพื่อให้ศาลพิจารณา ศาลจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการถามข้อมูลดังกล่าว เพียงแต่ศาลจะเป็นคนใช้ดุลพินิจว่าควรลดโทษให้แก่จำเลยหรือไม่ เพราะถ้าปล่อยให้ดุลพินิจดังกล่าวตกอยู่กับฝ่ายบริหาร เช่น เจ้าพนักงานตำรวจ อธิบดีหรือเจ้ากระทรวงต่างๆ จะทำให้เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันตามมาไม่รู้จบ<sup>43</sup>

4) หลักการตามมาตรา 78 ใช้สำหรับการรับสารภาพในคดีอาญาปกติทั่วๆ ไป และสามารถนำมาใช้กับคดีอาญาพิเศษในเรื่องของการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานหรือในชั้นพิจารณาคดีได้เช่นเดียวกัน แต่หลักการตามมาตรา 100/2 ใช้เฉพาะกับกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน จะต้องรองเพื่อให้ผู้กระทำความผิดในคดีอาญาพิเศษให้ข้อมูลสำคัญและประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เท่านั้น แต่จะไม่นำไปใช้ในการต่อรองเพื่อให้จำเลยรับสารภาพในคดีอาญาทั่วๆ ไป

#### 4.4 วิเคราะห์มาตรา 100/2 กับหลักการรับฟังพยานหลักฐาน

จากการที่ได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติมาตรา 100/2 มาแล้ว จะพบว่าถ้อยคำที่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ให้ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนนั้น เป็นถ้อยคำที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้อันอาจเกิดจากการสำนึกตน และพยายามกลับตัว จึงเปิดเผยข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ หรืออาจจะให้ไว้โดยมุ่งเอาประโยชน์จาก

<sup>43</sup> กอบกุล จันทวโร. แหล่งเดิม.

บทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้ตัวเองได้รับการพิจารณาเพื่อลดโทษจากศาล แต่ถึงแม้ว่าผู้กระทำความผิดจะให้ข้อมูลเพื่อหวังให้ตนเองได้รับโทษน้อยลงโดยไม่ได้เกิดจากการสำนึกตัวแต่อย่างใด แต่ส่วนใหญ่ศาลก็จะพิจารณาลดโทษให้ ถ้าข้อมูลที่เขาได้ให้ไว้ นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถนำไปขยายผล และจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่น ยึดของกลางยาเสพติดเพิ่มได้ รวมทั้งยึดทรัพย์สินอื่นๆ ที่ได้มาจากการกระทำความผิด อันเป็นเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตราดังกล่าวที่ต้องการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด และถ้ามองในอีกมุมหนึ่ง การให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 นี้ ก็อาจจะถือเป็นพยานขัดทอดได้ เพราะเป็นถ้อยคำที่ผู้กระทำผิดได้ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่เพื่อปรักปรำผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน จึงส่งผลในเรื่องของน้ำหนักในการรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้

และจากการให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์แก่ทางราชการนี้เอง ในทางปฏิบัติ การสอบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าวมานั้น บางทีได้มาเพราะเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้คอยแนะนำ ชักจูง บู่เชื้ญ หลอกลวง หรืออาจเลวร้ายถึงขนาดได้มาเพราะการซ้อมผู้กระทำความผิดจนเขาต้องบอกข้อมูล ซึ่งเห็นได้ว่าข้อมูลดังกล่าวผู้กระทำความผิดไม่ได้ให้ด้วยความสมัครใจหรือเกิดจากการตัดสินใจของตนเอง ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่าข้อมูลที่ได้มาในกรณีเช่นนี้ขัดกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานหรือไม่ ถือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยจงใจ มีคำมั่นสัญญา บู่เชื้ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น ซึ่งอาจจะมีผลทำให้พยานหลักฐานนั้นเสียไป เพราะต้องห้ามรับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 หรือไม่ ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลนั้นมา ก็ต้องถือว่าข้อมูลนั้นเป็นพยานหลักฐานที่มีชอบ จะนำมาใช้รับฟังในการพิจารณาคดีมิได้ แต่ถ้าในทางกลับกันเจ้าหน้าที่ของรัฐทำถูกต้องตามระเบียบ วิธีการ หรือคำสั่ง จนผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลด้วยตนเอง ข้อมูลเช่นว่านั้นก็ถือเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ โดยผู้เขียนจะขอวิเคราะห์หลักการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับการให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 ว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถรับฟังได้หรือไม่ เพียงใดดังต่อไปนี้

4.4.1 มาตรา 100/2 กับหลักการรับฟังพยานหลักฐานตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

#### 4.4.1.1 หลักการรับฟังพยานหลักฐานตามมาตรา 226

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติไว้ว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา บู่เชื้ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบ

ประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” ดังนั้น โดยหลักทั่วไปแล้วพยานหลักฐานทุกชนิดทุกประเภทได้แก่พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ พยานต่างๆเหล่านี้ ใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้ หากน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ หรืออีกนัยหนึ่งก็เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญานั้นเอง<sup>44</sup> ยกเว้นแต่จะมีกฎหมายบทใดบทหนึ่งบัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานนั้นไว้ พยานหลักฐานชนิดนั้นจึงจะต้องห้ามมิให้รับฟัง ซึ่งบทกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานเราเรียกว่า “บทตัดพยานหลักฐาน”<sup>45</sup> ซึ่งบทตัดพยานหลักฐานในคดีอาญากรณีหนึ่งคือ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบ ตามมาตรา 226 นั้นเอง โดยไม่ว่าจะเกิดขึ้นในชั้นจับกุมหรือชั้นสอบสวน หรือในชั้นศาลก็ตาม ย่อมต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อเป็นการคุ้มครองให้จำเลยได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม และศาลไม่ควรรับรู้และสนับสนุนวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมาย แยกพิจารณาได้ดังนี้<sup>46</sup>

1) พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจงใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบ ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน ยกตัวอย่างเช่น

เจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นตัว ส. พบเมแอมเฟตามีน จึงจับกุมในข้อหาเมแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง และเสนอว่าหากผู้ถูกจับไปปล่อยเมแอมเฟตามีนจากผู้จำหน่ายให้ก็จะไม่ดำเนินคดี ส. ตกลงยินยอมเป็นสายลับ เจ้าพนักงานตำรวจจึงมอบธนบัตรซึ่งถ่ายเอกสารและลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้แล้วให้แก่ ส. ไปปล่อยซื้อ โดยเจ้าพนักงานตำรวจไปรออยู่ที่ศาลาพักผ่อนข้างทางห่างจากบ้านจำเลยประมาณ 300 เมตร ไม่เห็นเหตุการณ์ขณะปล่อยซื้อ ต่อมาประมาณ 30 นาที ส. กลับไปพบเจ้าพนักงานตำรวจพร้อมกับมอบเมแอมเฟตามีนให้จำเลย 1 เม็ด โดยแจ้งว่าซื้อมาจากจำเลย เจ้าพนักงานตำรวจจึงไปที่บ้านของจำเลยแสดงตัวเป็นเจ้าพนักงานตำรวจขอตรวจค้นธนบัตรที่ใช้ปล่อยซื้ออยู่ในกระเป๋ากางเกงข้างขวาของจำเลย และได้จับกุมจำเลยดำเนินคดีในข้อหาจำหน่ายเมแอมเฟตามีน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่ ส. อ้างต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่าปล่อยซื้อเมแอมเฟตามีนมาจากจำเลย ซึ่งเป็นผู้จำหน่ายให้ จึงเกิดจากการจงใจ ให้คำมั่นสัญญาของเจ้าพนักงานตำรวจว่าจะไม่ดำเนินคดีในความผิดที่ ส. ถูกจับกุมโดยมิชอบ และการที่ ส. มาเบิกความยืนยันในชั้นศาลเป็นพยานโจทก์ จึงเป็นพยานชนิดที่เกิดขึ้นจากการจงใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบของเจ้า

<sup>44</sup> สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2551). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง. หน้า 375.

<sup>45</sup> ธานี สิงหนาท. (2554). คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. หน้า 347.

<sup>46</sup> แหล่งเดิม. หน้า 347-357.

พนักงานตำรวจดังกล่าว จึงรับฟังคำเบิกความของ ส. เป็นพยานไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1839/2544)

## 2) พยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อ ล่อจับและล่อให้กระทำความผิด

ในบางครั้งความผิดที่เกี่ยวกับการซื้อขายสิ่งของที่ผิดกฎหมาย เช่น จำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ปิ่นเถื่อน สลากกินรวบ รับของโจร หรือการซื้อขายบริการที่ผิดกฎหมาย เช่น หญิงโสเภณี ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องแอบทำการติดต่อซื้อขายอย่างลับๆ ทำให้เจ้าพนักงานตำรวจไม่มีโอกาสจะจับผู้กระทำความผิดได้หนึ่งคาบขณะกำลังกระทำความผิด และถ้าจับได้ภายหลังมีการกระทำความผิดไปแล้วก็มักจะไม่ได้ของกลาง ทำให้คดีไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษได้ จึงมีวิธีที่เจ้าพนักงานตำรวจมักจะใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการที่เจ้าพนักงานตำรวจจะปลอมตัวเข้าไปทำการซื้อขายสินค้า หรือบริการที่ผิดกฎหมายนั้นเสียเอง เพื่อให้ได้พยานหลักฐานมาดำเนินคดี ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจเรียกวิธีการนี้ว่าการล่อซื้อ ซึ่งตามแนวคำพิพากษาฎีกาวางบรรทัดฐานว่า การใช้สายลับไปล่อซื้อสิ่งของที่ผิดกฎหมายจากผู้ที่มีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่แล้ว ไม่เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ แต่เป็นวิธีการที่แสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดที่ผู้นั้นมีเจตนากระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 8187/2543, 59/2542 และ 270/2542

แต่ถ้าการล่อซื้อไม่ใช่เพื่อจับกุมคนที่มีเจตนากระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว แต่ไปล่อซื้อหรือชักจูงให้คนบริสุทธิ์กระทำความผิดอาญาโดยผู้ล่อไม่เคยมีเจตนากระทำความผิดมาก่อน ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ รับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2429/2551 และ 4301/2543

## 3) พยานหลักฐานที่เกิดจากการหลอกลวง ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานยกตัวอย่างเช่น

จำเลยไปที่บ้านของ ว. พร้อมกับทนายความและเจ้าพนักงานตำรวจอีกคนหนึ่งเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการเบิกเงินของ บ. และการใช้กระแสไฟฟ้าจากโรงงานจำเลย โดยเจ้าพนักงานตำรวจผู้หนึ่งได้แอบบันทึกเหตุการณ์ทั้งภาพและเสียงไว้ด้วยพฤติการณ์ในการบันทึกเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการลักลอบกระทำก่อนวันที่จำเลยอ้างตนเองเข้าเบิกความเป็นพยานเพียง 1 วัน เพราะต้องการจะได้ข้อมูลที่แอบบันทึกไว้เนื่องจากจำเลยนึกเอกสารหลักฐานที่ว่าจ้าง บ. ก่อสร้างโรงงานทิ้งไปแล้ว จึงพยายามหาหลักฐานใหม่ ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพยานหลักฐานที่จำเลยทำขึ้นใหม่ด้วยการทำเป็นดึกกับ ว. แล้วลักลอบบันทึกเหตุการณ์นั้นไว้ ถือได้ว่า เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการหลอกลวงและด้วยวิธีการที่มิชอบ ต้องห้ามมิให้อ้างเป็นพยานหลักฐานตาม พ.ร.บ.

จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศฯ มาตรา 26 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 226 (คำพิพากษาฎีกาที่ 2414/2551)

4) พยานหลักฐานที่เกิดจากข้อเท็จจริง ทรามาน ใช้กำลังบังคับ ต้องห้ามรับฟังเป็น พยานหลักฐาน ยกตัวอย่างเช่น

พยานที่เกิดจากการขู่เข็ญจงใจว่าจะให้พยานออกจากราชการโดยได้รับบำนาญและจะ ไม่จับกุมดำเนินคดี รับฟังไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2523)

คำรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนที่ได้ความว่า หากจำเลยไม่ให้การรับ สารภาพ เจ้าพนักงานตำรวจก็จะต้องจับกุมภริยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วย เป็นคำรับ สารภาพที่มีเหตุจงใจและบังคับให้กลัว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 473/2539)

แต่ถ้าเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ขู่เข็ญจงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพ แต่เป็นเรื่องที่ผู้ต้องหา ตัดสินใจรับสารภาพเองโดยสมัครใจ ไม่ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 4765/2543 และ 1581/2548

#### 4.4.1.2 วิเคราะห์มาตรา 100/2 กับมาตรา 226

เมื่อได้ทราบถึงหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามมาตรา 226 มาแล้วข้างต้น ก็จะพบ ปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ว่า การให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 นั้น ถือเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังตามมาตรา 226 หรือไม่ ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้าการให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินการสอบสวนได้กระทำไปตาม หน้าที่ ระเบียบ หรือคำสั่ง โดยเพียงแต่แจ้งสิทธิให้กับผู้กระทำความผิดทราบ และมีได้กระทำการ อย่างอื่นที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอีกเลย เช่นนี้ข้อมูลที่ได้จากผู้กระทำความผิดจึงไม่ถือเป็น พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น อันจะขัดกับหลักการรับฟังพยานหลักฐาน จนมีผลทำให้พยานหลักฐานนั้นไม่สามารถรับฟังได้ โดยผู้เขียนขอยกเหตุผลเพื่อสนับสนุนความคิดเห็น ดังต่อไปนี้

1) บทบัญญัติมาตรา 100/2 นั้น เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการสอบสวนเพียงแต่แจ้ง สิทธิตามกฎหมายให้กับผู้กระทำความผิดทราบเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดไม่ อาจทราบได้เลยว่าถ้าเขาให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติด จน เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลนั้นไปขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นหรือยึดทรัพย์สิน ของกลาง ได้แล้ว เขาจะได้รับการลดโทษ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงข้อ กฎหมายดังกล่าวเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเขา ส่วนที่ว่าผู้กระทำความผิดจะให้ข้อมูลหรือไม่

จะให้ข้อมูลขนาดไหน เป็นการตัดสินใจของเขาเอง เขาต้องสมัครใจที่จะให้ข้อมูลเอง โดยไม่มีใครบังคับ ข้อมูลที่ได้จึงไม่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชู่เชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

2) บทบัญญัติมาตรา 100/2 เป็นดุลพินิจของศาลโดยแท้ในการพิจารณาว่า มีเหตุผลสมควรหรือไม่ที่จะลดโทษให้กับผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติด แม้เจ้าหน้าที่จะเอาข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดให้ไว้ไปขยายผลได้ แต่ศาลอาจจะไม่ลดโทษให้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป จึงเท่ากับว่าการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิด มิได้เกิดขึ้นจากการชักจูงใจ หรือมีคำมั่นสัญญาว่าเขาจะได้รับการลดโทษเสมอ แม้จะเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การสอบสวนจนได้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 นี้ ไม่ถึงขั้นเป็นการต่อรองคำรับสารภาพ เพราะถ้าเป็นการต่อรองคำรับสารภาพ ก็เท่ากับเป็นการจงใจให้ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่เพื่อแลกกับประโยชน์ที่เขาจะได้รับการลดโทษที่แน่นอน แต่กรณีนี้เจ้าหน้าที่ไม่มีทางรู้ได้เลยว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการลดโทษหรือไม่ หรือไม่สามารถบอกได้เลยว่าเขาจะต้องรับโทษเท่าใด เรื่องทั้งหมดเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลทั้งสิ้น<sup>47</sup>

3) การให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 มิได้เกี่ยวข้องกับข้อหาความผิดที่จำเลยถูกฟ้อง เพราะมิใช่พยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าเขามีความผิดหรือบริสุทธิ์ แต่เป็นข้อเท็จจริงที่ศาลจะพิจารณาในภายหลังว่าควรลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องและยกฟ้องไปแล้ว ข้อเท็จจริงในเรื่องการให้ข้อมูลตามมาตรา 100/2 ก็ไม่จำเป็นต้องยกขึ้นพิจารณาอีก

4) ข้อมูลตามมาตรา 100/2 มิได้เป็นประโยชน์กับผู้กระทำความผิดโดยตรง แต่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ที่จะทราบถึงเครือข่ายในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะนำข้อมูลนั้นไปขยายผล เพื่อจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิดรายอื่น ผู้ร่วมขบวนการ และสามารถไปยึดของกลางยาเสพติดเพิ่มได้ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดสู่ชุมชน รวมทั้งสามารถยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด อันเป็นการตัดช่องทางที่จะมีการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่นได้ด้วย<sup>48</sup> จึงเห็นได้ว่าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่รัฐนั้นเป็นประโยชน์กับการปราบปรามอาชญากรรมอย่างมาก แต่ไม่ได้เป็นประโยชน์กับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรงเลย เพราะไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการลดโทษเสมอไป แม้ข้อมูล

<sup>47</sup> กอบกุล จันทวโร. แหล่งเดิม.

<sup>48</sup> แหล่งเดิม.

ผู้กระทำผิดได้ให้ว่าจะดีมาก บอกถึงเครือข่ายทั้งหมดขององค์กรอาชญากรรม แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่รู้หมดแล้ว เช่นนี้ข้อมูลดังกล่าวก็ไม่มีประโยชน์อย่างใดกับทางราชการ ผู้กระทำความผิดจึงไม่ควรได้รับการลดโทษ ในทางกลับกันแม้ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อย แต่ถ้าเจ้าหน้าที่นำไปขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ ยึดทรัพย์สินหรือของกลางได้ ก็ต้องถือว่าข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์กับทางราชการที่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลควรได้รับการลดโทษแล้ว

#### 4.4.2 มาตรา 100/2 กับพยานชัดทอด

##### 4.4.2.1 หลักของพยานชัดทอด

คำว่า พยานชัดทอด หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดที่ให้การปรักปรำเป็นผลร้ายแก่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน โดยอาจจะเป็นประจักษ์พยานเบิกความโดยตรงต่อศาลหรือเป็นพยานบอกเล่าที่ให้การไว้ในชั้นสอบสวนก็ได้ แต่ถ้ากระทำไปโดยไม่รู้ข้อเท็จจริง มิได้ร่วมรู้เห็นเป็นใจด้วยก็มีใช้พยานชัดทอด<sup>49</sup> เช่น จำเลยลักใบยาโดยใช้ให้ ร. และ ก. ขนไป ร. กับ ก. ไม่รู้ว่าเป็นของจำเลย ไม่เป็นการร่วมกระทำผิด จำเลยเป็นผู้ลักทรัพย์ ไม่ได้เป็นผู้ใช้ให้ ร. กับ ก. กระทำผิด คำเบิกความของ ร. กับ ก. ซึ่งเป็นพยานโจทก์มิใช่ผู้ร่วมกระทำผิด จึงมีน้ำหนักรับฟังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2961/2522)

ซึ่งพยานชัดทอดนี้ถ้าเกิดขึ้นและได้มาโดยชอบ ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดนี้ แต่จะต้องแยกพิจารณาพยานชัดทอดออกเป็นสองกรณี<sup>50</sup>

1) พยานชัดทอดที่มากับความปรักปรำจำเลยต่อศาล มิใช่พยานบอกเล่า แต่เป็นประจักษ์พยาน ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ เช่น

จ. ดัดต่อหามือปืนมายิงผู้เสียหายตามที่จำเลยที่ 1 ต้องการ จ. มีพฤติการณ์เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด แต่เมื่อโจทก์ได้กัน จ. ไว้เป็นพยาน คำเบิกความของ จ. รับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อย ต้องฟังพยานอื่นประกอบ จึงจะฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1835/2532)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดการกระทำผิด แต่โจทก์มิได้ฟ้องเป็นจำเลย กฎหมายมิได้ห้ามโจทก์อ้างผู้นั้นเป็นพยาน เมื่อเป็นผู้ได้เห็นหรือทราบเรื่องการกระทำผิด คำเบิกความก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟัง แต่ต้องพิเคราะห์ด้วยความระมัดระวังว่าพยานจะเบิกความเพียงเพื่อชัดทอดจำเลยเพื่อให้ตนรอดพ้นจากการถูกฟ้องร้องลงโทษหรือไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1640/2526)

<sup>49</sup> ธาณี สิงหนาท. เล่มเดิม. หน้า 416.

<sup>50</sup> แหล่งเดิม. หน้า 416-419.

แม้คำให้การของจำเลยเอก จ. จำเลยตรี ค. ร้อยเอก จ. และจำเลยเอก ศ. ในชั้นสอบสวน ที่พาดพิงถึงจำเลยว่าได้ร่วมกับนาง ท. หรือ ป. จัดทำหลักฐานอันเป็นเท็จเกี่ยวกับการเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ให้แก่บุคคลทั้งสี่นั้น มีลักษณะเป็นการขัดทอด แต่ก็เชื่อว่ารับฟังไม่ได้เสียทีเดียว ทั้งบุคคลทั้งสี่มีจำเลยในคดีนี้ จึงมิใช่เป็นการขัดทอดจำเลยในคดีเดียวกัน โจทก์จึงอ้างบุคคลดังกล่าวมาเป็นพยานในคดีได้ และคำเบิกความของบุคคลทั้งสี่ในฐานะพยานศาลก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพราะพยานมาเบิกความด้วยตนเองโดยตรงต่อศาล หากให้พยานบอกเล่าแต่อย่างใดไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 810-813/2544)

2) พยานขัดทอดที่ให้การปรัปรำจำเลยไว้ในชั้นสอบสวน นอกจากมีฐานะเป็นคำขัดทอดของผู้กระทำความผิดด้วยกันแล้ว ยังมีฐานะเป็นพยานบอกเล่าด้วย หากไม่ได้ตัวมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล เดิมเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 758/2487 วินิจฉัยว่าคำขัดทอดในชั้นสอบสวน รับฟังเป็นพยานในชั้นศาลไม่ได้ เพราะเป็นพยานบอกเล่า แต่ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าแม้คำขัดทอดในชั้นสอบสวนจะเป็นพยานบอกเล่าก็ตาม แต่ถ้าให้การขัดทอดชอบด้วยเหตุผลพอให้รับฟังว่าเป็นความจริง ศาลก็มีอำนาจรับฟังได้ บัดนี้มีกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นให้รับฟังได้ โดยศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามข้อยกเว้นของมาตรา 226/3 วรรคสอง (2) นั้น เป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่อาจนำตัวผู้ขัดทอดซึ่งเป็นผู้ได้รู้ ได้เห็นข้อเท็จจริงด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ เช่น ตายหรือตามหาตัวไม่พบ และมีเหตุสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะฟังคำขัดทอดในชั้นสอบสวนนั้นเป็นพยานหลักฐานแทน แต่มีน้ำหนักน้อยยิ่งกว่าพยานขัดทอดในศาล เช่น

แม้คำรับสารภาพของจำเลยที่ 3 ที่รับต่อ ส. ผู้ใหญ่บ้านว่าจำเลยที่ 3 ร่วมกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ลักคัตต้นพลวงของผู้เสียหายและเอาไม้ไปจะมีลักษณะเป็นคำขัดทอดหากคำขัดทอดนั้นมีเหตุผล ศาลย่อมรับฟังคำขัดทอดประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้และคำขัดทอดของจำเลยที่ 3 ในกรณีนี้พาไปสู่การได้ไม้ของกลางที่ชุกซ่อนอยู่ในหนองน้ำห้วยพรมหิน นับว่าเป็นคำขัดทอดที่มีเหตุผล ศาลย่อมให้รับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6381-6382/2547)

บันทึกคำให้การชั้นสอบสวน และคำเบิกความในอีกคดีหนึ่ง ของผู้เสียหายซึ่งมิได้มาเบิกความในคดีนี้เพราะถึงแก่กรรมเสียก่อน เป็นพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อย ต้องมีพยานอื่นมาสนับสนุนจึงจะฟังลงโทษจำเลยได้ ส่วนบันทึกคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของ ค. ในคดีที่ ค. ถูกฟ้องเป็นจำเลยซึ่ง ค. ให้การว่าจำเลยมีส่วนร่วมมือกับผู้เสียหายด้วยนั้น นอกจากจะเป็นพยานบอกเล่าแล้ว ยังเป็นคำขัดทอดของผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดร่วมกับจำเลยด้วย เมื่อ ค. มิได้มาเบิกความเป็นพยานในคดีนี้ จำเลยไม่มีโอกาสซักค้านบันทึกคำให้การดังกล่าว จึงมีน้ำหนักน้อย

พยานหลักฐานโจทก์ยังมี ชื่อนาระเวงสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่จำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 722/2534)

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายห้ามมิให้โจทก์อ้างตัวจำเลยเป็นพยานโจทก์เท่านั้น มิได้ห้ามโจทก์อ้างผู้ที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดด้วยกันกับจำเลยเป็นพยานเพื่อเบิกความปรักปรำจำเลยในชั้นศาล ดังนั้น คำพยานขัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันจึงรับฟังได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง

เว้นแต่ ผู้ที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดด้วยกันกับจำเลยถูกฟ้องเป็นจำเลยร่วมกันมาในคดีเดียวกัน โจทก์จะอ้างผู้นั้นเบิกความปรักปรำจำเลยอีกคนหนึ่งไม่ได้ เพราะในคดีอาญาห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 232 ถ้ายอมให้รับฟังก็กลายเป็นการยอมให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน โจทก์ในคดีอาญาได้ ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้โจทก์จะไม่ได้อ้างจำเลยผู้หนึ่งเป็นพยาน แต่จำเลยคนนั้นเบิกความอ้างตนเองเป็นพยานแล้วเบิกความปรักปรำจำเลยอื่นในคดีเดียวกัน ก็จะเอาคำเบิกความของจำเลยคนนี้ไปฟังเพื่อปรักปรำพิสูจน์ความผิดของจำเลยอื่นไม่ได้ เพราะถ้ายอมเช่นนั้น ก็จะกลายเป็นการเอาคำเบิกความของจำเลยมาเป็นพยานโจทก์ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 232

#### 4.4.2.2 วิเคราะห์มาตรา 100/2 กับพยานขัดทอด

จากการศึกษาในเรื่องหลักของพยานขัดทอดแล้วจะพบว่า การที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเกี่ยวกับการปรามปรามยาเสพติด ตามมาตรา 100/2 นั้น มีลักษณะใกล้เคียงกับพยานขัดทอดอย่างมาก เพราะเป็นถ้อยคำที่ผู้กระทำความผิดให้การปรักปรำเป็นผลร้ายแก่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่นำข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ไปขยายผลจนสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดรายอื่น หรือผู้ร่วมขบวนการได้แล้ว และมีการฟ้องเป็นคดีใหม่ การจะเอาคำเบิกความซึ่งเป็นการให้ข้อมูลสำคัญ ตามมาตรา 100/2 มารับฟังเพื่อลงโทษจำเลยในคดีใหม่นี้ จึงต้องคำนึงถึงน้ำหนักคำพยานในเรื่องพยานขัดทอด ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 227/1<sup>51</sup> โดยศาลต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง เพราะว่าพยานอาจจะขัดทอดจำเลยเพื่อให้ตนพ้นผิดหรือให้รับผิมน้อยลง หรือในบางกรณีพยานอาจมีความไม่พอใจหรือคิดแค้นจำเลยอยู่

<sup>51</sup> ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน”

ก่อนแล้ว จึงได้ขัดทศโดยการสร้างเรื่องหรือเพิ่มความรุนแรงเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยให้ดูผิดร้ายแรงเกินกว่าที่เป็นจริง<sup>52</sup> ศาลจึงไม่ควรเชื่อคำเบิกความนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน ซึ่งเรื่องนี้ผู้เขียนก็มองว่าการที่เจ้าหน้าที่นำข้อมูลของผู้กระทำความผิดไปขยายผล จนสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดรายอื่นพร้อมด้วยของกลางยาเสพติด และทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย น้ำหนักของคำพยานที่ให้ข้อมูลดังกล่าวก็น่าจะมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง เพราะถ้าไม่เป็นความจริง เจ้าหน้าที่คงจะจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นไม่ได้พร้อมด้วยของกลาง แต่จะเป็นความจริงมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป โดยศาลต้องรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นด้วย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่จำเลย

แต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีเดียวกันกับผู้กระทำความผิดรายอื่นที่เจ้าหน้าที่นำข้อมูลไปขยายผลจับกุมมาได้ เช่นนี้ศาลจะรับฟังถ้อยคำที่เป็นการให้ข้อมูลมาเป็นการปรักปรำผู้ร่วมกระทำความผิดในคดีเดียวกันไม่ได้ เพราะขัดกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานเพื่อปรักปรำและพิสูจน์ความผิดของตัวจำเลยเองหรือจำเลยร่วมในคดี ตามมาตรา 232

#### 4.5 วิเคราะห์การใช้ดุลพินิจของศาลในการลดโทษตามมาตรา 100/2

##### 4.5.1 ศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกา

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545) คดียาเสพติดในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานถึงบทบัญญัติมาตรา 100/2 ในกรณีที่จำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า คำพิพากษาลำดับแรกได้มีขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ภายหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 และจนถึงปัจจุบันมีคำพิพากษาที่เกี่ยวกับมาตรา 100/2 ที่ผู้เขียนสามารถค้นคว้าได้ทั้งสิ้น 42 ฎีกา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายมาตรา 100/2 นั้นบัญญัติไว้อย่างกว้างๆ จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่า ข้อมูลอย่างใดบ้างที่ถือว่าเป็น “ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อลดโทษให้แก่

<sup>52</sup> วิทยา บวรศิริน. (2550). เล่มเดิม. หน้า 164.

จำเลยในการพิพาทคดีได้ ดังนั้น จึงควรศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกา เพื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในคดีและการให้เหตุผลของศาล ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้<sup>53</sup>

1) กรณีที่ศาลเห็นว่าเป็นการให้ข้อมูลสำคัญ จึงพิพากษาลดโทษให้แก่จำเลย

(1) จำเลยพาไปตรวจค้นได้ของกลางเพิ่ม ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 7872/2551 ศาลวินิจฉัยว่า เหตุที่เจ้าพนักงานตำรวจไปจับจำเลยและพบเมทแอมเฟตามีนของกลางที่บริเวณบ้านของจำเลยก็เพราะเจ้าพนักงานตำรวจจับ ส. ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีน 20 เม็ด ส. ให้การว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลย และจำเลยยังมีเมทแอมเฟตามีนอยู่ที่บ้าน เจ้าพนักงานตำรวจจึงไปจับจำเลยและพบเมทแอมเฟตามีน เมื่อเมทแอมเฟตามีนอยู่ภายในบริเวณบ้านของจำเลย และถูกฝังอยู่ใต้ดินในลักษณะมิดชิด ทั้งพยานโจทก์ก็ยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้ซุกคินนำกล่องบรรจุเมทแอมเฟตามีนขึ้นมา จึงเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้ฝังไว้ พยานหลักฐานโจทก์จึงฟังได้มั่นคงว่า จำเลยกระทำความผิดจริง อย่างไรก็ตาม จำเลยให้การด้วยว่า นำเมทแอมเฟตามีนมาจาก ม. เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจไปจับ ม. และยึดได้เมทแอมเฟตามีนจำนวนมากถึง 20,200 เม็ดนับได้ว่าจำเลยให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำของกฎหมายได้

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 526/2551 ศาลวินิจฉัยว่า เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีน 1,800 เม็ด ที่จำเลยจำหน่ายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อแล้ว จำเลยให้การรับสารภาพว่าเป็นผู้จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวจริง พร้อมทั้งแจ้งว่ายังมีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่งอยู่ที่ห้องพักของจำเลย และพาเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจค้นจนสามารถยึดเมทแอมเฟตามีนซึ่งซุกซ่อนอยู่ในหม้อหุงข้าวไฟฟ้าได้อีก 30 เม็ด เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินคดีแก่จำเลยในข้อหาจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย นับว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงานตำรวจ เห็นสมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ค. คำพิพากษาฎีกาที่ 1361/2549 ศาลวินิจฉัยว่า เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวน 50 เม็ด ที่จำเลยร่วมกับพวกจำหน่ายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อ และตรวจค้นจำเลยพบเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวน 5 เม็ด ซึ่งจำเลยรับว่าเป็นของตนที่มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยได้แจ้งด้วยว่ายังมีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่งซุกซ่อนอยู่ที่

<sup>53</sup> สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, (2553). การชักประเด็นข้อเท็จจริงคดียาเสพติด. หน้า 371-382.

บ้านของจำเลย และพาเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจค้นจนสามารถยึดเมทแอมเฟตามีนได้อีกจำนวน 1,170 เม็ด ซึ่งฝังดินไว้ใต้ต้นปาล์มห่างจากบ้านของจำเลยประมาณ 300 เมตร เป็นของกลาง เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินคดีแก่จำเลยในข้อหาร่วมกับพวกมีเมทแอมเฟตามีน จำนวน 1,225 เม็ด น้ำหนัก 117.19 กรัม มีปริมาณคำนวณเป็นน้ำหนักสารบริสุทธิ์ได้ 27.905 กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย นับว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อตำรวจหรือพนักงานสอบสวน สมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ง. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 928/2548 ศาลวินิจฉัยว่า หลังจากเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้พร้อมด้วย 3, 4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน จำนวน 10 เม็ด และคีตามีน 1 ขวด เป็นของกลางที่บริเวณหน้าห้อง 237/36 อาคารศรีวิภา และนำจำเลยไปที่สถานีตำรวจ เจ้าพนักงานตำรวจตรวจพบกุญแจห้องพัก 1 ดอก ที่ตัวจำเลย จำเลยแจ้งว่าเป็นกุญแจห้องพักที่ห้อง 403 เจริญอพาร์ทเมนต์ และที่ห้องดังกล่าวยังมี 3, 4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีนและคีตามีนอีกจำนวนหนึ่ง เจ้าพนักงานตำรวจจึงนำจำเลยไปที่ห้องพักนั้น และตรวจพบ 3, 4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวน 210 เม็ด และคีตามีนอีกจำนวน 15 ขวด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ นับว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(2) ขยายผลจนสามารถจับผู้กระทำความผิดคนอื่นได้ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5329/2552 ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 3 ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในการมีเมทแอมเฟตามีนจำนวน 46,000 เม็ด ของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนจำเลยที่ 5 และที่ 6 นอกจากร่วมกันกับจำเลยอื่นมีเมทแอมเฟตามีนจำนวนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้วจำเลยที่ 5 และที่ 6 ยังร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนอีก 2,000 เม็ด โดยถือว่าเมทแอมเฟตามีนทั้งหมดเป็นจำนวนเดียวกันไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามฟ้องจริง โดยจำเลยที่ 5 รับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 6 แล้วมอบให้จำเลยที่ 3 จากนั้นจำเลยที่ 3 มอบให้จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 1 นำไปมอบให้จำเลยที่ 2 เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ลูกค้าแล้วนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายไปแบ่งปันกันเป็นทอดๆ อันมีลักษณะของการกระทำความผิดเป็นขบวนการ

ในส่วนของจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 พยานหลักฐานตามทางนำสืบของโจทก์ปรากฏว่า ในชั้นจับกุมจำเลยที่ 1 รับว่าจำเลยที่ 1 รับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 3 เมื่อจับจำเลยที่ 3 ได้ จำเลยที่ 3 รับว่ารับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 5 และเมื่อจับจำเลยที่ 5 ได้ จำเลยที่ 5 รับว่า

รับเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ 6 โดยจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 ได้ช่วยติดต่อกันเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถวางแผนขยายผลการจับกุมจำเลยที่ 3 ที่ 5 และที่ 6 ผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติดให้โทษในคดีนี้ได้ จำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 จึงเป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเห็นสมควรลงโทษจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 5 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 3980/2547 ศาลวินิจฉัยว่า การที่จำเลยได้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจขยายผลจับกุมผู้ค้าเมทแอมเฟตามีนรายใหญ่ได้อีก 1 คน และยึดได้เมทแอมเฟตามีนจำนวน 8,000 เม็ด นับว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สมควรลงโทษจำคุกจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(3) ให้ข้อมูลรูปพรรณสัณฐานผู้ว่าจ้าง ซ้ำภาพ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญและเป็นเหตุในลักษณะคดี

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 6408/2549 ศาลวินิจฉัยว่า ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน จำเลยทั้งสามได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิลำเนาที่อยู่ รูปพรรณสัณฐาน และรายละเอียดอื่น ๆ ของ ช. ผู้ที่ว่าจ้างให้จำเลยทั้งสามขนยาเสพติดให้โทษของกลางไปส่งให้แก่ลูกค้า เมื่อพนักงานสอบสวนให้ดูรูปถ่ายของ ส. จำเลยทั้งสามยืนยันว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับ ข. จริง จนเป็นเหตุให้มีการออกหมายจับ ส. จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่าจำเลยทั้งสามได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวน จึงเห็นสมควรวางโทษต่ำกว่าที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 เมื่อเหตุที่ศาลฎีกาลดโทษให้จำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี แม้ศาลฎีกาอนุญาตให้จำเลยที่ 1 ถอนฎีกาซึ่งมีผลเท่ากับจำเลยที่ 1 มิได้ฎีกาก็ตาม ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษาไปถึงจำเลยที่ 1 ที่มีได้ฎีกาด้วยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 213 ประกอบด้วยมาตรา 225

(4) แจ้งแหล่งที่มาสั่งซื้อจนกระทั่งจับกุมคนอื่นได้ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 6991/2547 ศาลวินิจฉัยว่า การที่จำเลยที่ 1 ยอมรับว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยที่ 2 ทั้งยังให้ความร่วมมือช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในการจับกุมจำเลยที่ 2 อีก โดยโทรศัพท์ไปหาจำเลยที่ 2 ทำที่สั่งซื้อเมทแอมเฟตามีนและให้จำเลยที่ 2 นำมาส่งที่ร้านของจำเลยที่ 1 เพื่อให้เจ้าพนักงานตำรวจที่ได้รออยู่จับกุม เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 2 ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง นับเป็นการได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน

การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อตำรวจตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ  
ฯ มาตรา 100/2

(5) แจ้งแหล่งที่มา รับรองภาพถ่ายกระทั้งออกหมายจับ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 8619/2549 ศาลวินิจฉัยว่า ชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจำเลยให้การว่า จำเลยซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจาก น. มาจำหน่ายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อในราคา 200,000 บาท และรับว่าไปรับฝากที่เจ้าพนักงานตำรวจค้นพบในตัวจำเลย จำเลยโอนเงินค่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางให้ น. เจ้าพนักงานตำรวจให้จำเลยดูสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของ น. จำเลยรับรองว่าเป็นภาพถ่ายของ น. จริง และให้จำเลยนำขึ้นบ้านของ น. จนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจขอให้ศาลออกหมายจับ น. ต่อมาเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม น. ได้ นับว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 3312/2548 ศาลวินิจฉัยว่า ชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจำเลยให้การว่า ได้ซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจาก ว. ในราคาถุงละ 6,000 บาท เพื่อนำไปจำหน่ายในราคาถุงละ 8,000 บาท เจ้าพนักงานตำรวจจึงนำสำเนาภาพถ่ายตามบัตรประจำตัวประชาชนของ ว. ให้จำเลยดู จำเลยรับรองว่าเป็นภาพถ่ายของ ว. จริง จนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจได้ออกหมายจับ ว. ไว้ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว นับว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(6) ให้ข้อมูลแหล่งที่มาผู้ค้ารายใหญ่ กระทั้งจับกุมได้ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 2769/2550 ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยให้การรับสารภาพพร้อมทั้งแจ้งข้อเท็จจริงว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจาก ณ. และ พ. เป็นเหตุให้มีการติดตามจับกุม ณ. และ พ. มาดำเนินคดีพร้อมเมทแอมเฟตามีนประมาณ 2,000 เม็ด ดังนั้น จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน เห็นสมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าเกณฑ์ที่ลงโทษโดยทั่วไปสำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 2613/2549 ศาลวินิจฉัยว่า การค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่มีเครือข่ายหลายระดับและมีขั้นตอนซับซ้อนยากที่จะสืบทราบและหาพยานหลักฐานดำเนินคดี

ผู้เกี่ยวข้องได้ ข้อมูลที่จำเลยให้ต่อเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวนเป็นข้อมูลโดยละเอียดของผู้นำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายรายใหญ่ 4 คน เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวนมั่นใจในข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดที่มีอยู่ว่าถูกต้องจึงติดตามจับกุมบุคคลเหล่านั้นและจับกุมได้บางคนในเวลาต่อมา ดังนั้น แม้เมทแอมเฟตามีนของกลางจะมีเป็นจำนวนมาก กรณีก็มีเหตุผลสมควรที่จะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดฐานนี้ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(7) พาเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมจำเลยอื่นและยึดของกลางได้ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 6047/2550 ศาลวินิจฉัยว่า การที่จำเลยที่ 1 ยอมรับว่าได้ร่วมกับจำเลยที่ 2 ไปรับเมทแอมเฟตามีน 4,000 เม็ด จาก ส. ที่ห้างสรรพสินค้า โดยจำเลยที่ 2 ได้แบ่งเมทแอมเฟตามีนมาให้จำเลยที่ 1 จำนวน 400 เม็ด เพื่อส่งมอบให้แก่ พ. และพาเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมจำเลยที่ 2 ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลางอีก 3,600 เม็ด นับเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 สมควรกำหนดโทษจำเลยที่ 1 ให้ลดลง

(8) คำบรรยายฟ้องและคำขอท้ายฟ้องเข้าเหตุ มาตรา 100/2 ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 6804/2550 ศาลวินิจฉัยว่า โจทก์ได้บรรยายมาในคำฟ้องว่า ภายหลังจากจำเลยถูกจับกุม จำเลยได้ให้ความร่วมมือต่อเจ้าพนักงานและพนักงานสอบสวน โดยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และเป็นสายลับล่อซื้อให้แก่เจ้าพนักงาน จนสามารถจับกุม น. ซึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่ อันเป็นประโยชน์แก่ทางราชการได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนอีก 109 เม็ด และระบุ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 มาในคำขอท้ายฟ้องด้วย ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติว่า ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ดังนี้ ข้อเท็จจริงตามคำฟ้องดังกล่าวนี้ได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ตามบทกฎหมายดังกล่าว

(9) สมควรใจเป็นสายล่อซื้อ ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 1904/2551 ศาลวินิจฉัยว่า สำเนาบันทึกการจับกุมและสำเนาคำให้การของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยที่ 2 กับพวก เอกสารแนบท้ายฎีกาของจำเลยที่ 2 ซึ่ง

โจทก์มิได้โต้แย้งคัดค้านปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในวันเกิดเหตุหลังจากที่จำเลยที่ 2 กับพวกถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางแล้ว จำเลยที่ 2 กับพวกให้การรับสารภาพว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจาก ถ. และสมัครใจเป็นสายลับล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถล่อซื้อจับกุม ถ. พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวน 570 เม็ด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน จึงเห็นสมควรวางโทษจำเลยที่ 2 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามนัยแห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

2) กรณีที่ศาลเห็นว่าไม่เป็นการให้ข้อมูลสำคัญ จึงไม่พิพากษาลดโทษให้แก่จำเลย

(1) เพียงแต่ให้การรับสารภาพชั้นพิจารณา ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ<sup>54</sup>

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 2765/2547 ศาลวินิจฉัยว่า ตามบทบัญญัติมาตรา 100/2 แห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) ฯ ศาลจะลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งจากข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ดังกล่าว ทำให้เจ้าพนักงานนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดรายอื่นต่อไป ข้อเท็จจริงในคดีนี้จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนว่าจำเลยกระทำความผิดและให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ไม่ขอต่อสู้คดีเท่านั้น จำเลยจึงไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงใดที่เป็นเบาะแสสำคัญที่จะนำไปใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้ จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว

(2) ให้การขัดทอด แต่เป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่รู้อยู่แล้ว ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 6637/2553 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ ก็เป็นเพียงเหตุบรรเทาโทษที่ศาลสามารถโทษให้ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง ตาม ป.อ. มาตรา 78 ส่วนที่จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยขัดทอดว่าได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 2 และต่อมาเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 2 ได้ นั้น ก็เป็นเรื่องที่จำเลยที่ 1 ให้การในรายละเอียดของคดีเท่านั้น การที่เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 2 ได้ก็เป็นคดีเดียวกันกับที่ได้ร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิด ซึ่งโจทก์มีพยานรู้เห็นการกระทำความผิดของจำเลยที่ 2 อยู่แล้ว การที่จะถือว่าจำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนอันจะเป็นเหตุให้ศาล

<sup>54</sup> พิเชฐ โพธิ์จิตร และปิติ โพธิ์จิตร. (2550). เอกชเรย์ฎีกายาเสพติด. หน้า 190.

ลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำได้นั้น จะต้องเป็นเรื่องที่นำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษรายอื่น หรือนำไปสู่การยึดได้ยาเสพติดให้โทษอีกจำนวนหนึ่ง โดยไม่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของกลางคดีนี้ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากที่เกิดเหตุ กรณีของจำเลยที่ 1 จึงไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 6287/2553 ศาลวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ ม.100/2 บัญญัติว่า "ถ้าศาลเห็นว่า ผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้" ซึ่งข้อมูลที่สำคัญที่ผู้กระทำความผิดให้ต่อเจ้าพนักงานตามที่บัญญัติไว้นั้น จะต้องมีลักษณะเป็นการนอกเหนือจากวิสัยที่เจ้าพนักงานจะสามารถค้นพบได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษของเจ้าพนักงานต่อจากนั้นเป็นผลโดยตรงจากการให้ข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญของผู้กระทำความผิด แต่ข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้ความเพียงว่า เมื่อจำเลยที่ 1 ถูกจับกุม จำเลยที่ 1 ให้ถ้อยคำว่า จำเลยที่ 1 รับจ้างจำเลยที่ 3 และที่ 4 เป็นผู้ขับรถยนต์กระบะไปลำเลียงเมทแอมเฟตามีน จากสหภาพพม่าเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นผู้คุ้มกัน ส่วนบันทึกคำรับสารภาพที่เขียนด้วยลายมือของตนเองก็กล่าวแต่เพียงว่าจำเลยที่ 1 รับจ้างจำเลยที่ 3 และที่ 4 เดินเข้าไปในสหภาพพม่าเพื่อลำเลียงเมทแอมเฟตามีน ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้เจ้าพนักงานตำรวจที่มาเบิกความต่างก็ยืนยันว่ามีการสืบสวนหาข่าวและทราบมาก่อนทั้งสิ้น อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ จากนั้นได้มีการวางแผนจับกุมและแกะรอยจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 จนกระทั่งจับกุมจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ได้ ทำให้การของจำเลยที่ 1 จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ว่า จำเลยที่ 1 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ใดให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนอันจะเป็นเหตุให้สมควรใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามบทบัญญัติดังกล่าวได้

(3) ไม่มีการสอบสวนขยายผลตามข้อมูลของจำเลย ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาฎีกาที่ 4419/2551 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จะได้ความตามสำเนาบันทึกคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวนแนบท้ายคำร้องขอฝากขังครั้งที่ 1 ว่า จำเลยได้ให้การต่อพนักงานสอบสวนถึงพฤติการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของจำเลยก็ตาม ซึ่งจำเลยอ้างว่าเป็นการให้ข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนอันเป็นประโยชน์ต่อการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 แต่ไม่

ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนมีการสอบสวนขยายผลเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดอื่น โดยอาศัยข้อมูลของจำเลยแต่ประการใด ทั้งไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดอื่นที่จำเลยกล่าวอ้างมีตัวตนจริงหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานสอบสวนอันจะเป็นเหตุให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามบทบัญญัติดังกล่าวได้

ข. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 357/2551 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จำเลยที่ 1 จะอ้างว่าได้ชี้เบาะแสและให้ข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนว่าชื่อของกลางมาจาก ห. จนทำให้เจ้าพนักงานตำรวจขยายผลเพื่อจับกุม ห. แต่เป็นการตอบคำถามของพนักงานสอบสวนที่ถามว่าชื่อมาจากที่ใดเท่านั้น โดยจำเลยที่ 1 มิได้ให้รายละเอียดถึงสถานที่อยู่ว่าอยู่ที่ใดอันจะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถขยายผลเพื่อทำการจับกุมตัว ห. ได้ ทั้งตามทางนำสืบของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่ามีการขยายผลตามที่จำเลยที่ 1 อ้าง จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 ให้น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำของกฎหมาย

(4) ให้ข้อมูลและพาไปยึดยาเสพติดที่บ้าน ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2049/2551 ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 ถูกจับกุม เจ้าพนักงานตำรวจยอมนำจำเลยที่ 1 ไปค้นหายาเสพติดให้โทษที่บ้านของจำเลยที่ 1 อยู่แล้ว ทั้งปรากฏว่าเมทแอมเฟตามีนตรวจพบอยู่ในห้องน้ำอย่างเปิดเผย การที่จำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลโดยแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่ายังมีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่งซุกซ่อนอยู่ที่บ้านและนำเจ้าพนักงานตำรวจไปยึดเมทแอมเฟตามีนได้อีกที่บ้านของจำเลยที่ 1 ยังไม่นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด

ข. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4941/2550 ศาลวินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 4 แล้วไปตรวจค้นอพาร์ทเมนต์ห้องเลขที่ 215 และยึดเมทแอมเฟตามีนได้อีก 32,000 เม็ดนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจที่จะต้องไปตรวจค้นอยู่แล้ว การที่จำเลยที่ 4 ถูกจับกุม จึงรับว่ามีเมทแอมเฟตามีนอีกส่วนหนึ่งอยู่ที่อพาร์ทเมนต์ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 4 ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ และพนักงานสอบสวนตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 (ที่แก้ไขใหม่) ที่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้

ค. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1487/2550 ศาลวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยถูกจับ เจ้าพนักงานตำรวจยอมนำจำเลยไปค้นหายาเสพติดให้โทษที่บ้านจำเลยอยู่แล้ว ดังนั้น การที่จำเลยแจ้งแก่เจ้าพนักงานตำรวจในขณะจับกุมว่าจำเลยยังมีเมทแอมเฟตามีนอีก 800 เม็ด ที่บ้านจำเลย จึงไม่เป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่จะลงโทษจำเลยน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้

ง. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4870/2547 ศาลวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยที่ 1 ถูกจับ เจ้าพนักงานตำรวจยอมนำจำเลยที่ 1 ไปค้นหายาเสพติดให้โทษที่บ้านจำเลยที่ 1 อยู่แล้ว การที่จำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลและพาเจ้าพนักงานตำรวจไปยึดเมทแอมเฟตามีนที่บ้านจำเลยที่ 1 ดังกล่าว ไม่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 สถานเบาตามบทบัญญัติ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(5) กล่าวอ้างข้อเท็จจริงลอยๆ ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7264/2547 ศาลวินิจฉัยว่า การที่จำเลยเพียงแต่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงขึ้นลอยๆ โดยมิได้มีพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างของจำเลย ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ และพนักงานสอบสวน อันจะเป็นเหตุที่จะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(6) แจ้งข้อมูลแต่ไม่พาไปหา ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8183/2547 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จำเลยจะแจ้งข้อเท็จจริงว่า ซื้อเมทแอมเฟตามีนจาก ต. ไม่ทราบนามสกุล ซึ่งใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อคาซากิ รุ่นซามิโก๊ สีสองอ่อน แต่เมื่อตำรวจขอให้จำเลยพาไปหา ต. จำเลยกลับไม่ยินยอม เนื่องจากไม่ต้องการสร้างศัตรู ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างของจำเลยดังกล่าวจึงเลื่อนลอย เพราะยังไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

(7) เพียงแต่ระบุชื่อ ดำเนินรูปพรรณแต่ไม่ได้ขยายผล ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3516/2549 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จำเลยได้ให้การในชั้นสอบสวนว่า จำเลยซื้อฝิ่นมาจาก น. ตามบันทึกคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวน แต่ไม่ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวขยายผลจับกุมบุคคลที่จำเลยกล่าวอ้างได้หรือไม่อย่างไร คำให้การของจำเลยยังรับฟังไม่ได้ว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ข. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 531/2548 ศาลวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ให้การในชั้นสอบสวนว่า จำเลยที่ 1 ซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจากนาย ก. ในราคาถุงละ 8,500 บาท แล้วนำมาแบ่งจำหน่าย และจำเลยที่ 1 ได้บอกดำเนินรูปพรรณของนาย ก. แก่พนักงานสอบสวนด้วยก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่านาย ก. ที่จำเลยที่ 1 อ้างมีตัวตนจริงหรือไม่ และได้มีการขยาย

ผลจับกุมนาย ก. ได้หรือไม่อย่างไร จึงรับฟังไม่ได้ว่าการให้การดังกล่าวเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 ได้

(8) ไม่ยอมให้ข้อมูล โดยอ้างว่าไม่มีโอกาส เพราะมีคำพิพากษาในวันเดียวกัน ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12018/2547 ศาลวินิจฉัยว่า แม้คดีนี้เป็นคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ แต่หากจำเลยเห็นว่าข้อเท็จจริงใดที่จะเป็นประโยชน์แก่รูปคดีของตนแล้ว จำเลยย่อมมีสิทธิขอสืบพยานได้ แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ทั้งข้ออ้างของจำเลยว่าไม่มีโอกาสนำเสนอพยานหลักฐานเพราะศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาในวันเดียวกัน ก็เป็นข้อที่จำเลยเพิกขมขึ้นมาอ้างในศาลฎีกา ถือเป็นข้อที่ไม่ได้กล่าวกล่าวกันมาแต่ในศาลล่าง จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 ได้

(9) เจ้าพนักงานตำรวจค้นยาเสพติดได้ในระยะเวลาสั้น ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6550/2549 ศาลวินิจฉัยว่า แม้จำเลยที่ 1 ได้ให้ข้อมูลเบาะแสดึงเฮโรอีนของกลางซึ่งพยานโจทก์ไม่มีผู้ใดรู้เห็นและทราบมาก่อน ได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจใช้เวลาตรวจค้นจนกระทั่งพบเฮโรอีนของกลางเพียงประมาณครึ่งชั่วโมง ลักษณะการซุกซ่อนเฮโรอีนของกลางภายในห้องพักของจำเลยที่ 1 ย่อมอยู่ในวิสัยที่เจ้าพนักงานตำรวจจะสามารถค้นพบได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ จึงมิใช่ผลโดยตรงจากการแจ้งเบาะแสดของจำเลยที่ 1 ไม่อาจนับว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน อันจะเป็นเหตุให้สมควรใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

(10) เพียงแต่รับสารภาพและแจ้งแหล่งที่ซื้อ ไม่ถือว่าให้ข้อมูลสำคัญ

ก. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4597/2550 ศาลวินิจฉัยว่า ป.อ. มาตรา 78 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินหนึ่งในสิบของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ ทั้งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามทางพิจารณาแต่อย่างใดว่าจำเลยที่ 2 ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อ

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน อันจะเป็นเหตุให้ศาลลงโทษจำเลยที่ 2 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ เพราะจำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพแต่เพียงว่ามีเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยซื้อจากชาวม้งในเขตจังหวัดตากแล้วจะนำลักลอบเข้าไปยังกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งก็เป็นที่รู้กันอยู่ทั่วไปแล้วว่าชาวเขาที่อยู่ในเขตหลายจังหวัดบริเวณภาคเหนือของประเทศรวมทั้งจังหวัดตากเป็นแหล่งค้าส่งยาเสพติดให้โทษรายใหญ่และจำนวนมาก คำรับสารภาพของจำเลยที่ 2 จึงมิใช่ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ข้ออ้างของจำเลยที่ 2 จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติ มาตรา 100/2 แห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ

จากการศึกษาจากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้เขียนขอสรุปดังต่อไปนี้

1) ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน จนมีการขยายผลและสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือสามารถยึดอายัดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้ ก็ถือเป็นการให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลจะพิพากษาลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ซึ่งการแจ้งข้อมูลนั้นผู้กระทำความผิดอาจจะกระทำได้ด้วยการให้ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน รับรองรูปถ่ายของผู้กระทำความผิด บอกแหล่งที่กบดานหรือแหล่งที่ซุกซ่อนยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยต้องเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่เคยรู้มาก่อนหรือไม่สามารถสืบทราบได้โดยง่าย หรืออาจจะถึงขนาดที่ผู้กระทำความผิดพาเจ้าหน้าที่ตำรวจไปจับกุมยึดของกลางเองเลย รวมทั้งการที่ผู้กระทำความผิดยอมเป็นสายล่อซื้อให้แก่ตำรวจด้วย

แต่ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าการให้ข้อมูลหรือการกระทำเหล่านั้นต้องนำไปสู่การขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือทำให้เจ้าหน้าที่สามารถยึดอายัดของกลางยาเสพติดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เห็นผลเป็นรูปธรรมอันเป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ถ้าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ข้อเท็จจริงปรากฏต่อไปว่าเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่รู้อยู่แล้วหรือสามารถสืบทราบได้โดยง่าย หรือเจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำข้อมูลนั้นไปขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือไม่สามารถยึดอายัดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้ แม้ข้อมูลที่ให้จะมีคุณภาพดีเพียงใด แต่เมื่อไม่มีผลเป็นรูปธรรมเกิดขึ้น ก็ต้องถือว่า ผู้กระทำความผิดไม่ได้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงไม่สมควรที่จะได้รับการพิจารณาลดโทษจากศาล

จากที่สรุปมานั้น ผู้เขียนเห็นว่าการตัดสินใจของศาลมีความยุติธรรมแล้ว เพราะการที่จะลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่นั้น ก็ควรพิจารณาจากว่า ข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ต่อเจ้าหน้าที่นั้นสามารถนำไปขยายผลจนเกิดประโยชน์ต่อการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ถ้าเกิดประโยชน์ จำเลยก็สมควรได้รับการลดโทษ เพราะว่าปัจจุบันปัญหาเสพติดในประเทศทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ การหาข้อมูลเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำความผิดรายใหญ่ก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่การที่มาตรการนี้สามารถทำให้ผู้ร่วมกระทำความผิดเปิดเผยข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถสืบหาได้ ก็ถือเป็นประโยชน์แก่การปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดอย่างมาก ทำให้สามารถจับผู้กระทำความผิดรายใหญ่ได้ ยึดยาเสพติดได้จำนวนมากก่อนที่จะสร้างความเสียหายแก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างมหาศาล ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลจึงควรได้รับผลประโยชน์ตอบแทน

### ข้อสังเกต

แต่กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลของตนเองเกี่ยวกับของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จนเจ้าหน้าที่สามารถขยายผลและยึดอายัดยาเสพติดและทรัพย์สินดังกล่าวเพิ่มได้จากบ้านพักของจำเลย ผู้เขียนเห็นว่าตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกายังมีปัญหาอยู่ กล่าวคือ ข้อเท็จจริงเช่นนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับตัดสินว่าเป็นการให้ข้อมูลสำคัญ จึงลดโทษให้แก่จำเลย แต่คำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน ศาลกลับตัดสินว่าไม่ถือเป็นการให้ข้อมูลสำคัญ และมีได้ลดโทษให้แก่จำเลย โดยศาลให้เหตุผลว่า ไม่ว่าจำเลยจะให้ข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม เจ้าพนักงานตำรวจย่อมนำตัวจำเลยไปค้นหายาเสพติดที่บ้านพักของจำเลยอยู่แล้ว จึงเห็นได้ว่าการที่ศาลใช้ดุลพินิจในการพิพากษาคดีเช่นนี้ ดูไม่ค่อยจะเป็นธรรมกับจำเลยที่ไม่ได้รับการลดโทษมากนัก ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริงอาจจะปรากฏว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยความสมัครใจ และสำนึกตัวได้แล้ว ซึ่งจากที่ได้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาเต็มในกรณีเช่นนี้ พบว่าศาลไม่ได้ให้เหตุผลอย่างอื่นอีกเลย ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนและความไม่แน่นอนในการตัดสินคดี

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าศาลควรมีบรรทัดฐานในการตัดสินคดีมากกว่าที่เป็นอยู่ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลของตนเอง โดยการให้เหตุผลในคำพิพากษาให้ชัดเจนว่าที่ไม่ลดโทษให้แก่จำเลยเพราะเหตุผลใด มิใช่แค่กล่าวว่า “ไม่ว่าจำเลยจะให้ข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม เจ้าพนักงานตำรวจย่อมนำตัวจำเลยไปค้นหายาเสพติดที่บ้านพักของจำเลยอยู่แล้ว” หรือ “เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องไปค้นอยู่แล้ว” ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ถ้าศาลเห็นว่าเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ทราบอยู่ก่อนแล้ว ก็ต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนในการที่ไม่ลดโทษให้ เช่น ปรากฏข้อเท็จจริงว่าตำรวจสืบทราบมาก่อนที่จะจับตัวจำเลย ว่าจำเลยมียา

เสพติด 10000 เม็ด ชุกซ่อนอยู่ในบ้านพัก พอตำรวจจับตัวจำเลยได้ จำเลยก็ให้ข้อมูลตามนั้น จนตำรวจสามารถไปตรวจยึดยาเสพติดได้ เช่นนี้ก็ต้องถือว่าข้อมูลที่จำเลยให้ไม่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะถึงแม้ไม่มีข้อมูลของจำเลย ตำรวจก็ต้องไปค้นที่บ้านตามที่ได้ข้อมูลมาก่อนหน้านี้แล้ว

2) ถ้าศาลเห็นว่าของกลางยาเสพติดนั้นอยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบได้โดยง่าย ก็ต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนในการที่ไม่ลดโทษให้ เช่น พบยาเสพติดอยู่ในห้องอย่างเปิดเผย (คำพิพากษาฎีกาที่ 2049/2551) ซึ่งคำว่าอยู่ในวิสัยนี้ จะมีความหมายเพียงใดนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า น่าจะหมายถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถค้นเจอของกลางยาเสพติดได้โดยง่าย หรือใช้เวลาสั้นๆ ในการค้นหา ก็เป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ 6550/2549 ที่ตัดสินเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า ตำรวจใช้เวลาตรวจค้นจนกระทั่งพบเฮโรइनของกลางเพียงประมาณครึ่งชั่วโมง ย่อมอยู่ในวิสัยที่เจ้าพนักงานตำรวจจะสามารถค้นพบได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ จึงมิใช่ผลโดยตรงจากการแจ้งเบาะแสของจำเลยที่ 1 ไม่อาจนับว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3) ในทางกลับกัน ถ้าศาลเห็นว่าของกลางยาเสพติดนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบได้โดยง่าย หรือเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่ทราบมาก่อน ก็ต้องถือว่าจำเลยเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว และศาลต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนในการที่จะลดโทษให้ เช่น สถานที่จับกุมจำเลยกับสถานที่ชุกซ่อนยาเสพติดอยู่ห่างกันมากและอยู่ริมถนนคนละสายกัน ย่อมเป็นการยากที่ตำรวจจะสามารถตรวจยึดยาเสพติดของกลางได้เอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 5856/2549), จำเลยได้แจ้งด้วยว่ายังมียาเสพติดอีกจำนวนหนึ่งชุกซ่อนอยู่ที่บ้านของจำเลย และพาตำรวจไปตรวจค้นจนสามารถยึดยาเสพติดได้อีกจำนวน 1,170 เม็ด ซึ่งฟังขึ้นได้ว่าได้ค้นปาล์มห่างจากบ้านของจำเลยประมาณ 300 เมตร (คำพิพากษาฎีกาที่ 1361/2549), ขณะจับกุม ตำรวจตรวจพบกุญแจห้องพัก 1 ดอก ที่ตัวจำเลย จำเลยแจ้งว่าเป็นกุญแจห้องพักอีกห้องหนึ่งซึ่งอยู่คนละที่กัน และที่แจ้งด้วยว่าที่นั้นมียาเสพติดอยู่อีก จนตำรวจไปตรวจค้นและยึดยาเสพติดเพิ่มได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 928/2548) เป็นต้น

แต่ในคำพิพากษาฎีกาที่ 526/2551 ที่ว่า ขณะจับกุมจำเลยแจ้งว่ายังมียาเสพติดอีกจำนวนหนึ่งอยู่ที่ห้องพักของจำเลย และพาเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจค้นจนสามารถยึดยาเสพติดซึ่งชุกซ่อนอยู่ในหม้อหุงข้าวไฟฟ้าได้อีก 30 เม็ด ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า การชุกซ่อนยาเสพติดในหม้อหุงข้าว ย่อมอยู่ในวิสัยที่ตำรวจสามารถค้นหาได้โดยง่าย การให้ข้อมูลของจำเลยจึงไม่น่าเป็นการให้ข้อมูลสำคัญในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยควรได้รับการลดโทษ ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ดังนั้น ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจของศาล รวมทั้งถ้าประธานศาลฎีกาได้ออกระเบียบภายในเพื่อวางหลักเกณฑ์ถึงการใช้ดุลยพินิจในการพิพากษาลดโทษให้แก่จำเลยที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 100/2 ก็จะทำให้ศาลทราบว่าทำให้ข้อมูลของจำเลยในแต่ละคดีนั้นเป็นการให้ข้อมูลสำคัญที่ควรจะลดโทษให้แก่จำเลยหรือไม่ ซึ่งจะทำให้การพิพากษาคดีของศาลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเมื่อศาลมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนแล้ว ก็จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยชั้นหนึ่ง ที่เขาจะพยายามให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ในการลดโทษ และในทางกลับกันก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดก็สามารถนำข้อมูลที่รับไปขยายผลเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือยึดอายัดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มเติมได้ รวมทั้งการทำลายองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับรายละเอียดที่จำเป็นนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยให้เพิ่มนิยามของคำว่า “ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ” ลงในวรรคสอง ของมาตรา 100/2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้มีความเข้าใจตรงกันว่าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนนั้น ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับ การลดโทษหรือไม่ และคำพิพากษาของศาลในกรณีที่ข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน ผลของคำตัดสินก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 100/2 วรรคสองว่า “ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษนั้น หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้โดยสมัครใจต่อเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง จนสามารถขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือยึดอายัดของกลางยาเสพติดเพิ่มเติมได้ หรือยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องของการชั่งน้ำหนักระหว่างความหนักเบาของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดกับความสำคัญของข้อมูลที่ถูกริบเปิดเผย”

แต่นอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าปัญหาที่คำพิพากษาในคดีที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน ผลของคำพิพากษากลับตรงข้ามกันนั้น จะได้รับการแก้ไขเยียวยา

อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสูงสุด ถ้าประธานศาลฎีกาได้ออกระเบียบภายในศาลยุติธรรม เพื่อวางหลักเกณฑ์ถึงการให้ข้อมูลที่สำคัญในคดีอาญาผิดตามมาตรา 100/2 ว่าข้อเท็จจริงอย่างใดบ้างที่ศาลควรจะใช้ดุลพินิจในการลดโทษให้แก่จำเลย ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนั้น ผู้เขียนขออธิบายดังต่อไปนี้

1) ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เป็นผู้ให้หรือเปิดเผยข้อมูล

2) การให้ข้อมูลนั้นต้องเป็นการให้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนเท่านั้น และการให้ข้อมูลดังกล่าวจะให้ในชั้นไหนก็ได้ แต่ต้องให้ก่อนคดีถึงที่สุด

3) การเสนอข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลสำคัญตามมาตรา 100/2 นั้น ต้องเป็นการเสนอก่อนที่คดีจะถึงที่สุด โดยพนักงานอัยการจะเสนอ หรือผู้กระทำความผิดจะเสนอเองก็ได้

4) การให้ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่เคยรู้มาก่อนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน โดยผู้กระทำความผิดจะเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่ตนได้รับรู้มาหรือไม่นั้น ไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ แต่ประเด็นอยู่ตรงที่ว่า ข้อมูลที่เปิดเผยออกมานั้น เพียงพอที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้หรือไม่ ถ้าเพียงพอ ผู้กระทำความผิดก็ควรได้รับการลดโทษ นอกจากนี้ การให้ข้อมูลจะต้องเป็นการให้ข้อเท็จจริงที่จับต้องได้เป็นรูปธรรม ดังนั้น การให้ข้อมูลในลักษณะที่เป็นข้อสันนิษฐานใด ๆ ไม่ถือว่าเป็นการเพียงพอ

5) การให้ข้อมูลดังกล่าว ต้องเป็นไปโดยสมัครใจ มิใช่เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น อันจะมีผลต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

6) การให้ข้อมูลต้องมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ จากการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดจะต้องทำให้สามารถระบุตัวของผู้สงสัยว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และต้องสามารถพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัยดังกล่าวได้ด้วย นอกจากนี้ การให้ข้อมูลต้องสามารถทำให้การกระทำความผิดที่ยังไม่เปิดเผยได้รับการเปิดเผย หรือการกระทำความผิดที่เปิดเผยแล้วได้รับการเปิดเผยมากยิ่งขึ้น

7) การให้ข้อมูลไม่จำเป็นต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายอื่น แม้เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนเอง ก็เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการพิจารณาลดโทษแล้ว ถ้านำไปสู่การยึดอายัดของกลางยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้

8) การให้ข้อมูลของตนเองนั้น ถ้าศาลเห็นว่าของกลางยาเสพติดนั้นอยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบได้โดยง่าย ผู้กระทำความผิดก็ไม่ควรได้รับการลดโทษ ในทางกลับกัน ถ้า

ศาลเห็นว่าของกลางยาเสพติดนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบได้โดยง่าย หรือเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ไม่ทราบมาก่อน ก็ต้องถือว่าจำเลยเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว

9) การให้ข้อมูลไม่จำเป็นต้องเป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายที่ใหญ่กว่า แม้เป็นการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดรายย่อย ก็ถือเป็นเหตุเพื่อลดโทษได้ แต่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องของการชั่งน้ำหนักประโยชน์ระหว่างความหนักเบาของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดกับความสำคัญของข้อมูลที่ถูกเปิดเผย อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอนมากยิ่งขึ้น

10) ถ้าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่จนสามารถขยายผลได้สำเร็จ แต่ปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาลว่าไม่ได้กระทำความผิด เช่นนี้ศาลก็ลดโทษให้ได้ เพราะสาระสำคัญอยู่ที่ว่าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดให้ นั้น เจ้าหน้าที่สามารถนำไปขยายผลจนถือเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดหรือไม่

11) เจตนารมณ์ของมาตรา 100/2 มีขึ้นเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการปราบปรามก็คือ การปราบปรามตัวผู้กระทำความผิด การปราบปรามตัวยาเสพติด และการปราบปรามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น ถ้าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ เจ้าหน้าที่สามารถนำไปขยายผลจนปราบปรามสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ในสามประการนี้ ก็ถือว่าข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว

12) การลดโทษตามมาตรา 100/2 เป็นดุลพินิจของศาล กล่าวคือ ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าข้อมูลที่จำเลยให้ นั้นเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญแล้ว ศาลก็มีดุลพินิจที่จะลดโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลดโทษต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในคดีว่าจำเลยมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมากน้อยเพียงใด และการให้ข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากน้อยเพียงใดด้วย ส่วนการลดโทษนั้นก็ต้องลดทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ศาลจะใช้ดุลพินิจลดให้เพียงอย่างเดียวหรือไม่ก็ได้

#### 4.5.2 ดุลพินิจในการกำหนดโทษ

ดุลพินิจในการกำหนดโทษ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในทางกฎหมายอาญา แต่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับหลักการใช้ดุลพินิจในการกำหนด

โทษ<sup>55</sup> ทำให้ในบางครั้งโทษที่ศาลตัดสินในคดีที่มีความใกล้เคียงกัน กลับมีผลต่างกันอย่างมาก ศาลยุติธรรมก็พยายามที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องความแตกต่างในการกำหนดโทษให้เป็นเอกภาพ โดยการกำหนดบัญชีระดับอัตราโทษหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ชื้อด็อก” ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดหรือประชาชนในสังคมมีความรู้สึกว่าได้ได้รับความยุติธรรมที่ถูกลงโทษเสมอภาคกันในความผิดลักษณะเดียวกัน แต่ในทางกลับกันก็มีข้อเสียที่ทำให้การลงโทษของผู้พิพากษาไม่ยืดหยุ่นแข็งกระด้างเกินไปไม่เหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิดและไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกิดขึ้น<sup>56</sup> อีกทั้งยังขัดต่อหลักความเป็นอิสระในการตัดสินคดีของตุลาการ

แนวทางการลงโทษที่จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดมากที่สุด ต้องเป็นการลงโทษตามหลักความเหมาะสมกับตัวบุคคล (Individualization) ซึ่งการลงโทษตามหลักการนี้จะต้องมีการกำหนดให้มีความเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาถึงความจริงที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกันในการรับผิดชอบ ทั้งยังมีบุคคลหลายประเภทที่ควรจะได้รับ การลดโทษหรือไม่ต้องรับโทษเลย การลงโทษตามแนวคิดนี้จะมุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง โดยมุ่งที่จะปรับปรุงแก้ไขอบรมบ่มนิสัยของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีและกลับคืนสู่สังคมได้ เพราะการลงโทษโดยการให้ผู้กระทำความผิดได้รับความยากลำบากหรือได้รับผลร้ายนั้น ในบางกรณีก็ไม่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด และไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดประพฤติตัวดีขึ้นได้<sup>57</sup> ดังนั้น แม้การกระทำความผิดของบุคคลที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกันอย่างมาก โทษที่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนจะได้รับ ก็ไม่ควรที่จะเท่ากันทั้งหมด เพราะการลงโทษมิได้พิจารณาแต่เพียงข้อเท็จจริงในคดีเท่านั้น ยังต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดด้วย นอกจากนั้นยังต้องคำนึงด้วยว่าผู้กระทำความผิดจะกลับมาใช้ชีวิตตามปกติในสังคม (Resocialization) เมื่อพ้นโทษแล้วได้เพียงใด การลงโทษจึงต้องพิจารณาจากผู้กระทำความผิดเป็นรายๆ ไป

การกำหนดโทษของศาลต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์สองประการดังต่อไปนี้

1) ด้านภาวะวิสัย (Objective) คือการลงโทษตามลักษณะหรือความรุนแรงของการกระทำความผิด ซึ่งส่วนนี้เป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะบัญญัติกฎหมายให้มีโทษเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำ โดยศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจปรับข้อกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งการ

<sup>55</sup> คณิศ นนกร ข (2554). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 485.

<sup>56</sup> อุทิศ สุภาพ. (2549). “การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลยุติธรรม.” *จุลพาณ*, 53, 2. หน้า 62.

<sup>57</sup> พรธิดา เอี่ยมศิลา. (2549). ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดี. หน้า 26.

กำหนดโทษต้องไม่เกินกว่าโทษขั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และถ้ามีโทษขั้นต่ำก็ต้องระวางโทษไม่ต่ำกว่าโทษขั้นต่ำที่กำหนดในกฎหมายเช่นกัน

ลักษณะหรือความรุนแรงของการกระทำความผิดในที่นี้ ยกตัวอย่างเช่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 คือความผิดฐานลักทรัพย์ กับมาตรา 335 คือความผิดฐานลักทรัพย์ในเหตุฉกรรจ์ ซึ่งลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 335 นั้นมีความร้ายแรงกว่าการลักทรัพย์ทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น การลักทรัพย์โดยซ้ำเติมผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่แล้ว การลักทรัพย์โดยมีอาวุธ หรือร่วมกันกับผู้อื่นในการลักทรัพย์ หรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อความสะดวกในการลักทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้นอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 335 จึงสูงกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334

แต่ก็มีผู้ว่าศาลจะต้องลงโทษผู้ที่กระทำความผิดตามมาตรา 335 หนักกว่าผู้ที่กระทำความผิดตามมาตรา 334 เสมอไป เพราะการพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำเป็นเพียงการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งในคดีเท่านั้น ศาลยังต้องพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีส่วนอื่น รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลประกอบด้วย

2) ด้านอัตวิสัย (Subjective) คือการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด ในส่วนนี้คือการที่ศาลพิจารณาถึงตัวผู้กระทำความผิดแต่ละรายไป เพราะผู้กระทำความผิดต่างรายกัน ย่อมมีลักษณะ เหตุผลในการกระทำความผิด ภูมิหลังของการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จึงควรได้รับการลงโทษต่างกันไปตามข้อเท็จจริง ซึ่งการพิจารณาถึงตัวผู้กระทำความผิดนั้น เราสามารถพิจารณา ลักษณะต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้<sup>58</sup>

(1) ลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด เช่น เพศ อายุ ความประพฤติ สติปัญญา ภาวะแห่งจิต การศึกษาอบรม บุคคลิกภาพ สภาพร่างกายสภาพจิต นิสัย อาชีพ ฐานะทางสังคม รวมไปถึงภูมิหลังของชีวิตของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะแตกต่างกันไปในตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคน ทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละรายจึงไม่เท่ากัน ยกตัวอย่างเช่น จำเลยอายุ 15 ปี กระทำการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ศาลลงโทษเบา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1061/2514) หรือคดีที่จำเลยเป็นคนยากจน ลักขาลาเปาให้ลูกกิน เพราะลูกหิวมาก ศาลก็ไม่ลงโทษ หรือผู้กระทำความผิดมีจิตบกพร่อง หรือฟั่นเฟือน แม้ไม่เข้าข่ายที่จะได้รับการลงโทษน้อยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 หรือ 66 ก็ควรนำมาเป็นเหตุให้ใช้ดุลพินิจลงโทษอย่างเบาได้ หรือเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ศาลลงโทษหนัก (คำพิพากษาฎีกาที่ 1928/2492)

<sup>58</sup> เกียรติภูมิ แสงศิริ. (2533). กระบวนการกำหนดโทษจำเลยในคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ. หน้า 78-79.

(2) มูลเหตุในการกระทำความผิด ยกตัวอย่างเช่น กระทำโดยหลงผิดว่ากระทำได้ แม้จะไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการยกเว้นโทษ ศาลถึงลงโทษสถานเบา (คำพิพากษาฎีกาที่ 423/2472) หรือกรณีวิวาทโดยฉุกเฉินศาลลงโทษเบา แต่ถ้าเลิกกันแล้วยังผูกใจเจ็บติดตามไปทำร้ายอีก เป็นการร้ายแรง ศาลลงโทษหนัก (คำพิพากษาฎีกาที่ 109/2472)

(3) การพยายามบรรเทาผลร้ายและการชดเชยค่าเสียหาย ยกตัวอย่างเช่น คืนเงินบางส่วนที่ยักขอกไป เป็นเหตุให้กำหนดโทษจำคุกเบาลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1633/2514) หรือจำเลยปลอมเอกสารเพื่อยักขอกเงิน ได้ใช้เงินคืนเจ้าทุกข์ เจ้าทุกข์ไม่เอาความ ศาลจึงลงโทษเบา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1428/2520)

นอกจากจะพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยอย่างอื่นที่จะมีผลทำให้การกำหนดโทษผู้กระทำความผิดแตกต่างกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของผู้ถูกทำร้าย กล่าวคือ ต้องพิจารณาด้วยว่าผู้ถูกทำร้ายเป็นคนชนิดใด เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมมีความสำคัญเหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น การข่มเหงหรือทำร้ายผู้หญิง เด็ก หรือคนทุพพลภาพ ย่อมทำได้ง่ายกว่าผู้ชายธรรมดา ควรวางกำหนดโทษผู้กระทำความผิดชนิดนี้ให้พอที่จะเป็นบทเรียน จึงจะไม่ข่มเหงคนอ่อนกำลังกว่าซึ่งไม่สามารถต่อสู้ป้องกันตัวได้ หรือความทุกข์เวทนาและความเสียหายของผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำความผิด ก็ควรเป็นดุลพินิจในการวางกำหนดโทษมากน้อยตามความร้ายแรงที่ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันเป็นผลจากการกระทำความผิด ในข้อนี้ตามความประสงค์ของกฎหมายมีปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ในคดีฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรอง หรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ตามมาตรา 289 (5) หรือคดีที่ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 (8) ทำให้ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกข์เวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน เป็นต้น กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษจำเลยมากกว่ากำหนดโทษธรรมดาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น แต่คดีใดที่ไม่เข้าเกณฑ์ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ก็ควรใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เข้ากับแนวทางที่กฎหมายบัญญัติไว้จะได้ตรงตามความประสงค์ของกฎหมาย<sup>59</sup>

2) ผลกระทบต่อสาธารณชน ยกตัวอย่างเช่น ตั้งโรงงานใช้เครื่องจักรแปรรูปไม้เพื่อการค้า เป็นการทำลายทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ นับว่าร้ายแรงมาก ศาลลงโทษหนัก

<sup>59</sup> สรรเสริญ ไกรจิตติ. (2523). “ดุลพินิจในการกำหนดโทษ.” บรรยายในการอบรมผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง วันที่ 5 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2523.

(คำพิพากษาฎีกาที่ 110/2523) หรือกระทำโดยประมาททำให้รถไฟชนกันมีคนตายและเกิดความเสียหายต่อรัฐและประชาชน ศาลลงโทษหนัก (คำพิพากษาฎีกาที่ 747/2489)

ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและปัจจัยอย่างอื่นที่จะทำให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้อย่างเป็นธรรมนี้ ไม่เฉพาะแต่ศาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้ค้นหาด้วยตัวเอง ความจริงแล้วบุคคลที่อยู่ในกระบวนการให้ความยุติธรรมทางอาญาล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกคน<sup>60</sup> ซึ่งได้แก่

1) ในชั้นสอบสวน โดยพนักงานสอบสวน กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง โดยสามารถรวบรวมหลักฐานทุกชนิดที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา โดยจะเป็นผู้สอบสวนเองหรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหาก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ประกอบมาตรา 138

และพนักงานสอบสวนต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาแก้ข้อกล่าวหาพร้อมทั้งเสนอข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตน ตามมาตรา 134 วรรค 4

หรือพนักงานสอบสวนอาจได้ข้อเท็จจริงมาจากการตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรรม (Criminal Record)

2) ในชั้นสั่งคดี โดยพนักงานอัยการ กล่าวคือ ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวนรายงานมาในสำนวนนั้นยังไม่เพียงพอ พนักงานอัยการอาจส่งสำนวนกลับไปให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 (ก)

3) ในชั้นพิจารณา โดยพนักงานคุมประพฤติ กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาโดยรอลงอาญา ศาลอาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดในเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานี และนำเสนอต่อศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ประกอบพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 มาตรา 11

ในชั้นพิจารณา โดยศาล กล่าวคือ ในระหว่างพิจารณา ศาลมีอำนาจสั่งสืบพยานเพิ่มเติมได้ โดยศาลสามารถจะสืบเองหรือส่งประเด็นไปให้ศาลอื่นสอบ และจะสืบในศาลหรือนอกศาลก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ประกอบมาตรา 229

<sup>60</sup> ไชยศ วรรณทีศิริ. (2537). “ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิด.” *จุลพาฬ*, 41, 5. หน้า 120.

4) ในชั้นบังคับโทษ โดยราชทัณฑ์ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะทำทะเบียนประวัติของผู้ต้องขังไว้ โดยเฉพาะกรณีที่มีการอภัยโทษ (ประเภทเฉพาะราย)

ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดต่างๆ เหล่านี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลจะเป็นผู้เรียกรายงานสืบเสาะมาตัวเอง ก่อนจะทำการกำหนดโทษในคดีร้ายแรงทุกคดี หรืออาจจะได้รับข้อเสนอในเรื่องการกำหนดโทษจากพนักงานคุมประพฤติ ทนายจำเลยก็มีหน้าที่ที่จะต้องเสนอข้อเท็จจริงที่จะช่วยให้จำเลยได้รับโทษสถานเบา อีกทั้งยังมีหน้าที่ที่จะต้องคัดค้านข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในรายงานก่อนพิพากษา และเสนอแนะอัตราโทษที่เหมาะสมต่อศาลอีกด้วย หรือในประเทศเยอรมนี พนักงานอัยการมีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อจำเลยให้ศาลพิจารณา รวมทั้งจะเสนออัตราโทษที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่จำเลยสมควรได้รับต่อศาลภายหลังสืบพยานเสร็จ แต่ศาลก็สามารถหาพยานหลักฐานได้ด้วยตนเอง หรือในประเทศฝรั่งเศส ก็เป็นเช่นเดียวกันกับประเทศเยอรมนี คือ พนักงานอัยการจะมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดีทำการสอบสวนคดีแทน โดยจะรวบรวมหลักฐานในการกระทำผิด ประวัติภูมิหลัง ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย และพนักงานอัยการจะส่งสำนวนฟ้องต่อศาล พร้อมทั้งมีคำขอไว้ท้ายฟ้องเพื่อขอให้ศาลลงโทษตามอัตราโทษที่พนักงานอัยการเห็นว่าเหมาะสมกับจำเลย หรือในประเทศอังกฤษทนายจำเลยจะแนะนำให้จำเลยรับสารภาพเพื่อจะได้รับโทษเบาลง โดยทนายจะสอบถามข้อมูลต่างๆ จากจำเลยซึ่งเป็นข้อมูลด้านสังคมหรือจากรายงานที่เกี่ยวกับตัวจำเลยในอดีต ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวหรือหน้าที่การงาน และเสนอต่อศาล จึงเห็นได้ว่าการดำเนินคดีในต่างประเทศนั้น บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดีจะเป็นผู้แจ้งข้อมูลเพื่อให้ความปรากฏแก่ศาล รวมทั้งศาลเองก็อาจจะมีอำนาจสืบหาข้อเท็จจริงเองได้ เพราะเขาคำนึงถึงการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับตัวบุคคลเป็นอย่างมาก และถ้าศาลเห็นว่ามิมีเหตุผลที่ดีที่จะกำหนดโทษจำเลยให้น้อยลงได้แล้ว การกำหนดโทษจำเลยให้หนักก็เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและถือว่าเป็นการลงโทษที่ไม่ยุติธรรม

ตรงจุดนี้เป็นข้อแตกต่างกับการดำเนินคดีของประเทศไทย เพราะในประเทศไทยนั้นเนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติเรื่องการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษไว้อย่างชัดเจน ศาลจึงพิจารณาเฉพาะเหตุผลโทษหรือเหตุบรรเทาโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดนั้นศาลจะพิจารณาแต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนที่พนักงานสอบสวนเสนอมา ซึ่งพนักงานสอบสวนก็จะไม่สอบสวนละเอียดมากนักอันเนื่องมาจากเหตุผลที่มีคดีล้นมือ และแม้ศาลจะมีอำนาจสั่งให้สืบเสาะเพิ่มเติมได้ แต่ในทางปฏิบัติก็ให้สอบสวนเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้น ศาลจึงไม่ค่อยทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิ

หลังชีวิตของจำเลย เหตุผลในการกระทำความผิด ฐานะทางสังคม และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ทำให้การกำหนดโทษแก่จำเลยในบางครั้ง ไม่ค่อยได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร

ดังนั้น ถ้ากฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้ศาลต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดก่อนทำการกำหนดโทษอย่างเช่นการพิจารณาในการรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 หรือในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 115<sup>61</sup> ประกอบมาตรา 119<sup>62</sup> ก็จะทำให้การดำเนินคดีในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษของศาลมีประสิทธิภาพ และในกรณีการลดโทษตามมาตรา 100/2 ศาลก็จะได้มีแนวทางในการใช้ดุลพินิจเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยและปัจจัยอย่างอื่น ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเป็นธรรมอย่างเต็มที่

#### 4.5.3 บทบาทของอัยการในการกำหนดโทษและลดโทษตามมาตรา 100/2

การดำเนินคดีอาญาของประเทศในระบบคอมมอนลอว์ และซีวิลลอว์ได้เปลี่ยนจากระบบไต่สวนมาเป็นระบบกล่าวหา (Accusatorial System) โดยยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาขึ้นเป็นประธานในคดี และมีการแบ่งแยกหน้าที่การสอบสวนฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน โดยให้องค์กรที่ต่างกันเป็นผู้ทำหน้าที่ ซึ่งรูปแบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศในระบบคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา จะเป็นระบบการค้นหาความจริงแบบต่อสู้คดี หรือระบบคู่ปรปักษ์ (Adversary System) ส่วนรูปแบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศในระบบซีวิลลอว์จะเป็นระบบการไต่สวนหาความจริง (Inquisitorial System) ซึ่งระบบนี้การดำเนินคดีอาญาจะไม่มี

---

<sup>61</sup> มาตรา 115 บัญญัติไว้ว่า “ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าประวัติ อายุ เพศ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิตนิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลซึ่งให้การศึกษา ให้ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาคด้วย”

<sup>62</sup> มาตรา 119 บัญญัติไว้ว่า “ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับการศึกษา อบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิพากษาคดีนั้น ให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สภาพร่างกายและสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน”

ลักษณะเป็นการต่อสู้กันระหว่างคู่ความสองฝ่าย แต่ทั้งศาล อัยการ และทนายของผู้ถูกกล่าวหาต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง

การดำเนินคดีอาญาจะเริ่มขึ้นที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน โดยตำรวจหรือพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ทำหน้าที่สอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริง ตลอดจนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งปวงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิด ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ และรายงานต่างๆ เกี่ยวกับคดี ประวัติการกระทำความผิดและเอกสารต่างๆ ของจำเลย แล้วเสนอต่อพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจว่าจะดำเนินคดีอาญากับจำเลยต่อไปหรือไม่ ถ้าเห็นว่าควรดำเนินคดีต่อไป พนักงานอัยการก็จะจัดทำสำนวนการสอบสวนและทำคำฟ้องพร้อมตั้งข้อหาแล้วนำสำนวนการสอบสวนทั้งหมดพร้อมด้วยคำฟ้องยื่นต่อศาล

จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีอาญาคือพนักงานอัยการ เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้ที่รู้ข้อเท็จจริงในคดีมากที่สุด ทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ประวัติดังกล่าว ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย และถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงต่างๆ ยังไม่ครบถ้วนหรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดยังไม่เพียงพอ พนักงานอัยการก็จะสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมได้ ดังนั้นกระบวนการในการกำหนดโทษของต่างประเทศบางประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมนี เป็นต้น พนักงานอัยการจะมีบทบาทในการเสนอข้อเท็จจริงต่างๆ พร้อมทั้งเสนออัตราโทษที่เห็นว่าจำเลยสมควรได้รับต่อศาล โดยจะร้องขอต่อศาลไปพร้อมกับการแถลงปิดคดีว่าให้ศาลลงโทษจำคุกจำเลยเป็นระยะเวลาเท่าใดหรือปรับจำเลยอย่างไร จึงทำให้การพิจารณาคดีในชั้นศาลเป็นไปโดยรวดเร็ว เพราะศาลมีข้อเท็จจริงที่ครบถ้วน การกำหนดโทษก็มีความรอบคอบ และเกิดความยุติธรรมสูงสุดกับจำเลยและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนจะขออธิบายในรายละเอียดของแต่ละประเทศดังต่อไปนี้

1) ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนและรวบรวมหลักฐานในการกระทำความผิด ประวัติดังกล่าว ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้ายเสร็จแล้ว ก็จะส่งรายงานให้กับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็จะตรวจสอบสำนวนการสอบสวนว่ามีมูลเหตุสมควรที่จะฟ้องต่อศาลหรือไม่ และถ้าเห็นสมควรสั่งฟ้อง พนักงานอัยการก็มีอำนาจเสนออัตราโทษที่เหมาะสมกับจำเลยต่อศาล เพื่อประกอบในการกำหนดโทษได้ กรณีเช่นนี้ถือเป็นบทบาทของพนักงานอัยการในการใช้ดุลยพินิจของศาลในการกำหนดชั้นโทษ โดยจะมีการบรรยายคำขอไว้ท้ายฟ้องเพื่อขอให้ศาลลงโทษกำหนดอัตราโทษที่พนักงานอัยการขอไว้ และหากพนักงานอัยการเห็นว่าโทษที่ศาลกำหนดให้แก่จำเลยไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดี พนักงานอัยการก็อาจพิจารณาใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาในประเด็นดังกล่าวต่อไปได้ ซึ่งบทบาทของพนักงาน

อัยการในกรณีดังกล่าวนี้ เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2) ในประเทศเยอรมนี พนักงานอัยการเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวจำเลยมาเสนอต่อศาลและเข้าสู่ความรู้ของศาล ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี (Strafprozessordnung หรือ StPO) มาตรา 160 II และ III ดังนั้นพนักงานอัยการจึงมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์แก่จำเลยโดยการเสนอพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อจำเลยให้ศาลพิจารณา ซึ่งในการบรรยายฟ้องของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะเสนอความเป็นมา ความประพฤติ และข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ศาลนำมาประกอบการใช้ดุลยพินิจกำหนดโทษด้วย

หน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งที่เด่นชัดของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิของคู่ความ ได้แก่ หน้าที่ในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับโทษ (Stellungnahme des Staatsanwalts หรือ Recommendation of Sentence) กล่าวคือ พนักงานอัยการจะเสนออัตราโทษที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่จะลงแก่จำเลยต่อศาลด้วย ยกตัวอย่างเช่น ขอให้ลงโทษจำคุกจำเลยเป็นเวลา 5 ปี หรือ 10 ปี หรือเสนอความเห็นว่าการรื้อหรือไม่รื้อการลงโทษสำหรับจำเลยรายนี้ เป็นต้น ในการพิจารณาคดีของศาล หลังจากที่มีการสืบพยานเสร็จสิ้นแล้ว พนักงานอัยการในฐานะทนายความผู้รักษาประโยชน์ของสาธารณะ จะมีคำแถลงการณ์ปิดคดีภายหลังการสืบพยานเสร็จทุกครั้ง เพื่อเป็นการสิ้นสุดการเสนอข้อเท็จจริงในศาล พร้อมทั้งเสนออัตราโทษ ซึ่งในการเสนออัตราโทษนี้ พนักงานอัยการจะต้องฟังข้อเท็จจริงในการสืบพยานและพยานหลักฐานต่างๆ ในคดี รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยด้วย เพราะข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้จะมีผลต่อการกำหนดโทษเบื้องต้นของพนักงานอัยการ

โดยปกติความเห็นของพนักงานอัยการดังกล่าว จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดโทษจำเลยอย่างมาก เพราะศาลมักจะลงโทษจำเลยโดยคำนึงถึงอัตราโทษที่พนักงานอัยการเสนอมา แต่อย่างไรก็ดีความเห็นของพนักงานอัยการก็มิได้เป็นข้อสรุป หรือข้อผูกมัดที่ศาลจะต้องยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งในทางปฏิบัติ หากศาลไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของพนักงานอัยการเกี่ยวกับอัตราโทษที่จำเลยสมควรได้รับ ศาลก็มักจะลงโทษเบากว่าอัตราโทษที่พนักงานอัยการเสนอมา

แต่ถ้าในกรณีที่ศาลลงโทษหนักกว่าโทษที่พนักงานอัยการเสนอมา หรือเป็นกรณีเป็นการลงโทษจำเลยหนักเกินไป ซึ่งถ้าพนักงานอัยการเห็นว่า การดำเนินคดีอาญาของศาลทำให้เกิดความเสียหายแก่จำเลย พนักงานอัยการก็สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นไปยังศาลสูงในนามของผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องอัตราโทษได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าว ถือเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและเป็นการถ่วงดุล (Check and Balance) การใช้ดุลยพินิจของศาลไปในตัวด้วย

จะเห็นได้ว่าการที่พนักงานอัยการในประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนี เสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดพร้อมทั้งเสนออัตราโทษที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่จะลงแก่จำเลยต่อศาล แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ เพราะเปรียบเสมือนว่าพนักงานอัยการเปิดเผยข้อมูลของตนเองมาทั้งหมด และยังบอกถึงเจตจำนงของตนเองอีกด้วยว่าจะให้คดีเป็นไปในแนวทางใดเมื่อพิจารณาจากคำขอในการกำหนดโทษ และเมื่อศาลมีคำพิพากษากำหนดโทษแก่จำเลยต่ำหรือสูงเกินไปกว่าที่พนักงานอัยการมีคำขอให้ลงโทษไว้ ก็เหมือนเป็นการผูกมัดพนักงานอัยการไปในตัวที่จะต้องอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาของศาลล่าง เพราะเห็นว่าเป็นไปไม่ตรงกับความรู้สึกในคดี และในทางกลับกันบทบาทของพนักงานอัยการในกรณีดังกล่าวนี้ ก็ถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ซึ่งต่างกับบทบาทของพนักงานอัยการของไทยเราในการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะต่อศาลเพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษที่ไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือในทางปฏิบัติพนักงานอัยการไม่ได้เสนอแนะศาลว่าสมควรกำหนดโทษสำหรับจำเลยในคดีอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับจำเลยเป็นคนๆ ไป อย่างดีที่สุดเมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยคนใดควรได้รับโทษหนัก พนักงานอัยการก็จะแถลงต่อศาลขอให้ลงโทษจำเลยสถานหนักเท่านั้น<sup>63</sup> และยังทำให้ไม่สามารถทราบได้เลยว่าพนักงานอัยการมีความคิดเห็นอย่างไรกับคดี จึงอาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใสขึ้นได้ ภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ซึ่งจะทำให้คู่ความในคดีไม่ได้รับความเป็นธรรมและอาจส่งผลกระทบร้ายแรงต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ในคดีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษจนเจ้าหน้าที่สามารถขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรือยึดหรืออายัดของกลางยาเสพติด หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มได้ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 นั้น ถ้าพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนมีบทบาทในการเสนอข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติด และเสนออัตราโทษที่เห็นว่าจำเลยสมควรได้รับต่อศาล เช่นเดียวกับบทบาทของพนักงานอัยการในประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนี ก็จะมีผลให้ศาลได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งข้อเท็จจริงเฉพาะตัวของจำเลยเองและข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งจะทำให้การใช้ดุลยพินิจของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีความรอบคอบ และเกิดความยุติธรรมสูงสุดแก่คู่ความในคดี ด้านพนักงาน

<sup>63</sup> คณิต ณ นคร ข เล่มเดิม. หน้า 485.

อัยการก็แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ยืนอยู่บนหลักความถูกต้องของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และเมื่อมองในมุมกลับกันถ้าการตัดสินคดีในกรณีเช่นว่านี้มีประสิทธิภาพ โดยจำเลยซึ่งให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติดได้รับการลดโทษและลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด ก็จะเป็นการจูงใจให้ผู้กระทำความผิดรายอื่นเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อเจ้าหน้าที่ และเมื่อเจ้าหน้าที่นำข้อมูลนั้นไปขยายผลจนสามารถปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติด หรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังซึ่งเป็นตัวการใหญ่ในการกระทำความผิดได้แล้ว ประโยชน์ดังกล่าวก็จะตกแก่ประเทศชาติ ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ